

MI MLADI

List III. gimnazije

Zagreb | veljača 2025.
godina LXVII. | broj 116

Profesorice,

isp'ob

mi je

zub!

Pokazati zube

ISKAZATI SNAGU, KARAKTER,
ODLUČNOST I OTPOR

IZUZETAK OD DEFINICIJE: kod stomatologa

Pokažeš li mu zube, on se neće uplašiti tebe,
već ti njega...

*Možemo li se zauzeti za sebe
ili nam je ispao zub?*

SADRŽAJ

05

17

32

40

44

56

61

63

72

76

Događajnica	05
Sto dvije su nam godine tek!	06
Skupljamo nagrade, priznanja, uspjehe...	07
Tema broja	17
Anketa – tko nas, kako i čime zatupljuje	18
Intervju s umjetnicom Anom Đurić	
Konstraktom	25
Školska scena	32
Maja Skorić – pobjednica državnog	
Natjecanja iz francuskog jezika	33
Bivša kušlanovka nastupit će na Dori	37
U povodu	40
Odlazak u mirovinu prof. Radovniković	40
Ostavila je zagušljive učionice i	
posvetila se izradi nakita	41
Skitnje	44
Maturalac u Španjolsku	45
Maturalac u Nizozemskoj	47

Posjetili smo	56
Predstavljanje knjige Borisa Trupčevića	58
Na događanju <i>Europa za Gen Z</i>	60
Drugo lice	61
Vjeroučiteljica koja je markirala	
Vjeronauk	61
Erasmus spaja	63
Erasmus projekti ponovno vežu	66
Kvartovske priče	72
Ni vrana nije što je nekad bila	72
Balada o javnim crpkama za vodu	74
Sport	76
Mlada nada hrvatske atletike	79
Intervju – Vito Tomljenović	81
Poetski kutak	82
Razbibriga	84

Impresum

Zagreb
veljača 2025.
godina LXVII.
broj 116

Nakladnik:

III. gimnazija, Kušlanova 52

Web:

www.gimnazija-treca-zg.skole.hr

E-mail škole:

treca.zg@3gimnazija.hr

E-mail novinarske skupine:

novinarska.treca@gmail.com

Za nakladnika:

Darka Sudarević, dipl. ing.

Odgovorna urednica i lektorica

(mentorica novinarske skupine):
Maja Ilić Makar, prof.

Glavni urednik:

Dario Samardžija

Novinari:

Fran Bolf, Karlo Časni, Ema Fruk, Jana Janković, Lana Jelovac, Nera Kozumplik, Margita Krnić, Katja Kveštak, Ana Leutar, Katja Ljubičić, Karla Meaški, Antea Milić, Marija Miloš, Marta Plavčić, Paola Prša, Marin Škorput

Fotografije:

članovi novinarske i filmske skupine

Dizajn naslovnice:

Ema Fruk

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak:

O, ne radiona

Tisak:

Printera grupa, Sveta Nedjelja

Naklada:

800 primjeraka

ISSN 1331-8357

Uvodnik

Profesorice, ispao mi je zub!

Dario Samardžija, III. b

Kada biste morali zamisliti tinejdžera u svome uobičajenom stanju kako prolazi ulicom na putu do škole, vjerojatno biste zamislili dječaka u trenerci i bijelim (skupim!) tenisicama, dok bi mu se u ušima nazirale bežične slušalice i mobitel u rukama. Njegov pogled bio bi posve izgubljen u šarenilu interaktivna ekrana, sluh bi sasvim zatajio od zvukova iz dviju slušalica i dodir bio zauzet tipkanjem po staklu mobilnog uređaja. I kada bi se, recimo, pored njega odvila kakva prometna nesreća, tek bi je letimično opazio, nastavljajući već u sljedećem trenutku plivati prostranstvima virtualnog svemira. Jesam li u pravu? Ili, ako biste možda ipak željeli zamisliti djevojku, ona zasigurno ne bi *nosio* trenerku i bijele (skupe!) tenisice – jer bi *nosila* trenerku i bijele (skupe!) tenisice. Dakle, ne bi onda ni *njegov* pogled bio izgubljen u šarenilu interaktivna ekrana, već bi *njezin* pogled bio izgubljen, izgubljen i samo izgubljen. Taj paralelni svemir u koji su mladi odbačeni sve više plaši i zabrinjava jer iz dana u dan svjedočimo posljedicama njegova postojanja – susrećemo sve više mladih narušena mentalnog zdravlja, suicidalnih misli, narcisoidnih karakteristika, a tragedije, poput one u OŠ Prečko, trebale bi nam poslužiti da dokučimo prave razmjere njihove štete. I u okruženju slabih, nemoćnih, opijenih ljudi, ako je ono

uistinu takvo, dovodi se u pitanje vjerodostojnost demokracije kao društvenog uređenja jer, ne samo da mladi nezainteresirano gledaju na politiku – oni su pasivni, inertni u oblikovanju zajednice u kojoj žive i gotovo da ne znaju „pokazati zube“. Podsjetimo, nekada su knjige spaljivane radi sprječavanja bunta, a danas – platforme poput TikToka preuzele su ulogu tumača svijeta. Knjige smo, dakle, sami spalili i jedino je pitanje koje možemo postaviti tko nam je i zašto pružio šibicu. Jesu li to možda predvodnici onih deset najvećih multinacionalnih kompanija koje zarađuju više od većine država u svijetu zajedno? Ili ipak netko drugi? Sve u svemu, strašna je klonulost kojom mladi odišu i ona izaziva blagu neizvjesnost i brigu za bolje sutra. Možemo li se stvarno zauzeti za sebe ili nam je ispao zub?

Fotografija: Karlo Časni, IV. f

DOGAĐAJNICA

Fotografija: Ema Šaka, II. a

Što učenici misle o proslavi Dana škole

Sto dvije su nam godine tek!

Dario Samardžija, III. b

Ana Vizec, 2. c

Najviše mi se svidjela izvedba zbora na priredbi povodom Dana škole. Oduševila me također dramska skupina s igrom *Ponedjeljak, utorak, srijeda...* te naše sjajne plesačice s koreografijom *Feel It Still*. Najveseliji mi je ugođaj bio kada su učenici zbora izvodili tradicijsku glazbu iz Gane i Zambije. Sviđa mi se i fotografija kojom su svi nagrađeni učenici obilježili taj dan. A prijepodne sudjelovala sam na debati koja je održana istim povodom.

Nino Tomić, 3. b

Bila je lijepa priredba, ali gužva je stvarno bila nevjerovatna – jedva smo imali mjesta za sta-

janje, svi su bili nagurani u svečanoj dvorani. Bio sam prije priredbe na filmskoj smotri jer je moj, i rad još dvojice kolega, bio prikazan. Naš je film na kraju i pobijedio osvojivši nagradu publike. Drugi su moji prijatelji uglavnom pohodili aktivnosti poput ping-ponga i kviza znanja koji se kasnije održao u sportskoj dvorani.

Tia Kereta, 2. c

Dojmla me se cijela priredba, ali posebno bih izdvojila nastup dramske skupine. Moglo se primijetiti da su puno vježbali. Zbor i bend sjajno su odradili onaj glazbeni dio. Nemam nikakve zamjerke, sve je bilo stvarno na svome mjestu. Ana Paić iz našega razreda bila je nagrađena, pa smo ostale do samog kraja poslušati i taj dio. Svidio mi se način na koji je ravnateljica dočekivala nagrađene učenike – baš onako kako zaslužuju. Razne radionice koje su održane prijepodne bile su stvarno korisne i zabavne.

Matea Repek, 3. a

Mislila sam u početku da će priredba biti poprilično dosadna, ali razuvjerili su me. Istaknula

bih nastup dramske skupine s igrom *Ponedjeljak, utorak, srijeda...* koju sam imala prilike više puta pogledati – u sklopu Susreta *Zvijezda(ni) ne staze* na primjer. I cure koje su plesale bile su izvrsne, što sam baš komentirala s prijateljicom. Svidio mi se i nastup školskog benda u dvorištu – sjećam se prvašića koji su dolazi i plesali, bilo je zaista *cool*.

Lucija Josipović, 2. c

Svidio mi se nastup školskog benda u dvorištu nakon same priredbe u svečanoj dvorani. Pohvale Sari Blažević koja je predobro odglumila monolog iz Shakespearove drame *Romeo i Julija*. I Katji Ljubičić koja je stvarno sjajno najavljivala nastupe.

Ana Šagadin, 3. b

Zbog gužve u početku nisam skoro ništa mogla vidjeti. No svidjele su mi se ipak izvedbe zbora i plesačica – plesačica su mi bile i najbolje možda. Prijepodne bila sam na školskoj smotri filma koja je bila *chill*. Gledali smo učeničke filmove i birali one koji će osvojiti nagradu publike. Lijepo iskustvo!

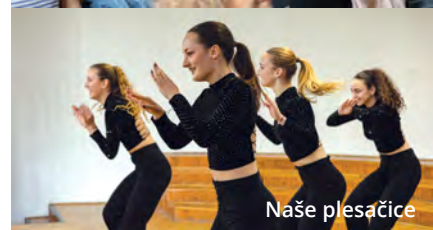
Naklon dramske skupine

Nastup zbora

Puna dvorana

Naše plesačice

Nagrađeni na okupu

S državnih i drugih natjecanja

Skupljamo nagrade, priznanja, uspjehe...

Velik broj odličja donose nam naši sportaši, ali jezičari, kreativci, matematičari ni najmanje ne zaostaju

Katja Ljubičić, IV. f

Tijskom svoga školovanja u Trećoj učeni grade uspjehe, a škola im u tome uvelike pomaže bogatom ponudom izvannastavnih aktivnosti. Na različitim poljima naši kušlanovci tako već

godinama osvajaju vrhove, neke tek onedavna, a njihov naporan rad svakako se očituje u brojnosti natjecanja na kojima sudjeluju.

Sportski uspjesi

Kao što već dobro znate, sportovi su u Trećoj uvijek visoko rangirani te naši učenici gotovo u svakome od njih dolaze do državnih natjecanja. Tako su se ove godine opet istaknuli atletičari – muški tim osvojio je visoko drugo mjesto na županijskom natjecanju i time se plasirao na državno natjecanje koje će se održati tek krajem školske godine. Sudjelovali su u toj pobjedi učenici koji su bacali kuglu, skakali u dalj, vis, trčali štafetu i, naravno, 100, 400, 800 i 1500 metara – **Juraj Ostojić Matizović, Matija Tot, Sven Franjković, Roko Galović, Mihael Korša, Mihovil Crnjak, Jan Gregl, Filip Šimunović, Jakov Široka, Karlo Finta, Borna Josip Zidar, Luka Đurkan, Luka Eržić i Borna Hercceg**, uz mentora, **profesora Zorana Galića**. Naravno,

Borna i prof. Runje

Lidranovci

Sara i prof. Ilić Makar

Vjeronaučna ekipa

nisu razočarali ni ženski timovi – plivačice **Lea Sremac**, **Dora Geršak**, **Lena Prodanović**, **Lana Vića** i **Tea Slade Šilović** osvojile su sjajno treće mjesto na državnom prvenstvu, a mentor im je također bio profesor Zoran Galić. Pored navedenih sportova koji zahtijevaju nešto veću fizičku aktivnost, našim učenicima idu dobro i oni intelektualni. Tako su do sedmog mjesta na državnom natjecanju uspjele doći šahistice **Franka Mamić**, **Luna Vukoja**, **Lucija Čurić**, **Gabrijela Habulin** i **Mia Lončar**. Nadalje, skupina naših izvanrednih plesačica opet nas je očarala titulom državnih prvakinja (**Marija Karamatić**, **Greta Teskera**, **Dunja Gomerčić**, **Patricija Kršić** i **Jana Koren**), a natjecale su se i na svjetskom prvenstvu, čemu zasluge moramo pripisati i mentorici, **profesorici Ozani Radovniković**.

Aktivni na svim poljima

A sad prelazimo na ona natjecanja za koja ipak treba nešto više od snage i upornosti, naravno.

Promocija monografije o Trećoj

Sadašnji i bivši učenici na okupu

Dario Samardžija, III. b

Predstavljanje monografije o našoj gimnaziji *Kad čujem Treća*, sjetim se... održano je 22. ožujka 2024. u školskoj svečanoj dvorani, a iako se na nju nešto duže čekalo, ona je opet okupila mnoge bivše kušlanovce i vratila nas dvadeset, četrdeset, pa i osamdeset godina unazad. Započela je uvodnom riječju naše ravnateljice Darke Sudarević, a nastavila riječima glavne urednice, profesorice Maje Ilić Makar, koja je govorila o naslovnici, odradenim intervjuima, napisanim

Za početak, treću godinu zaredom naša sjajna **Sara Blažević** nastupila je na državnom Natjecanju iz hrvatskog jezika i završila na devetom mjestu (šestom po broju bodova), a sve te godine prati je njezina mentorica, **profesorica Maja Ilić Makar**. Na državnom Natjecanju iz francuskog jezika odnijeli smo pobjedu – nakon prošlogodišnjeg sjajnog drugog mjesta, maturantica **Maja Skorić** zasjela je na tron s **profesoricom Majom Špoljarić**, a više o svemu možete pročitati u velikom intervjuu iz rubrike *Školska scena*. Osim predstavnika na državnim natjecanjima iz jezika, Treća ima učenike koji dobro prolaze i na drugim vrstama natjecanja. Na državnoj Smotri Lidrano tako se predstavila **Marija Miloš** samostalnim novinarskim radom *Toalet kao prva biblioteka*, a mentorica joj je bila profesorica Maja Ilić Makar. Uz istu mentoricu na državnu je Smotru otputovao **Dario Samardžija**, glavni urednik lista *Mi mladi* koji uređuje novinarska skupina. Zatim, na državnoj je Smo-

tri školskog filma Treća imala svoga predstavnika i bio je to **Karlo Orešić**, koji je uz **Ninu Tomića** i **Davida Štorgu** autor učeničkog filma *Analog Horror – Lucid Dreams*, a mentor im je bio **profesor Ilija Barišić**. Osim toga, Treća postiže zavidne rezultate i kada su u pitanju matematička znanja pa je tako **Borna Josip Zidar** zauzeo visoko sedmo mjesto u teškoj konkurenciji na državnom Natjecanju iz logike, a mentor mu je bio **profesor Petar Runje**. Nisu ni najmlađe snage naše gimnazije razočarale – **Lea Mošnička**, učenica 1. e razreda, prošla je na državno Natjecanje iz SUDOKU-a i izborila zapaženo petnaesto mjesto. Još jedna smotra na kojoj se Treća tradicionalno predstavlja ona je iz građanskog odgoja i obrazovanja na kojoj su učenice **Ana Orešković**, **Ema Kostanjčar**, **Lana Žiger** i **Paola Janković** predstavile svoj projekt *Priča s margine društva...*, uz mentoricu, **profesoricu Vlatku Tomić**. Da ne zaboravimo, u istom sastavu kao i prošle godine na vjeronaučnu olimpijadu plasirali su se **Vito Vučemilović-Šimunović**, **Luka Zadrić**, **Tin Karlović** i **David Kvesić** te ostvarili četvrto mjesto uz potporu mentora, **profesora Stjepana Paveka**. I za kraj (iako ne ulaze u sferu državnih natjecanja), naš novoosnovani debatni klub *Veritas* odnosi pobjede, a posebno se istaknula ona s jednog od međunarodnih natjecanja u debati na kojemu su sudjelovali **Filip Tomas Markovina**, **Borna Lulić** i **Marija Pekas** – mentorica im je **profesorica Marija Maričić**.

Sanja Srdić Jungić i prof. Ilić Makar

Mnoštvo generacija

člancima, s naglaskom na zahvali svim bivšim i sadašnjim učenicima koji su na monografiji radili. Naime, samo tijekom 2022. godine vriedne su ruke školskih novinara napisale desetke i desetke tisuća znakova, što razgovora s bivšim učenicima, što kronika o povijesti škole i proslavi 100. rođendana u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog. Ne treba zanemariti ni prenesene članke iz prethodnih brojeva lista

Mi mladi, koji su također obogatili monografiju, a posebnu je pažnju privukao dio *Ljubav oko Treće* – njega je priredila mlada književnica, ujedno i bivša kušlanovka, Sanja Srdić Jungić, inspirirana djelom domaćeg putopisca Davora Rostuhara. Promocija je završena projekcijom dokumentarnog filma *100 godina Treće gimnazije* koji je bio prikazan na proslavi stogodišnjice, a na kojemu su marljivo radili učenici Karlo Časni i Ante Lasan te bivši učenici Lav Novosel i Irena Pirjač.

Priznanje za profesora Iliju Barišića

Opet među najuspješnijima

Znatiželja za nečim novim i zabavnim gura me naprijed

Dario Samardžija, III. b

Teći put u svojoj nastavničkoj karijeri profesor hrvatskog jezika Ilija Barišić našao se na popisu najuspješnijih odgojno-obrazovnih djelatnika Hrvatske i time nam je dao povod da ga upitamo što mu ovo dostignuće predstavlja i kako gleda na položaj nastavnika u hrvatskim školama.

Našli ste se ponovno na popisu najuspješnijih odgojno-obrazovnih djelatnika Hrvatske. Što za vas znači ovaj ponovljeni uspjeh? Znači priznanje za sve dodatne aktivnosti i obrazovni rad izvan redovne nastave u prethodnoj godini. Ne radim dodatno da bih skupljao bodove i dobio nagradu, ali bude mi drago svaki put kada vidim da sam za svoj trud i nagrađen. Velika je konkurencija svake godine i svaki put kad dobijem svjestan sam koliko je teško naći se među najuspješnijima. Osjetio sam to jako dobro i svih onih godina u kojima se nisam našao na tom popisu. A na kraju krajeva, ne mogu reći ni da mi ništa ne znači financijski bonus koji nagrada nosi.

Unosite li kakve novitete u nastavni proces? Naravno, nastojim cijelo vrijeme unaprijediti svoju nastavu novim metodama, novim i aktualnim sadržajima, kao i svježim pristupom već poznatim i propisanim temama.

Je li teško biti odgojno-obrazovnim djelatnikom u Hrvatskoj? Kako kome i kako gdje. Meni osobno nikako nije teško biti odgojno-obrazovnim djelatnikom, no u našoj školi vjerujem da nikom normalnom ni ne može biti posebno teško.

S druge strane, nisu u svim školama jednako

dobri uvjeti kao u našoj. Učenici i roditelji naju biti puno zahtjevniji od naših, a kolegijalni odnosi problematičniji. Siguran sam da u tim uvjetima rad u prosvjeti nije najlakši, osobito onima koji su možda i zalutali u ovu profesiju. Volio bih da je ovaj posao cjenjeniji i bolje plaćen, ali u uvjetima koje mi imamo u III. gimnaziji, nikako ga ne bih mogao nazvati teškim.

Što vas potiče da stalno napredujete?

Znatiželja, želja za nečim novim i zabavnim, čak i strah od dosade i monotonije posla. Ako ne napredujete, stagnirate ili nazadujete. To nikako ne želim. Lakše mi je gurati naprijed nego tavoriti i mučiti se na mjestu. Ne osjećam se dobro ako nemam osjećaj napretka.

Koliko je radno okruženje važno u postizanju ciljeva? Kakvo je vaše radno okruženje?

Radno okruženje može biti jako važno u postizanju ciljeva. Ono može pomoći pojedincu, a može mu i otežati. Moje je radno okruženje u III. gimnaziji izrazito dobro, ugodno, humano, poticajno. Od stručnog osoblja, kolega profesora do sustručnjaka, mojih dragih kolegica iz aktiva, odnosno profesorica koje također predaju Hrvatski jezik. Redovito izmjenjujemo iskustva i radne materijale, a njihova je stručnost i visoka profesionalnost i meni osobno vrlo jak poticaj da i ja nastojim biti čim bolji. Mogu reći da sam izrazito sretan što radim upravo u ovoj sredini i što sam okružen takvim divnim kolegama.

Upoznajemo različitosti

Radionice za prve i treće razrede *Nađemo se kod sata*

Ušli smo u cipele slijepih i slabovidnih

Najzanimljivija aktivnost bila je simulacija svakodnevnih zadataka u uvjetima potpunog mraka, poput savijanja papira i prepoznavanja predmeta dodiranjem

Ana Leutar, III. e

Tijekom rujna i listopada za učenike prvih i trećih razreda održala se radionica *Nađemo se kod sata* posvećena senzibilizaciji u odnosu s osobama oštećena vida. Nizom aktivnosti učenici su mogli „učiti u njihove cipele“ i bolje razumjeti izazove s kojima se te osobe svakodnevno susreću.

Progledali smo u mraku

Radionice su vodili Ana Marija Viljušić i Zoran Rogić iz Udruženja za unapređivanje obrazovanja slijepih i slabovidnih osoba (UUOSSO), organizacije koja već više od tri desetljeća radi na osnaživanju obrazovnih mogućnosti u osoba oštećena vida, a Udrugu je sa školom povezala pedagoginja Nada Žalac. Jedna od najzanimljivijih

Iskusiti slabovidnost

vijih aktivnosti bila je simulacija svakodnevnih zadataka u uvjetima potpunog mraka. Naime, učenici su zatvorenih očiju pokušavali obavljati zadatke, poput presavijanja papira i prepoznavanja predmeta dodiranjem. „Ove su mi aktivnosti otvorile oči. Nikada prije nisam razmišljala o tome koliko je teško orijentirati se bez vida“, izjavila je nakon radionice jedna od zadovoljnih učenica. Osim taktilnih izazova, učenici su bili postavljeni i oni drugi kojima je cilj bio podučiti kako postupati u komunikaciji slabovidne osobe i vodiča. Radili su vježbe vođenja, jedan je učenik preuzeo ulogu vodiča, dok je drugi, zatvorenih očiju, trebao pratiti njegove upute. Ove su aktivnosti također navele učenike da razmisle o pitanju povjerenja i odgovornosti u svakodnevnim interakcijama sa slabovidnim osobama. „Mnogo toga uzimamo zdravo za gotovo. Sada, nakon radionice, daleko više poštujem osobe koje se svakodnevno susreću s ovim izazovima, a mi ih često ni ne primjećujemo“, kazala nam je još jedna od učenica trećih razreda.

Primarni cilj – podizanje svijesti

Udruga koja stoji iza ovih radionica (UUOSSO) osnovana je još 1990. godine i od tada kontinuirano pridonosi razvoju obrazovanja u osoba oštećena vida. Koristi se inovativnim metodama kako bi osigurala uključenost slijepih i slabovidnih u sustav obrazovanja, poput modernih tehnologija, prilagođenih nastavnih materijala, zvučnih knjiga, taktilnih crteža i 3D modela te elektroničkih bilježnica i sintetizatora govora. Upravo ti materijali olakšavaju proces učenja osobama oštećena vida i osiguravaju im mogućnosti za profesionalni razvoj koje imaju i ostali. Osim navedenih prilagodbi, važan dio rada Udruge svakako je i senzibilizacija javnosti – edukativne radionice održavaju u osnovnim i srednjim školama, a posebnu pozornost posvećuju podizanju svijesti o izazovima koje slijepim i slabovidnim osobama nosi život. Tako su radionice *Nađemo se kod sata* savršen primjer kako edukacija može i mora potaknuti na stvaranje inkluzivnijeg društva. Zahvaljujući sličnim inicijativama, učenici ne samo da stječu naviku primjećivati slabovidne osobe, već uče skupiti hrabrost, pokazati empatiju i pružiti pomoć ljudima kojima je potrebna.

Predavanje studentica ekonomije o financijama

Kako smo naučili računati plaće

Fran Bolf, III. d

O poreznom sustavu

Olovke u ruke

PSSST! Pripovijest u tijeku

Posjet pripovjedačice Srebranke Peregrin

Rođena da bi pripovijedala

Karla Meaški, III. d

Usrijedu, 18. prosinca, u jeku posljednjeg nastavnog tjedna prije zimskih praznika, našu školu počastila je svojim dolaskom pripovjedačica i spisateljica Srebranka Peregrin, a prvi i treći razredi imali su jedinstvenu priliku dva školska sata u školskome muzeju slušati o jednoj od najutjecajnijih hrvatskih autorica – Ivani Brlić-Mažuranić.

Ove se godine, kao i prijašnjih, u našoj školi održala Večer matematike, projekt Hrvatskog matematičkog društva, i to u četvrtak, 5. prosinca. Budući da je glavna tema bila vezana uz financije i računanje plaća, profesorica Milena Šujansky pozvala je studentice Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Anitu i Hanu, da održe predavanja. Osim što su učenici iz različitih razreda, koji su se pojavili na predavanju, mogli naučiti nove financijske pojmove za koje još nisu čuli ili svladati one pojmove za koje možda i jesu čuli, a nisu znali što predstavljaju, dobili su jedinstvenu priliku da sami izračunaju plaću prema podatcima koje su im studentice ponudile. „Predavanje je bilo veoma zabavno. Nisam samo naučio nove pojmove, već sam i ono naučeno mogao primijeniti u praksi. Naučio sam računati plaću. Nikad ne možeš znati kada će ti ta znanja u životu zatrebati“, izjavio je jedan od učenika kojega smo upitali za mišljenje. Nakon te čudesne večeri, koja je prošla u znaku financija, učenici su mogli sa sobom uzeti i majice kao uspomenu na održano predavanje. A mi vjerujemo kako će ova kratka priča o financijama potaknuti učenike svih razreda da se sljedeće godine prijave na Večer matematike i nauče nešto novo, što će im pomoći u različitim područjima svakodnevnog života.

Iako je prošlo čak stotinu i pedeset godina od njezina rođenja, Ivanine priče prenose se i dalje upravo zbog strasti osoba kao što je Srebranka Peregrin. Susretom učenika i pripovjedačice u školskome muzeju oživljeno je stvaralaštvo ove velike autorice, ali i osvijetljeni neki detalji iz njezina privatnog života. Gošća se dotaknula i najdubljih tema, kao što je mentalno zdravlje, čime se i ranije bavila u nekim svojim prozama. Naime, već su nagrađivane njezine kratke priče koje se bave upravo temom mentalnog zdravlja, prisnim odnosima, poviješću i ženskim pravima. Zato je i naše učenike lako mogla upoznati s istinom o mentalnome zdravlju, dotaknuvši se Ivanine borbe s depresijom i njezine tragične smrti oduzimanjem života na zagrebačkom Srebrnjaku. Ubrzo nakon upoznavanja učenika s temeljnim djelima Ivane Brlić-Mažuranić, gošća je počela čitati *Priče iz davnine*, ali tako da su učenici na temelju prve rečenice trebali zaključiti o kojoj se priči radi. Uspješni u prepoznavanju bili su i prvi i treći razredi, a ono ih je podsjetilo na neke od najdražih pripovijetki iz djetinjstva. „Radionica je bila vrlo zabavna. Jako mi se svidjelo što je pripovjedačica predstavila i isječke iz Ivanina dnevnika. Osim što smo naučili ponešto novo o Ivani Brlić-Mažuranić, bavili smo se i temama poput depresije, koja je bila usko vezana sa smrću poznate spisateljice“, izdvojio je svoje dojmove jedan od učenika trećih razreda. A susret je završen dvjema pripovijetkama koje su samo dodatno potvrdile kako je naša gošća jednostavno rođena da bi pripovijedala.

Učenje o Maruliću

Kolaž uz petstotu obljetnicu Marulićeve smrti

Osvijestili smo utjecaj Oca Hrvatske Književnosti

U okviru predmeta Etika, Filozofija, Glazbena umjetnost i Vjeronauk učenici su saznali mnogo novoga o Maruliću, a imali su prigodu i ponoviti staro gradivo

Katja Ljubičić, IV. f

U svečanoj dvorani naše škole u četvrtak, 14. studenoga, održan je projekt povodom petstote obljetnice Marulićeve smrti, a u njegovoj su pripremi sudjelovali učenici, kao i profesori. Prezentacije o Maruliću, njegovu odnosu prema filozofima, laži i miru, koje su tijekom školske godine izradili, izložili su učenici uz podršku svojih mentora. Prezentiralo se i o glazbi u Marulićevo vrijeme, predstavljajući hrvatske skladatelje njegova vremena i opisujući utjecaj *Judite* na današnje glazbenike. Događaj je završen recitacijom dijela Marulićeva *Evangelistara* u izvedbi učenika 3. f razreda (Lucije Ćurić, Tee Cvijetić, Barbare Dumančić i Ivane Hržice), dok su prezentacije o glazbi držali učenici drugih razreda (Erik Beri-čević i Marin Džaja, Fran Đorđić i Juraj Legac, Ivana Mašić Prpić i Maša Matić te Clara Paliska i Martin Lež). Maturanti, Vigo Majerović-Stil-nović i Mariam Shulgami, Emma Jurišić i Glen Tomićić te Lorena Cindori i Ana Tolić, bavili su se filozofskim temama vezanim uz Marulića. A

profesori koji su čvrsto stajali iza ovoga projekta, da i njih predstavimo, bili su Ana Zgorelec i Martina Krajnović te Stjepan Pavlek i Petar Runje. Profesor Stjepan Pavlek na početku je održao kraći govor kojim je pozdravio sve koji su došli, a profesor Petar Runje najavljavao je učeničke prezentacije. O trudu koji su učenici uložili svjedoče i plakati vezani uz Marulića, koje su izradile učenice četvrtih razreda (Maja Ivanković, Dora Srdarev, Dora Srzić i Mihaela Vlačić iz a razreda te Tea Kubla, Matea Levak, Tea Ratajc i Natalie Županić iz c razreda). Cijeli projekt izvršno je zamišljen, a učenici su čak dobili i nemalu publiku koja je ili dobrovoljno došla ili je, u slučaju 4. f razreda, odslušala prezentacije umjesto sata Vjeronauka. „Ovaj je projekt bio vrlo zanimljiv i poučan. Svida mi se što se većina učenika stvarno potrudila pripremiti za svoje predavanje i na zanimljiv način opisati Marulićev utjecaj. Iako mislim da neću puno toga zapamtiti, bilo je zanimljivo slušati o Marulićevoj životu“, izjavila je jedna od učenika 4. f razreda.

Sudjelovanje u projektu *Mama, budi zdrava!*

Mjesec u znaku ružičaste boje

Marija Miloš, II. f

Razredi 3.b i 3.e

Listopad je, ako niste znali, međunarodni mjesec borbe protiv raka dojke, pa smo ga tako ove godine u Trećoj obilježili našim prvim sudjelovanjem u nacionalnom projektu *Mama, budi zdrava!* koji organizira udruga *Sve za nju*. U tu čarobnu brojku od čak stotinu tisuća djece iz cijele Hrvatske te gotovo tristo vrtića i škola ulazi i Treća gimnazija, njezini učenici koji su svojim sudjelovanjem poslali snažnu poruku. Fotografirali su se i snimali promotivne videozapise s ružičastim balonima, u sklopu redovne i terenske nastave, a popratili su i edukativne radionice na satovima razrednog odjela. Te su ih radionice senzibilizirale o ovoj temi i potaknule da stečena znanja prenesu najbližima pa su tako svojim majkama, sestrama, bakama, tetama dijelili informativne letke s preventivnim porukama. „Znamo da možda neće svi odmah reagirati i otići na pregled kada im donesemo letke, ali ako se i dvadesetak žena odazove zbog letaka koje smo im mi učenici podijelili, onda smo puno učinili“, kazala nam je jedna od učenika naše škole. A ako se pitate zašto baš ružičasta boja – ona je simbol solidarnosti, podrške i nade te kao takva predstavlja borbu protiv raka dojke.

Glasanje u tijeku

Simulirani izbori za predsjednika SAD-a

Trump ili Harris – pitanje je SAD-a

Dva kandidata nisu zadovoljila sve kušlanovce koji su odlučili glasati, pa su se na listićima našla i druga imena, poput Kanye Westa i profesorice matematike

Fran Bolf, III. d

Utorak, 22. listopada, održali su se na hodnicima Treće simulirani izbori za predsjednika SAD-a, a na njima su učenici mogli birati između predstavnice političke ljevice, Kamale Harris, i predstavnika političke desnice, Donalda Trumpa. Riječ je o projektu Hrvatskog američkog društva, a njegov je glavni cilj edukacija učenika o sustavu izbora u SAD-u. Tako su sve škole sudionice bile raspoređene prema broju učenika u različite američke savezne države – naša je škola glumila državu New York. Od ukupnog broja glasalo je 314 kušlanovaca, za Kamalu Harris 131, što je približno 41,7 %, a čak 183 za Donalda Trumpa, što je približno 58,3 %. U usporedbi sa stvarnim rezultatima izbora, omjer je prilično sličan, pa bismo mogli reći kako je Treća gotovo predviđala budućnost. U projektu je ukupno sudjelovalo oko devet i pol tisuća učenika, čak 5332 glasalo je za Trumpa. No, nisu sve učenike naše škole zadovoljila dva imena koja su se našla na glasačkim listićima, pa su tako neki glasali za Kanye Westa, takozvanog Bibija, profesoricu matematike Zrinku Korbar i mnoge, mnoge druge. Bile su česte i kritike na račun održavanja

takvog projekta, pa su se hodnicima mogli čuti komentari poput ovoga: *Zašto mi uopće glasa-mo za američkog predsjednika ako to nije naša država?* Učenik, koji je glasao za prof. Korbar, a čiji identitet nećemo spominjati zbog njegova nelošeg prosjeka iz Matematike, sam nas je pronašao i izjavio kako smatra da bi ona jedina mogla dovesti tu državu u red. Svatko će od nas sam izvesti svoj zaključak, ali s tim da američki izbori imaju velik globalni utjecaj, mogli bismo se složiti ama baš svi. Zato su i za Hrvatsku iznimno važni jer ključnu ulogu igraju u geopolitičkim odnosima i sigurnosti (znamo da su SAD važna članica NATO-a), a američka politika prema Europskoj uniji donosi razne trgovinske sporazume, ekonomske sankcije koje neizravno mogu utjecati i na našu državu. Također, velik broj Hrvata živi u SAD-u i njihovi interesi te povezanost s domovinom uvelike ovise o odnosima tih dviju zemalja. Uglavnom, izbori su u Trećoj prošli zavidno dobro, a sama je prof. engleskog jezika Marijana Ivica, koja je ideju projekta prva prenijela u Kušlanovu, bila veoma zadovoljna tijekom glasanja kao i marljivim radom učenika na njihovoj kasnijoj obradi.

Kako smo obilježili Valentinovo

Puna su srca da sve freca!

Velik broj pisama razveselio je one koji su ih očekivali, ali i vojsku onih koji su im se najmanje nadali

Katja Kveštak, II. a

U dijeljenju pisama

Svake veljače sandučić na prvom katu naše škole rezerviran je za dirljiva i intimna ljubavna pisma tajnih obožavatelja koji su spremni napraviti prvi, a time i najteži korak u stvaranju nove veze. S obzirom na količinu personaliziranih papirića, možemo ponosno zaključiti da ljubav i hrabrost u srcima naših učenika nadilazi granice. Postupak razvrstavanja pisama snažno nije izuzetno težak, no mora biti odrađen s velikom preciznošću kako bi svako pismo bilo uručeno onoj pravoj osobi. U našoj novinarskoj skupini nije nedostajalo dobrovoljaca koji će preuzeti uloge poštara te dostaviti omotnice, a s njima i osmijehe ponosnim i obradovanim primateljima. Pri uručivanju pisama snažno su kucala srca svih koji su očekivali baš svoje, ali i onih koji su im se najmanje nadali. Iako su nam prve asocijacije na pojam Valentinovo najčešće slike crvenih ruža, bombonjera, čestitki sa srcima i romantičnih trenutaka u kinima i uređenim restoranima, na kraju dana, najbitnija je zadaća Dana zaljubljenih da nas podsjeti koliko je važno osjećati ljubav i dijeliti je s najbližima koji će je primiti raširenih ruku te s mnogo iskrenog poštovanja i zahvalnosti.

Radoznali pogledi

Predavanje Charlesa Mullyja

Otac zaboravljene djece

Pobjegao je od siromaštva i stekao monopol taksi službom slijedeći Božju poruku

Paola Prša, II. b

Mullyjeva biografija

O životu u Keniji

Učenicima 2. b razreda te svima onima koji sudjeluju u radu Vijeća učenika 27. studenoga predavanje o svome životu održao je Charles Mully, poduzetnik, ekolog, filantrop i skroman čovjek velikog srca.

Gost je prije svega govorio o zanimljivim crticama iz vlastite biografije te svim izazovima i preprekama koje je za života pobijedio. Naime, dr. Mully rođen je u siromašnoj obitelji, a roditelji su ga k tome još i napustili kada je imao samo šest godina. Morao je vrlo rano prositi za hranu na ulicama Kenije kako bi uopće preživio, a zbog takva djetinjstva izgubio je svaku nadu u bolju budućnost. Ipak, jednoga dana pozvao ga je prijatelj na evangelizacijski susret na kojemu je, kako kaže, upoznao Isusa i odlučio mu posvetiti svoj život. Tako je 1971. godine otvorio svoju taksi

službu u Nairobiju i ubrzo se obogatio, pronašao divnu suprugu s kojom je izgradio veliku i snažnu obitelj. Međutim, doživio je zatim nešto posebno što će mu cijeli život okrenuti naglavačke. Kada je bio na poslovnom putu, tijekom 1986. godine, prišla mu je skupina djece koja je tražila novac. Mully ih je odbio, misleći da će sredstva potrošiti na drogu, a nakon nekoliko sati ista su mu djeca ukrala automobil. Unatoč očekivanjima, nije osjećao ljutnju, već razumijevanje i prisjetio se nekih tužnih dijelova iz osobne prošlosti. Odlučio je ubrzo prodati svu svoju imovinu te započeti sa zbrinjavanjem napuštene djece, a Mullyjev dom za siročad osnovao je 17. prosinca 1989. godine. Imao je u toj odluci veliku podršku obitelji iako je naišao i na dosta kritika najbližih prijatelja. Organizacija *Mully Children's Family* (MCF) postoji tako već trideset i pet

godina, a pomogla je oko trideset i pet tisuća djece. Kako je ovo udruženje još uvijek iznimno aktivno, poziva sve zainteresirane da se uključe i sudjeluju u akciji *Doniraj 1 euro i proslijedi prijatelju* ili kupe knjigu Charlesa Mullyja *Otac zaboravljene djece* čija će zarada također uvelike pomoći. Usput, pozivamo vas da pogledate i film o Mullyju koji vam može dodatno približiti priču ovog nevjerovatnog čovjeka. „Bilo je zanimljivo slušati kako je Mully pobjegao od siromaštva, gladi, suicidalnih misli i stekao monopol taksi službom uz Božju pomoć“, govori nam učenica koja je kupila čak i knjigu ovog nesvakidašnjeg gosta. „Knjigu još nisam pročitala, ali predavanje me se dojmilo i htjela sam saznati više, a donirala sam tako sredstva i za djecu u potrebi“, zaključuje ona naglašavajući važnost vjere u Boga i njegovu veliku milost.

Kad maškare zavladaју Trećom

Veselja pod maskama nije nam nedostajalo

Osim svatova, liječnika, gusara i policajaca, hodnikom je počela kružiti kutija *Pringles* čipsa

Paola Prša, II. b

Minus i plus

Maškare obilježavaju razdoblje prije Korizme, a u prošlosti podrazumijevale su paljenje slamnatih lutaka (Fašnik, Krnjo, Pust) koje simboliziraju loše, negativne događaje iz prethodne godine. Na taj bi se način uprizorilo uništavanje zla u svijetu, no tijekom vremena prerašavanje u razne kreativne kostime postalo je mnogo karakterističnije za ovo vrijeme godine. Maškare su i dalje omiljene među djecom koja oblače kostime svojih omiljenih crtanih junaka i pjevaju one zanosne pjesmice o susjedima i krafnama. Zauzvrat dobiju slatkiše i nezaboravno iskustvo koje im najčešće uljepša djetinjstvo.

No, prerašavanje vole i nešto stariji pripadnici društva. Tako se fašnik i u 2024. godini održao u našoj školi, bogatiji no ikad, s ciljem da se učenici provedu, zabave i dodatno zbliže. Održan je i, zamislite, izbor za najbolju masku u objema smjenama. Bilo je svakojakih masaka: Pink Pantera, liječnika, drugih zdravstvenih djelatnika, gusara, policajaca, kationa, aniona, pa čak i kutije omiljenog *Pringles* čipsa. Jedan je razred uprizorio svadbu na školskome igralištu – imali su mladence, kumove, rodbinu, bar-

Izrada pahuljica

Hortikulturci ukasili školu za Božić

Pahuljice padajte hodnicima Treće!

Postavljeni ukrasi nisu samo pomogli đacima da osvijeste vrijeme radosti koje dolazi, već su ih potaknuli da i sami zasjaju u božićnom duhu

Ana Leutar, III. e

Borbe s lampicama

Na subotnje jutro, 30. studenoga, hodnici naše škole ispunjeni su blagdanskim duhom, a sve zahvaljujući kreativnosti i trudu naših hortikulturaca. Naime, ove su godine u ukrašavanju škole sudjelovali učenici prvih i trećih razreda, predvođeni profesoricom

Sandom Ilić, a njihovi impresivni ukrasi bili su rezultat višetjednog planiranja i dogovaranja. Podijelili su se najprije u nekoliko grupa, od kojih je svaka imala svoj zadatak. Jedni su kitili borove, pažljivo birajući ukrase koji će dodatno naglasiti toplu i ugodnu školsku atmosferu, pa su tako postavili i vijence iznad vrata učionica koji su bili tematski ukrašeni. „Naš trud božićni je dar od nas za sve kušlanovce. Mislim da će ovi ukrasi pomoći đacima da osvijeste vrijeme radosti koje dolazi“, kazala nam je jedna od zaposlenih učenica. Druga je grupa bila zadužena za postavljanje papirnatih pahuljica u prostor stubišta koje su viseći sa stropa stvorile dojam pravog padanja snijega. „Nadamo se da ove pahuljice neće pasti na glave učenika“, dodala je šaljiva hortikulturka koja je radila na ovome dijelu ukrašavanja. A treća grupa bavila se postavljanjem velikog adventskog vijenca u centralnom hodniku prvoga kata, onoga kojemu se svaki tjedan simbolično palila po jedna svijeća, šireći duh zajedništva i nade među učenicima. Posebnu pažnju privukao je adventski kalendar koji su hortikulturci postavili na panou iznad samog vijenca, a predstavio je sve razrede Treće. „Svaki od dvadeset i četiri razreda izradio je svoju čestitku, a svakoga dana u prosincu mi smo otvarali po jednu. Tako se iz dana u dan otkrivala božićna poruka i želja nekog razreda“, istaknula je profesorica Sanda Ilić.

Osim svega navedenog, neki su učenici pomogli profesorici Sandi Ilić i u organizaciji božićne tombole koja se održala u petak, 20. prosinca. Zamišljena je kao zabavan dodatak završetku polugodišta i prilika za zajedničko slavlje uoči praznika. Sve u svemu, rad hortikulturaca opet je ispunio školu božićnim ugođajem i otpratio umorne učenike na dugo iščekivane, ali zaslužene praznike.

jaktara, čak i svećenika. U svakom je turnusu pod velikim odmorom tročlano povjerenstvo biralo najbolju grupnu masku, kostim u koji se maskirao cijeli razred, te najbolju pojedinačnu. Kriteriji kojima su se povjerenstva u oba turnusa vodila bili su: kreativnost, originalnost, trud i sama prezentacija. Nagrada je bila kutija puna krafni, pa su pobjednici ovoga izbora pošteno *omastili brke*. Inspiriran filmom *Man in black*, prošlogodišnji 1.d (sada 2.d) odnio je pobjedu u grupnoj kategoriji. „Definitivno nisam očekivala pobjedu. Mislila sam da će se više razreda maskirati u grupni kostim. Ali, bilo mi je drago, naravno. Krafne su također bile vrlo ukusne i nestale su u svega par minuta“, kazala nam je jedna od učenica pobjedničkog razreda. U suprotnoj smjeni pobjedu u grupnoj kategoriji odnio je 4. a maskirajući se u medicinsko osoblje i pacijente.

Ako već niste zaključili, fašnik u Trećoj izvršna je prigoda za pokazivanje kreativnosti, domišljatosti i veselja uz sve teške, školske obveze. Veselimo se zato budućim maskama koje će sljedećih godina zasigurno doći do izražaja i zavrijediti ponovno članak u školskome listu.

Pobjednički razred i njihov plijen

Posljednja gošća *podcasta* – Korana Svilar

Razgovor ugodni o romanu *Soba za djevojčice*

Ovo nije samo roman za mlade o mladima, u njemu će se lako pronaći i oni *malo* stariji

Katja Ljubičić, IV. f

Kao posljednju gošću našeg *podcasta* u nastavnoj godini 2023./2024. ugostili smo 12. lipnja književnicu, i profesoricu hrvatskoga jezika, Koranu Svilar, a cijeli je događaj organizirala profesorica Maja Ilić Markar. Razgovor se odvio u školskom muzeju, a popratili su ga neki učenici 1. f i 3. f razreda. Povod našem razgovoru njezin je novi roman *Soba za djevojčice*, označen kao roman za mlade, što je bio dovoljan razlog da ga pročitam i o njemu popričamo. Na početku razgovora saznali smo ponešto o autoričinome životu, radu u XII. gimnaziji i općenito o pisanju. Nakon toga, razgovor je usmjeren na sam roman, prvi koji je autorica napisala pod novim prezimenom.

U romanu se govori o problemu jedne tinejdžerice i pomoći koju joj pruža razrednica. Taj problem je trudnoća, a mi smo u razgovoru sa spisateljicom pokušali protumačiti neka neočekivana ponašanja različitih likova i moguće izlaze iz, na prvi pogled, bezizlaznih situacija. Kao glavno nametnulo se pitanje zašto je razrednica odlučila pomoći djevojci i koje ona koristi ima od toga. Odgovorom na njega spisateljica nas je potaknula na dodatna razmišljanja pa se razgovor u školskom muzeju nastavio u ugodnoj atmosferi, a poneko je pitanje došlo i iz publike. Završetak romana autorica je ostavila otvorenim i potaknula nas na samostalno tumačenje iako smo joj rekli da nam nije jasno

što se točno dogodilo i zašto. Ako vas zanima završetak romana, koji sada neću otkriti zbog znatiželjnih duša, pročitate ovaj roman jer vas nimalo neće razočarati. Osim toga, moći ćete se poistovjetiti s glavnim i ostalim likovima u mnogim situacijama jer je u prvom planu upravo svijet srednjoškolaca. A, ako se nešto slično slučajno dogodi vama ili vašim bližnjima, možda ćete znati kako reagirati. Osim toga, roman je vrlo ugodno i lako čitati jer je jezik kojim je pisan živi govorni jezik, a gošća nam je otkrila da su joj od velike pomoći u tome bili upravo njezini učenici. I na kraju, roman vas stvarno može opustiti kada vam je glava pretrpana raznim školskim brigama i informacijama.

TEMA BROJA

Sve sličniji smo roblju

Nešto više od 56 % ispitanika odgodilo je ručak zbog korištenja društvenih mreža barem jedanput, nekoliko puta ili bezbroj puta, a čak 65 % provjeri notifikacije pod svakim velikim odmorom

Fotografija: Lucija Hercigonja, II. a
Tekst: Karlo Časni, IV. f

Anketa – tko nas, kako i čime zatupljuje

kad manja zastupljenost emocija kojom ljubav odiše i u prvi plan iskaču neke posve druge vrijednosti. O tim i sličnim temama odlučili smo provesti anketu – zanima nas prije svega je li nekome u cilju stvoriti masu koja će biti hipnotizirana društvenim mrežama, opijena sadržajima televizije i lišena bilokakvih emocija, stoga smo ispitali stotinu i deset učenika naše škole o zastupljenosti pojedinih „alata zatupljivanja“. I, vjerujte, neki bi vas odgovori mogli iznenaditi.

U svijetu društvenih mreža

Više od 92 % ispitanika priznaje kako jednu od ponuđenih društvenih mreža upotrebljava svakodnevno (TikTok, Snapchat, Instagram), što je strašan podatak jer su negativni utjecaji tih mreža neosporivi, a ova strahovita privrženost učenika mogla bi (ili već je) rezultirati ovisnošću. Također, poprilično očekivano, 70 % ispitanika preferira kratke, zabavne i jednostavne sadržaje, kojima navedene platforme obiluju – preostaje samo da se zapitamo o njihovu utjecaju na sposobnost kritičkog razmišljanja i rasuđivanja. Nadalje, ono što će vas zasigurno šokirati, nešto više od 56 % ispitanih učenika odgodilo je ručak zbog korištenja društvenih mreža barem jedanput, nekoliko ili bezbroj puta – iz čega je jasno kako naši vršnjaci teško kontroliraju zadovoljenje ove potrebe i da, htjeli ili ne htjeli priznati, korištenjem društvenih mreža polako gube slobodu. Još bi vas mogao zainteresirati podatak da gotovo 65 % učenika provjeri obavijesti na mobitelu pod svakim veli-

kim odmorom, a nešto više od 38 % osjeća jaku potrebu da provjeri notifikacije nakon preuzimanja mobitela koje su prethodno morali ostaviti u za to namijenjenoj kutiji na satu.

Televizija, alkohol, droga...

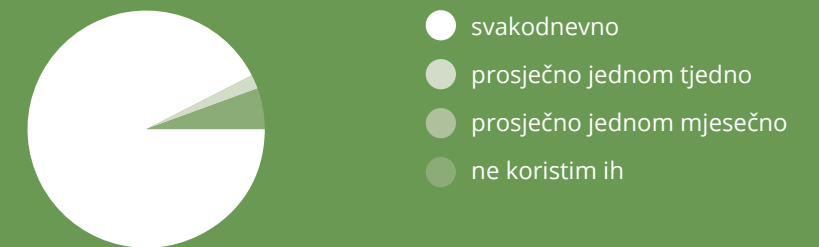
Kada je riječ o televiziji, 42,7 % ispitanika nije dan od ponuđenih sadržaja televizije ne smatra relevantnim (a ponuđene su sapunice, informativne emisije i *reality showovi*), što govori o znatnoj otuđenosti današnjih tinejdžera od malih ekrana, ali jednako tako i o zalijepljenosti za one još manje ekrane. Ipak, u njihovim obiteljima (baš kao što smo i pretpostavili) najviše se prate informativne emisije, koje su postale motivirane isključivo novcem koji će dobiti što znatno mijenja cijelu njihovu koncepciju, a time i utjecaj na gledateljstvo. Bez obzira na njihovu veću privrženost društvenim mrežama, naši ispitanici ne mogu pobjeći od utjecaja koje televizija na njihove živote ima, o čemu govori podatak da čak 63,6 % ispitanih učenika uključuje ponekad sadržaje televizije u svakodnevni razgovor. Ako proučimo rezultate ankete koji se odnose na pojedine psihoaktivne supstance, uočavamo da gotovo 63 % ispitanika priznaje kako su konzumirali neku od psihoaktivnih supstanci (bilo da se radi o alkoholu, drogi ili nekoj drugoj). Ova nam se brojka isprva ne mora učiniti tako zabrinjavajućom (dapače, moglo se očekivati da će ona biti i veća), ali važno je podsjetiti kako su time stvoreni glavni preduvjeti za razvoj ovisnosti (dakle, ne treba je uvijek shvaćati ni tako olako). Zanimljivo je da većina ispitanika ne odabire jednu od ponuđenih opcija koja bi se najviše odnosila na njih (a ponuđene su tri opcije: alkohol stvara privid rješavanja mojih problema, alkohol konzumiram jer isto čine moji prijatelji i za moje prvo konzumiranje alkohola zaslužne su društvene mreže).

Druga stvarnost

Kada obratimo pozornost na dio ankete o međuljudskim odnosima i ljubavi, čak 67,3 % ispitanika tvrdi kako u procesu odabira partnera slijedi isključivo dobrotu, a, zanimljivo, novac kao opciju nije izabrao nijedan učenik. Ipak, gotovo 11 % ispitanika izabralo je odjeću i fizički izgled, a 21,8 % ništa od navedenog – trendovi koje u posljednje vrijeme uočavamo oko sebe dovode nas do jake sumnje u vjerodostojnost ovih podataka, čini nam se da su učenci blago „popustili“ i da nam pružaju poželjne odgovore. Pridodati tome možemo i otvoreno pitanje o ljubavi koje smo postavili. Naime, na pitanje *Što je ljubav?* dobar dio učenika odgovara *Bog, Isus Krist*, ali u mnoštvu odgovora o iskrenoj potpori i osjećaju bliskosti pronašlo se i spavanje i *jedenje*. Ova nam je anketa, koliko se god bilo teško čvrsto osloniti na njezine rezultate, pokazala da tinejdžeri ne žive u istom svijetu kao i njihovi roditelji – odbačeni su u neki posve drugi, virtualni svijet koji gradi drukčiju stvarnost. Možemo se jedino zapitati kome je u interesu mlade učiniti „hodajućim mumijama“.

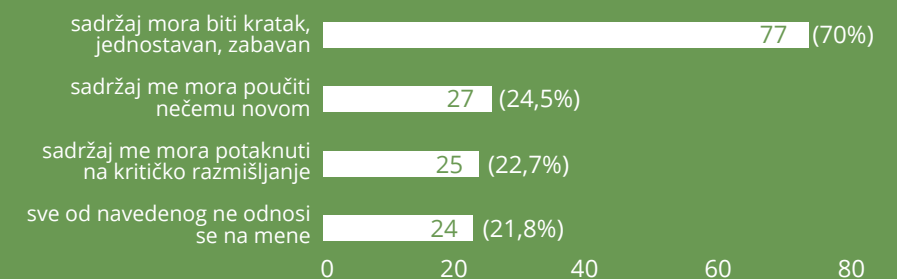
Koliko učestalo koristiš neku od sljedećih društvenih mreža: TikTok, Snapchat, Instagram?

110 responses

Koja od sljedećih tvrdnji najbolje opisuje sadržaj na TikToku koji smatraš poželjnim?

110 responses

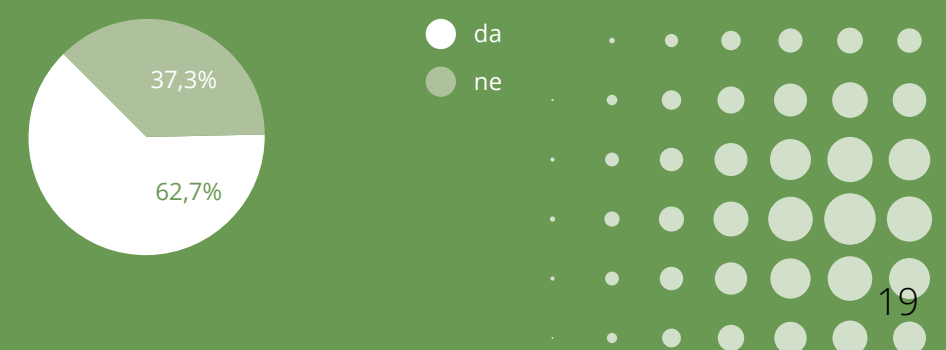
Odgodio sam nakratko ručak zbog korištenja društvenih mreža

110 responses

Konzumirao sam neku od psihoaktivnih supstanci (alkohol, droga):

110 responses

Društvo koje stvara, a ne sprječava ovisnosti

Ovisnost koja zamagljuje percepciju slobode uzrokovana je i mnogim reklamama u medijima koje promiču konzumaciju alkohola

Fotografija: Jana Križaj, III. b
Tekst: Marija Miloš, II. f

Ubodena

Sva se ljudska bića razlikuju u mnogim aspektima, pa tako i u odnosu prema užitku – neki se zadovolje malom količinom, a drugi bi se pak utapali u njemu sve dok im ne pozli. Ako se već ne možemo zadovoljiti malom količinom užitka, je li baš neophodno da postanemo njegovi robovi? Ili, ako težimo postizanju užitka od samih početaka i on je naša jedina motivacija, nismo li već njegovi robovi?

Težnje užitku

Užitak je osjećaj zahvaćanja ili posjedovanja neke stvari koji je praćen divljenjem, radošću ili zadovoljstvom, do čega dolazi čistom kemijom, kako nam objašnjava stručnjak za ovisnosti Klinike za psihijatriju KBC Sestre milosrdnice, dr. Luka Maršić. „Kada doživljavamo nešto ugodno, poput ukusne hrane, fizičke aktivnosti ili društvene interakcije, u našem mozgu povećava se razina dopamina. Dopamin je jedan od najvažnijih neurotransmitera povezanih s osjećajem užitka i sreće. Potiče nas da ponavljamo ponašanja koja nam donose zadovoljstvo“, govori dr. Maršić na početku našega razgovora. Nas je, ipak, u prvome redu zainteresirala filozofija užitka, sklonost hedonizmu, odnosno filozofija potrage za srećom i užitkom. Naime, psihološki hedonizam smatra da svi ljudi prirodno teže užitku i izbjegavaju bol, a temelji se na opažanju ljudskog ponašanja koje pokazuje da smo motivirani postizanjem onoga što nam donosi zadovoljstvo, bilo da se radi o hrani, društvenim interakcijama ili profesionalnom uspjehu. Bez obzira na vrstu užitka, ovaj pristup implicira da je traženje zadovoljstva i izbjegavanje boli osnovna motivacija svakog ljudskog bića. I možemo se zasigurno složiti da većinom donosimo odluke na temelju najvećeg mogućeg užitka. Jednako tako, željeli bismo maksimalno produžiti njegovo trajanje, ali evolucijski gledano to nije moguće. Užitak mora biti kratak i sladak jer u protivnom bismo zaglavili u stanju doživotne ekstaze i vjerojatno bismo ostali na nivou čimpanzi.

Podložni žudnji

Svaka radnja za sobom vuče i posljedice, pa tako i užitak. Osim najčešće kratkog osjećaja sreće i zadovoljstva, postoje i negativne posljedice koje se javljaju kod određenih vrsta užitaka, a naš sugovornik, dr. Luka Maršić, govorio nam je upravo o tome: „U današnjem društvu užitak doživljavamo kao nešto što je isključivo pozitivno, no on ne mora uvijek imati pozitivne posljedice. Moramo znati da potražnja za ponovnim užitkom može biti izvor ovisnosti.“ Dobro nam je poznato da nakon prolaznog osjećaja sreće nastupa želja za još više užitka i uvijek iznova osjećamo žudnju, bez obzira na to koliko puta konzumiramo isti. „Ako smo toj žudnji uvijek podložni, može doći do ovisnosti, no ovisnost nije samo pitanje slabosti karaktera pod užitkom. Ljudi često to gledaju kao nekakav bijeg od stvarnosti i problema u kojima se možda nalaze. Često je to rezultat traume ili

Dobio sam otkaz jer nisam dolazio na posao, o higijeni neću ni pričati. Tada počinješ shvaćati kako ustvari nisi slobodan jer nemaš samokontrolu, više ništa nije u tvojim rukama.

stresa“, govori dr. Maršić. Ovisnost se obično opisuje kao kronično stanje koje uključuje potražnju za nekom aktivnošću ili supstancom, a najčešće je povezujemo s drogom, alkoholom, kockanjem, internetom, pa čak i određenim ponašanjima poput prejedanja. Međutim, koliko god neobično zvučalo, postoji i cijeli niz koristi koje donose uzročnici ovisnosti. Kada tih koristi ne bi bilo, mogli bismo jednostavno izbaciti ovisnost kao pojavu iz našega društva. Uzmimo jednostavan primjer, cigarete koje može nabaviti prosječni srednjoškolac nisu ilegalne premda izazivaju ovisnost. A ipak, države zarađuju od prodaje cigareta PDV-om. Kada bismo to ukinuli, procvjetalo bi tzv. „crno tržište“, a država bi osjetila gubitak u blagajni.

U tuđim cipelama

Jedno od važnijih pitanja kada govorimo o ovisnostima svakako je pitanje slobode. U opisu ovisnika često rabimo izraze poput „gubitka kontrole“ i „nedostatka slobode“. Ovisnost razumijemo kao stanje u kojemu pojedinac gubi sposobnost donošenja racionalnih odluka, kao da su njegovi izbori zarobljeni u nekakvom začaranom krugu. Pitamo se zašto bi to itko htio, zašto ne prekinemo taj krug? Naš drugi sugovornik, liječeni alkoholičar koji je želio ostati anoniman, pokušao nam je dočarati gubitak kontrole i „postaviti nas u svoje cipele“.

„Teško je uopće objasniti kako sam došao do toga. Sve što sam radio bilo mi je dosadno, kao da uvijek nešto nedostaje. Onda sam započeo s korištenjem supstanci. Društvo me uvuklo, ali, da budem iskren, nisam se ni pokušavao izvući. Mislio sam da sam to tražio cijeli život – taj mir, toplinu, slobodu. Sve što je do tada nedostajalo, našao sam u tome. Naravno, sebi uvijek govoriš da nisi ovisan i da možeš prestati kada god poželiš. Tada mi se to nije ni činilo kao nekakva ovisnost ili nešto krivo. Mislim, to je tada popunjavalo svaku rupu u mom životu, naravno da mi nije izgledalo kao nešto loše. Sve dok tvoji izbori nisu više tvoji, nego su vođeni tom potrebom za supstancom. To je prva stvar o kojoj sam razmišljao kad sam se budio. Mislim, kasnije se nisam ni budio, nisam imao nikakvu rutinu. Dobio sam otkaz jer nisam dolazio na posao, o higijeni neću ni pričati. Tada počinješ shvaćati kako ustvari nisi slobodan jer nemaš samokontrolu, više ništa nije u tvojim rukama. Zatim me i društvo koje me potaknulo na to krenulo izbjegavati, a osjećaj za koji sam živio svaki put postajao je sve kraći i kraći“, prepričava nam sugovornik. Zanimalo nas je i, ako nije imao gotovo nikakvu rutinu, kako je izgledao njegov dan. „Probudio bih se predvečer, taman prije nego što sam trebao otići dileru, a nakon doze išao bih *nešto zaraditi*, u prijevodu išao sam do kockarnice da *zaradim* nešto love za još. Kako to nije baš funkcioniralo, često bih i krao novce od svojih ukućana. Skoro sam ostao i bez krova nad glavom u jednom krugu“, otkriva nam.

Društvo koje promovira ovisnost

Važno je napomenuti kako ovisnost nije samo individualni problem, ona je društveni problem, na što nam ukazuje dr. Maršić: „U mnogim slučajevima društveni faktori poput stresa, siromaštva i društvene isključenosti igraju ključnu ulogu u razvoju ovisnosti.“ Zanimljivo je pritom sagledati kako nas tijekom školovanja, i života općenito, uče da kažemo „ne“ ovisnosti, na temelju čega bismo pomislili kako moderno demokratsko društvo ne podržava ovisnost jer ona načelno predstavlja gubitak kontrole (a znamo da demokracija sebe gradi na slobodi, ljudskim pravima i uključenosti građana). Međutim, brojke iznenađuju i ovaj put te ukazuju na pravu istinu. Primjerice, ako proučimo izvješća HZJZ-a o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj od 2000. sve do 2019., uočavamo konstantni porast broja svih liječenih osoba. Također, možemo se zapitati zašto isto društvo u medijima prikazuje reklame koje promiču konzumaciju alkohola, stvarajući svojevrсни socijalni pritisak prema ovisnosti, koja zamagljuje percepciju slobode, ostavljajući ljude da vjeruju kako su njihovi izbori autentični dok su zapravo podložni vanjskim pritiscima koji im se nameću. To nas podsjeća na određene totalitarne režime koji se često koriste sličnim mehanizmima kontrole, ali na otvoreniji način. Zato i postavljamo pitanje razlikuju li se ciljevi današnjih demokracija imalo od totalitarnih režima ili su različiti samo načini njihova ostvarivanja.

Kako nas mijenjaju društvene mreže

Sve što ste oduvijek željeli znati o internetskim opijumima, a niste se usudili otriježniti

Društvene mreže usmjerene su na izvanjsko, površne su, neautentične i često grube te mladim ljudima koji nemaju razvijenu vještinu kritičkog promišljanja mogu učiniti jako puno štete

Tekst: Ema Fruk, IV. f
Fotografija: Jana Križaj, III. b

Okrušeni ekranima

Poznata nam je izreka *To ti je zato što stalno visiš na tom mobitelu*, kao automatska primjedba generacija naših majki na problem jednostavne prirode u kojem se ne uspijevamo snaći. Nesnalažljivost i neokretnost, kao i kontroverzna zamjerka, rađaju u nama određenu frustraciju, anksioznost, negativnu samokritiku i nedostatak samopouzdanja. Ali već u sljedećem trenutku nastavljam jagodicama gladiti digitalne ekrane i tipke kao hipnotizirani, pritom vjerojatno i pogrbljeni. U stvarnosti današnjeg svijeta uistinu smo zalijepljeni za mobitele i pazimo da se ne odvojimo od njih kao da se radi o vitalnom organu. Vjerujemo da trebamo boraviti na društvenim mrežama kako ne bismo nešto propustili, poput novog trenda koji će biti zamijenjen preko noći, masovnih prikrivenih reklama zapakiranih u objavama „preporuka” ili „revolucionarnih” savjeta koji ne donose čvrste činjenice nego se oslanjaju na naivnost i suosjećanje nas, radoznalih ovisnika. U cijeloj danonoćnoj ponudi sadržaja beskraje galerije ekrana, interneta i društvenih mreža zapravo polako gubimo sami sebe i zatupljujemo se, a mame bivaju, moramo priznati, iznova u pravu.

Statistika kao dijagnoza

Statistički podaci (prema istraživanjima Soxa i Visual Capitalista) pokazuju iznenađujuću brojku od 145 minuta koje prosječna osoba provede svakodnevno zapletena u društvenim mrežama. Nekima desetina dana provedena klizeći prstom i pogledom po šarenom interaktivnom staklu možda ne zvuči mnogo, ali ako se ovaj moderni fenomen opčinjenosti ekranima gleda kao kontinuirana svakodnevica osobe koja doživi sedamdesetak godina, može se izračunati da više od četiri godine života ista osoba proživi zadubljena u platforme društvenih mreža. „Na razini svijeta prosječno korištenje interneta iznosi 6 sati i 40 minuta na dan, što je za mene alarmantan podatak”, izjavljuje Irena Rojnić Palavra, specijalistica psihijatrije i zaposlenica Dnevne bolnice za ovisnost o internetu i videoigrama Klinike za psihijatriju *Sveti Ivan*. Postalo nam je normalno sate slobodnog vremena obilježenih monotonom dosadom ispuniti paletom objava, gledanjem i kontinuiranim upijanjem nefiltriranog internetskog sadržaja. Ove navike automatskog „čekiranja” mobitela dovode do brojnih izravnih, ali i posrednih posljedica koje kataliziraju ovisnost našeg organizma o mobilnim uređajima i njegovim digitalnim rodacima. Postavlja se pitanje kada ovaj moderni ritual postaje opsesija i u kojem se trenutku počinje smatrati legitimnom ovisnosti. Palavra ukazuje kako su kriteriji za postavljanje službene dijagnoze gubitak kontrole i davanje prioriteta boravku *online* nad drugim aktivnostima do razine da ono postaje važnije od drugih interesa i dnevnih obveza, zatim nastavljanje ili pogoršavanje ponašanja unatoč negativnim posljedicama u osobnom, obiteljskom, socijalnom, edukacijskom, radnom ili drugom

Uvijek na vezi

Fotografija: Ante Lasan, IV. f

Društvene mreže mogu dovesti do smanjenja socijalnih vještina, tolerancije i koncentracije te do odgajanja brzog i površnog tijeka misli, hiperindividualizma i narcisoidnih karakteristika.

vidu, kao i nužni vijek takvog učestalog ponašanja od najmanje dvanaest mjeseci.

Koautor naše svakodnevice

Postoji niz razloga zašto nam se internet u takvoj mjeri neprimjetno integrirao u svakodnevicu, sličnih onima zbog kojih smo svakodnevno izloženi napadu šarenila društvenih mreža. Iako pametni telefoni mogu biti produktivni alati, postoji tanka linija gdje korištenje može prijeći od korisnog do kompulzivnog. Grafički dizajneri i stručnjaci objašnjavaju kako su nam platforme za komunikaciju putem interneta uglavnom atraktivne zbog vizualne primamljivosti žarkih boja, pretežno jednostavnog dizajna, prilagodljivosti preferencama korisnika i svoje usluge, a njihove prednosti izravne i brze komunikacije i zadovoljavanja ljudske težnje za

povezanošću samo su ih dodatno popularizirale. „Pretpostavljam da je ideja u pozadini razvoja društvenih mreža bila plemenita, povezivati ljude i omogućiti im dodatnu kvalitetu života. Nažalost, one su potpuno promašile svoj cilj. Podaci iz knjige *Internet generacija* autorice Jean M. Twenge govore u prilog tome da su digitalni sadržaji poput videoigara ili društvenih mreža rizični čimbenici za unutarnji osjećaj nezadovoljstva, usamljenosti, depresivnosti i suicidalnosti, za razliku, primjerice, od sporta, knjiga, interakcije licem u lice ili vjerske službe”, iskazuje Palavra. Postavlja se pitanje zašto su neovisno o ovim nedostacima mnogi privrženi ekranima. „Ljudi su skloni tražiti brza izvanjska rješenja, naročito kada su pod stresom, preopterećeni, preplavljeni, usamljeni, kada im je dosadno, kada im je teško. Brzi naleti dopamina koje pružaju ekranima lako nas zaveđu, a osim toga društvene mreže diraju u jednu od najvećih potreba ljudi – potrebu za socijalnim odnosima, pripadanjem, privrženosti. Stoga možemo reći da je internet više psihološki i sociološki, nego tehnološki fenomen”, objašnjava sugovornica.

Mračne strane

Temelj je društvenih mreža vizualna slika, a pojedinac prekomjernim boravkom u njihovim sferama počinje davati prednost fizičkom izgledu i estetici prije funkcionalnosti ili intrinzičnih svojstava svega s čime se susreće, kako *online* tako i „u stvarnosti”. To dovodi do ustaljivanja vrednovanja i stigmatiziranja drugih ljudi prema njihovom kalupu i vanj-

Shvatio sam da stvari izmiču kontroli kada sam većinu jednih praznika proveo isključivo na TikToku. Dotad ovisnost o internetu nisam previše ozbiljno shvaćao.

ganizacije ili sažimanja, ali shvatio sam kako uz malo više truda i bolju vremensku organizaciju to sve mogu napraviti sam, često puno bolje i temeljitije. Također, nekako sam se osjećao lijeno i kao da vrijeđam vlastitu inteligenciju. Kao društvo smo svedeni na vlastitu zonu komfora i da radimo samo ono što moramo ili za što znamo da ćemo snositi posljedice ako ne napravimo, a stvari poput ChatGPT-a ne pripomažu previše promjeni na bolje.“ Iako je većina učenika i mladih svjesna ove činjenice, ne žele se zamarati i nastavljaju linijom manjeg otpora. Nadodao je: „Nije pretjerano u cilju imati previše sposobne gomile jer je njima izrazito teško upravljati, a mislim da je vrlo očito kome to ide u korist, naročito u pogledu društvenih mreža i manipulacije medijima. Nema govora da takvi alati ne mogu biti korisni i uštedjeti puno dragocjenog vremena, no mislim da ih ljudi primarno upotrebljavaju kako ne bi trebali previše razmišljati i da im sve bude servirano, pritom ne znajući koliko sebe intelektualno unazađuju. Nije lako razvijati sebe, no često se najveći okidač za napredak krije upravo u teškim i dosadnim stvarima.“

Mi, vi, a oni?

U zakonodavnom okviru Hrvatske i Europe u posljednjem je desetljeću doneseno podosta zakona koji uređuju pristup internetu i društvenim mrežama, posebice maloljetnicima. Postavljene su i dobne granice za korištenje platformi poput Facebooka, Instagrama, aktualnog TikToka i drugih, kao i pravila o objavi i zaštiti informacija *online*. Iako nas u određenoj mjeri štite, u ovisničkom koktelu od interneta i dalje postoje brojni sastojci koji prikriveno utječu na našu psihi i razvoj, a društvene mreže poput alkohola pružaju trenutačni gušt, dok u pozadini razvijaju ovisnost i njezine nuspojave. Još jedna maturantica Treće, Nina Žitnik, povjerila nam se. „Prvi sam put shvatila da previše vremena provodim na društvenim mrežama kada sam otvorila Instagram *wrap up* godine i obasjao me začuđujući podatak koliko sam sati potrošila na toj aplikaciji. To me nagnalo na razmišljanje o mojoj svakodnevnoj monotoniji i zanemarivanju nekih obaveza, a nažalost i interesa. Onda sam odlučila privremeno izbrisati društvene mreže. Zato sam sada osvještenija kada provodim vrijeme na njima“, rekla je Nina. I Marin nam je izrazio svoj stav: „Shvatio sam da stvari izmiču kontroli kada sam većinu jednih praznika proveo isključivo na TikToku. Dotad ovisnost o internetu nisam previše ozbiljno shvaćao jer sam to podrazumijevao kao sastavni element modernog društva i kao nešto prisutno u svakodnevici mojih prijatelja. U okviru tog kolektivnog suočavanja s ovisnosti i svima nam treba karakterna preobrazba, ali ovo je, izgleda, lakše.“ Unatoč regulativama i ograničenjima, naša zaštita i razboritost na društvenim platformama, pa i internetu u svojoj cjelini, velik je izazov koji zahtijeva kontinuiranu edukaciju i nadzor, ali i vlastitu odgovornost, konstruktivnost i želju za razmišljanjem.

Intervju s umjetnicom Anom Đurić Konstraktom

Kad na estradi pjevaš o mentalnom zdravlju

Pjesmom *Novo, bolje* željela sam naglasiti kako nema ništa tu novo – mijesimo, jedemo i borimo se za kruh!

Našu je školu sredinom siječnja posjetila sjajna autorica tekstva i glazbe, Ana Đurić Konstrakta, svima poznata umjetnica bez zdravstvene knjižice, koja se u Zagrebu našla zbog premijere predstave *Slijepi vode slijepe*, za koju je radila glazbu. O njezinoj izuzetnoj skromnosti i poniznosti govori činjenica da je do Treće došla tramvajem (17-icom) i pružila nam je pedesetak minuta izuzetno toplog i ugodnog razgovora.

Prije svega, u Zagrebu ste zbog jedne premijere. Možete li nam nešto više reći o tome? Predstava čiji sam dio na neki način zove se *Slijepi vode slijepe* i njezina premijera bit će u kazalištu Gavella. Inače, ona je projekt Montažstroja i autorski projekt Boruta Šeparovića, a inspirirana je umjetnom inteligencijom. Budući da znam Boruta Šeparovića već neko vrijeme i da se sama interesiram za umjetnu inteligenciju, a koristim je i kao alat u glazbi, nekako se logično nametnulo da bih mogla sudjelovati u kreiranju glazbe za ovu predstavu.

Kakve nam dojmove nosite s proba?

Nemam iskustva u radu u kazalištu ni s ansamblima. Sudjelovala sam samo na početku procesa i sada kada je manje-više sve postavljeno. Borut specifično vodi procese jer se dosta diskutira o temi na filozofski način. Ali lijepo je, ti ljudi već tri mjeseca provode prijedpodneve i poslijepodneve probe zajedno i nekako se iz

toga uvijek stvori obiteljska atmosfera. Meni je ona bliska iz iskustva u radu s bendom. Kada putujemo puno, upućeni smo jedni na druge i ta je veza dosta jaka, pa mi se čini da je to i ovdje prisutno.

I kako to onda „slijepi vode slijepe“?

Pa taj *metanarativ* predstave slika je Pietera Bruegela starijeg koja je ustvari jedna metafora u kojoj slijepi vode slijepe, što potječe još iz kršćanskog vremena. Kada se ona premjesti u suvremeno doba, i u kontekst umjetne inteligencije, postavljaju se mnoga pitanja – tko su slijepi danas, što je jama u koju oni upadaju, kontrolira li netko cijelu situaciju, postoji li neka svjetlost, spas i slično. Mislim da se to najbolje predstavom može prodiskutirati.

Spomenuli ste jamu. Kaže Isus: „Ako slijepac slijepca vodi, obojica će u jamu pasti.“ Mislite li da negdje na nas čeka jama?

Pa uvijek na ovakvim „povijesnim čvorovima“, a umjetna inteligencija ipak nagovještava neko novo vrijeme, postoji bojazan kako će se to razviti u budućnosti. Je li ova tehnološka revolucija koja se upravo događa drugačija od prethodnih, ne znamo, nama djeluje da je. Jer čini se kao da umjetna inteligencija može u potpunosti zamijeniti čovjeka i da on negdje u tome izgubi svoju svrhu. Dakle, čovjek i sve njegove vrijednosti možda će se morati redefinirati u tom nekom novom kontekstu. Ne znam je li

Istinsko novo dolazi uglavnom neprimjetno. Tek kada se dogodi promjena, mi to konstatiramo.

to jama i, koliko sam uspjela primijetiti iz nekih diskusija, uglavnom se odnos prema umjetnoj inteligenciji kod ljudi polarizirao na jedno stanište s kojega ljudi misle kako će nas umjetna inteligencija osloboditi rada i svega što je „suvišno“ te da ćemo imati vremena okrenuti se jedni drugima. Dok je ono drugo stanište dosta mračnije i upravo u tom oduzimanju rada od čovjeka vidi propast.

Na eurovizijskoj pozornici

Što se u vašem životu promijenilo od nastupa na Pjesmi Eurovizije?

Tada se promijenilo dosta toga, prije svega zbog količine obaveza koje su došle s popularnošću. Iako, ja radim dosta dugo u glazbi, ali Eurovizija mi je donijela jako veliku vidljivost jako brzo. Onda su ponude za angažmane postale jako brojne i bilo je dosta posla, što je nama odgovaralo. Sada je to došlo na neku drugačiju mjeru. Ali to je prije svega jedna ozbiljna promjena i,

naravno, ono što uvijek volim naglasiti, počeli smo zarađivati od svog posla malo normalnije. Jer glazbenici inače nemaju neku osnovnu sigurnost, žive od sezone do sezone i jako je puno faktora koji utječu na posao. Nemaš siguran priljev novca.

Kako je to biti Konstrakta?

Pa mogu reći da je lijepo. Zaista nisam imala neugodna iskustva, naprotiv, puno mi je ljudi prilazilo s nekom podrškom, ljubavlju, razumijevanjem, zahvalnošću i to je nešto jako lijepo što sam doživjela. Baš sam zahvalna na tome.

Vratili ste se prošle godine na srpski izbor za pjesmu Eurovizije. Možete li nam ukratko predstaviti pjesmu kojom ste nastupili?

Da, nastupili smo 2024. pjesmom *Novo, bolje*. Osmislila sam to kao epizodu. Izlaskom na ovo natjecanje ustvari sam i onu prvu pjesmu postavila u niz epizoda, s namjerom da izađem još jednom, možda sljedeće godine, i da na taj način zaokružim cijeli „projekt“. Pjesma se tiče neke ideologije koja je i dalje aktualna, a to je proganjanje za novim i boljim. Potreba za boljim jedan je od osnovnih mehanizama kapitalizma. A novo je opet neki osnovni alat koji se u tu svrhu koristi. Ali „novo“, pod navodnicima, zato što sve to nešto novo i nije novo. U tom smislu u ovoj drugoj epizodi koristila sam potpuno istu postavku kao i za *In Corpore Sano*. Ja sjedim, oko mene je zbor, i isto kompulzivno provodim jednu radnju, kao što je tamo bilo pranje ruku, ovdje mijesim kruh, u nadi da ću naglasiti ideju kako nema ništa tu novo – to miješenje kruha radnja je iz neolitika koja je i dandanas ista. Mijesimo, jedemo i borimo se za kruh!

Niti novo, niti bolje

Pitate se u pjesmi: „Doktore, šta mi je?“ Sve je veći broj mladih narušena mentalnog zdravlja. Mislite li da je nekome u cilju nametnuti takvu društvenu atmosferu koja će pridonijeti gubitku razuma?

Nisam sklona misliti da su te stvari planske. Ali svakako, neka mentalna stanja koja su danas najprisutnija, a to su anksioznost i depresija, jesu simptom društvenog stanja. I to je ono o čemu treba misliti zašto je tako. S druge strane, u toj atmosferi, ono na što sam željela skrenuti pažnju, možda prije svega pjesmom *Evo, obećavam*, jest to da industrija uvijek nađe način kako da ljudsku patnju unovči. I u tom smislu jako je puno novca danas u prometu psihoterapija i lijekova koji su pripisani određenim psihičkim stanjima. Čak se i razna psihička stanja definiraju, dobivaju svoja imena, a time i svoje lijekove – znači, industrija cvjeta.

Na koji je način depresija simptom današnjeg društva?

U depresiju čovjek uglavnom ulazi kada ne može pronaći svoju svrhovitost i svoju funkcionalnost u društvu, a jako smo često danas usred

željela sam skrenuti pažnju, možda prije svega pjesmom *Evo, obećavam*, na to da industrija uvijek nađe način kako da ljudsku patnju unovči.

gomile svega potpuno izgubljeni i prepušteni sami sebi.

Je li pjesma *Novo, bolje* u većoj mjeri inspirirana vama ili ste vi inspirirani njome? Pa to ti je dobro pitanje. I jedno i drugo. Ono što sam pjesmom ispričala svakako je nešto što sam u životu iskusila.

Mislite li da je time što niste pobijedili poruka pjesme dodatno ojačala?

Da, to je ustvari odlično što je tako bilo. Nismo mi ni očekivali da ćemo proći, upravo zbog toga što ljudi žele nešto novo. I mi smo onomad bili novi. Ali dobro je ispalo ovako.

Kažete još „Učinak je mogao biti viši.“ Je li vaš učinak mogao biti viši?

Pa preispitujem se u životu jesam li mogla više, ali ta preispitivanja me ne uznemiravaju, što je meni jako drago. Ja se zaista zbog toga ne slovim. Moglo je biti i ovako i onako, ali ima razloga zašto je tako kako je. Nisam u tom smislu stroga prema sebi i to mi osigurava mir, što bih svima savjetovala. Da, može biti drugačije, ali ni ovako nije loše.

Jedinstvena

U najnovijoj pjesmi kažete „Ako niste s nama, vi ste protiv nas. Naša zabava je bolja od vaše.“ Je li naša zabava bolja od vaše?

Mislim da je to opće stanje komunikacije koje postoji u digitalnom svijetu. Očekivali smo da će taj digitalni svijet poboljšati komunikaciju i zbližiti nas, a događa se jedna teška polarizacija kojom se manipulira. Pogotovo je izražena sklonost promatranju svijeta crno-bijelo. Dakle, ako nisi s nama, ti si protiv nas, ne postoji ništa između.

Otkud vam uopće poticaj da se bavite ovim temama?

Pa to je ono što mene interesira. Imam već četrdeset i šest godina, dakle, možda sam se čak i kada sam bila mlađa više interesirala za tako neke društvene teme nego što sam voljela pisati ljubavne pjesme. To jednostavno nije nešto u

čemu se nalazim i to drugi rade bolje od mene. Razmišljam o životu, o svijetu i pokušavam nekako to pretvoriti u stihove koji su jednostavni i razumljivi.

Pitam vas zato što nije baš uobičajeno da netko na estradi pjeva o mentalnom zdravlju.

Da, nije uobičajeno. Mislim da sam mnogima na taj način i iritantna. Nekad čak i sama pomislim da tome nije mjesto na estradi, da trebam pustiti ljude da se zabavljaju. Ali dobro, tako je meni odgovaralo i nisam mogla drugačije.

Zalog budućnosti

Nažalost, dio razgovora posvetit ćemo aktualnim događajima. Hrvatsku je nedavno potresla vijest o napadu 19-godišnjaka u OŠ Prečko. Slična je tragedija zadesila Srbiju prije nepune dvije godine. Mislite li da su svi ti događaji samo puka slučajnost?

Ne znam. Radije bih rekla da nisu. Ne mogu ni reći da imam znanje o tome kako su stvari stajale ranije. Mislim da je svijet uvijek na neki način surov. A surovost današnjeg vremena ogleda se u takvim činovima, da dijete napadne dijete, što je zaista zastrašujuće. Ali ne mislim nužno da je puka slučajnost. To je također simptom današnjeg vremena.

Što vam se čini – stavljaju li se pred nas u sve većoj mjeri sadržaji koji smanjuju sposobnost kritičkog sagledavanja?

Tu sam vrlo ambivalentna. Ono što iskušavam to je prezasićenost informacijama na dnevnom nivou koja strašno emotivno i intelektualno iscrpljuje, pa na kraju samo padneš „mrtav“, ne želeći ni misliti što se događa oko tebe. Međutim, trenutna događaja u Srbiji, u kojima sudjeluju studenti koji su mlada generacija i srednjoškolci od kojih ne očekujemo da imaju kritičko mišljenje, ipak pokazuju zrelost i dobro kritičko sagledavanje, čak mnogo bolje i preciznije nego što to mnoge starije generacije imaju. Vrlo dobro znaju prepoznati manipulaciju, vrlo dobro znaju kome se obraćaju i zašto. To je jako ohrabrujuće vidjeti. Novije su generacije odrasle s tom ko-

Nekad čak i sama pomislim da mi nije mjesto na estradi, da trebam pustiti ljude da se zabavljaju.

ličinom informacija na dnevnom nivou. Mislim da će tek vrijeme pokazati kako ljudski mozak to podnosi.

Kako pišete?

Pa pišem sporo i na temu koja mi se pojavi, a da je interesantna. Onda je nekako pohranim u malom mozgu i neko vrijeme podsvjesno prikupljam materijal, zauzimam stav ili najčešće u svojim pjesmama i ne zauzimam stav. Uglavnom sam ambivalentna i iznosim tu svoju muku kada mi nije baš posve jasno što se događa. Izaberem temu i neko vrijeme prikupljam materijal, napišem jako puno stihova, pa ide faza čišćenja dok ne dođem do onih koji meni zvuče vrlo jednostavnima, a koji su dio svakodnevnog govora. I ako uspijem biti duhovita u svemu tome, onda sam zadovoljna. Ali ne uspijem često.

Što od vas možemo očekivati u budućnosti?

Prvo što slijedi pjesma je koja se sastoji od više pjesama, a obrađuje temu umjetne inteligencije, međutim, u njoj nije korištena umjetna inteligencija. Ta pjesma zapravo govori o fascinaciji jedne obične žene, Konstrakte, pri susretu s umjetnom inteligencijom i njezinim mogućnostima. Nastala je onog trenutka kada su nam pustili *Chat GPT*, još tada sam je napisala, a tek sada će izaći. Nekako djeluje kao da umjetna inteligencija donosi mogućnost da sva svoja iskustva i sebe možeš digitalizirati i prebaciti u neku vječnost. To je nešto o čemu diskutiram u toj novoj pjesmi.

Novac mijenja televiziju – novac mijenja ljude

Smisao televizije danas je sveden na novac koji će se zaraditi, a ne na obrazovanje i širenje korisnih informacija među gledateljima

Tekst: Katja Ljubičić, IV. f
Fotografija: Jana Križaj, III. b

Hipnotizirani

O utjecajima televizije

Svaka je odrasla osoba koja trenutačno živi barem u jednom trenutku obožavala gledati televiziju i zasigurno se osjećala sretnom tijekom gledanja, međutim, prečesto se događa da televizija dubinski razljuti ili rastuži ljude, a da joj se i dalje tako vjerno vraćamo. Kako je televizija već godinama važnim dijelom naše svakodnevice (čak ako je mladi ni ne prate previše, ona drži istaknuto mjesto u našim kućanstvima i neosporiv je njezin utjecaj na naše postupke), odlučili smo o svemu razgovarati sa stručnjakinjom za medije Nadom Zgrabljic-Rotar i slobodnom novinarkom Barbarom Matejčić, koja je televiziju zbog negativnih utjecaja odlučila izbaciti iz svoga kućanstva.

Sve je igra brojki

Današnji tinejdžeri mnogo manje vremena provode pred televizijom i daleko su više usmjereni na društvene mreže, ali i oni su u djetinjstvu gledali crtiće i druge dječje emisije. Njihovi roditelji pak izrazito često gledaju informativne emisije, makar to bila i samo jedna emisija dnevno, koje se također osjetno mijenjaju pod raznim utjecajima. Ako, recimo, upitate vaše bake i djedove, a možete i roditelje jer se sigurno sjećaju, vijesti su nekada trajale samo pola sata (i to u vrijeme rata u Hrvatskoj, kada je bila puno veća potreba za informiranosti!). Danas središnje informativne emisije nerijetko traju i po sat i pol, a ako pozorno analizirate njihov sadržaj, možete doći do zaključka kako vijesti danas čine mnogi prilozima koji bi se mogli svrstati u rubriku zabavnog programa i koji su nekada (primjerice tih 90-ih) u kontekstu središnje informativne emisije bili smatrani irelevantnima. Naša sugovornica, profesorica Nada Zgrabljic-Rotar, objašnjava to ovako: „Produkcija je informativnog programa skupa, to je najskuplji program. Ako se umjesto pola sata emitira sat vremena, to znači da će upotrijebiti dvostruko više programa i biti ekonomski dvostruko jeftiniji. Odnosno, snimljeni prilog koji bi trajao dvije minute emitira se četiri minute! Za njegovo snimanje utrošena je određena svota novca, međutim, što se duže emitira, trošak se tim više smanjuje.“ Takva praksa, koju nam otkriva gospođa Zgrabljic-Rotar, ekonomski je oslobađajuća za televizijske kuće, ali posljedično može dovesti do pada vrijednosti sadržaja, odnosno implementiranja potpuno nebitnih sadržaja u središnje informativne emisije, koje su izrazito važne i čije korjenite promjene onda utječu i na širu populaciju. „Informativni program važan je dio televizije jer omogućuje građanima razumijevanje svijeta, odnosa u društvu, kulturnih i duhovnih vrijednosti i morala“, objašnjava nam profesorica Zgrabljic-Rotar. Ako ste pažljivo gledali, onda ste možda i primijetili kako se u informativnim emisijama sve više govori o sportu i crnoj kronici (pa se, recimo, kada dođe do neke sportske pobjede, o njoj govori i na po-

četku i na kraju vijesti). Crna kronika postala je udarnom i gotovo da nema informativne emisije koja u posljednje vrijeme ne započinje vijestima o masakru, pokolju, prometnoj nesreći i slično. „Priča se najviše o onome za što urednici smatraju da će zanimati najveći broj gledatelja. Nažalost, sve je danas igra brojki – veći broj gledatelja znači više reklama, a time i više novca“, govori nam naša sugovornica. To bi značilo da je smisao televizije danas sveden na novac koji će se zaraditi, a ne na obrazovanje i širenje korisnih informacija među gledateljima. Jedino što se možemo zapitati jest kako to utječe na društvo u cjelini i je li upravo to uzrok širenja određenih negativnih trendova, čega smo svjedoci.

Amerikanizacija društva

Pojedini *reality show*ovi postali su gotovo kulturni – snimaju se sezone i sezone, pa je izrazito važno reći kako funkcioniraju i koja je njihova pozadina. Naime, takve emisije često su okupljalište ljudi s društvenog ruba (alkoholičara, psihički nestabilnih, fizički obilježenih i slično) i temelje se, generalno, na ismijavanju. Tijekom gledanja jedne takve emisije jedino što si gledatelj i može pomisliti jest *Bože, pa ja sam još i dobar, čega sve ima!* Zato, gledajući, zaboravljaju na neke od stvari koje su ih možda dotad mučile, odnosno, guraju ih pod tepih, umjesto da se s njima izravno suoče. Također, publiku privlače i svađe koje su česte u takvim emisijama, a obično nisu nimalo realne, što gledatelji smetnu s uma. Jedna od zanimljivosti u vezi svega jest to da će prosječna osoba najčešće negirati kako gleda pojedini *reality show*, kao da osjeća sram i kao da je svjesna beskorisnosti takva programa, no i dalje će ga s oduševljenjem pratiti. „Treba naučiti što je televizija, kako i zašto nastaju televizijski programi, zašto se snimaju sapunice, koja je veza između njih i oglašivačke industrije i slično“, savjetuje stručnjakinja za medije Nada Zgrabljic-Rotar. Naša druga sugovornica, slobodna novinarka, Barbara Matejčić izbacila je televizor iz svoga kućanstva jer je shvatila kako gledanje televizije negativno utječe na nju i kako bi isto vrijeme mogla puno kvalitetnije iskoristi-

Priča se najviše o onome što zanima najveći broj gledatelja. Nažalost, sve je igra brojki – veći broj gledatelja znači više reklama, a time i više novca.

stiti. „Dobro se sjećam večeri prije šesnaest godina kada sam, kao i obično, gledala HRT-ovu emisiju *Otvoreno*, dok ju je još vodila Hloverka Novak-Srzić. Tu sam večer shvatila da me gledanje tog političkog *talk showa* opetovano uznemirava preko mjere koja bi bila prihvatljiva i da mi ne nosi ništa konstruktivno ili vrijedno. I da bi bilo korisnije da, primjerice, čitam“, prepričava nam Barbara Matejčić situaciju u kojoj je donijela važnu odluku. „Ta mi se odluka toliko svidjela da sam ubrzo televizor poklonila i od onda ga nemam. Jedino kada pratim televizijski program u realnom vremenu emitiranja jest proglašenje rezultata nacionalnih i zagrebačkih izbora“, nadodaje sugovornica. Iz ovoga je primjera očito kako se bez televizije može jer postoji i mnogo drugih izvora informacija. Odluka naše sugovornice posebno je inspirirajuća za sve jer je ona i sama novinarka, dakle, televizija bi joj itekako mogla koristiti u poslu kojim se bavi. „Televizijski sadržaji koji bi mi mogli biti korisni u poslu ionako su mi dostupni zahvaljujući internetu. Najveća je razlika u tome što ne gubim vrijeme nasumično gledajući televizijski program, već gledam ciljano ono što me zanima. K tome, ne izvještavam o svakodnevnim događajima da bih morala biti upućena u svaku vijest iako dnevnu porciju vijesti dobijem preko radija *Yammat* koji redovito slušam“, navodi sugovornica.

O općenitom utjecaju televizije na ljude nije provedeno mnogo istraživanja jer su ona vrlo skupa i malo se zna o tome, kako nam kaže profesorica Zgrabljic-Rotar. Unatoč svemu, televizija beskompromisno može biti i korisna, samo treba znati što gledati. „Mediji sami po sebi nisu ni štetni ni korisni, ali mogu biti i jedno i drugo. Ovisi o tome kako se koriste, ovisi o cilju s kojim ih koristimo, a prije svega o medijskoj pismenosti osobe. U tom smislu ne mislim da je televizija štetna, nego je šteta što ljudi ne znaju dovoljno o medijima“, dodaje Nada Zgrabljic-Rotar za kraj, uz nadu kako će ovaj članak potaknuti ljude da se obrazuju i shvate na koji se način trebamo odnositi prema televiziji da bismo onda mogli izvući nešto korisno iz njezina sadržaja.

Živimo li stvarno u svijetu bez ljubavi?

Strahovali smo da će *mi* zamijeniti *ja*, ali je *Ja* (*pa ja*) zaboravio na *mi*

Današnje društvo općenito karakterizira smanjena mogućnost odgode ispunjenja želja i potreba zbog ogromne dostupnosti svega što poželimo

Tekst: Karla Meaški, III. d
Fotografija: Rea Kovačić, II. a

Gazimo ljubav

Ljubav nije jednostavna, a ni *mala stvar*. Kada osobu upitate što je ljubav, dobit ćete mnogo različitih odgovora, no, ponekad, dobijete samo tišinu. Naravno, ne postoji samo jedna vrsta ljubavi, ali koja god bila, ona je istovremeno i najlakše i najteže iskustvo ili, kako kaže

spisateljica Jojo Moyes, „Što je ljubav, ovisi o tome kakav je vaš status. Ako ste sigurni u ljubavi, onda vam je ona potrebna poput zraka. Ako je trenutačno *nemate*, ona je opsesija na granici boli.“ Ponekad se na temelju loših iskustava ili različitih vanjskih utjecaja ljubav prikaže kao nešto okaljano i pokvareno. No, valja se upitati je li to uistinu ljubav. Naime, utjecaj tehnologije i medija danas je iznimno velik tako da ni ljubav ni romansa nisu pošteđeni. Osim što je tehnologija oblikovala nove generacije, oblikovala je i nove načine komunikacije, upoznavanja, nove oblike veza i ljubavi. Zbog medijske dostupnosti svega moglo bi se reći da je i romansa izgubila svoj šarm. Umjesto slanja pisma imamo brze SMS poruke i mailove, umjesto odlaska na staromodne spojeve uživo imamo videopozive i *online* susrete. Naravno, komunikacija se ubrzala i promijenila razvojem tehnologije, ali je, čini se, pritom izgubila romantičnu notu. Vrlo se brzo prešlo od čekanja jednog pisma po nekoliko dana do ljetnje i razdražljivosti kada ti osoba odmah ne odgovori na poruku. A kako tinejdžeri gledaju na ove promjene, opisala nam je jedna učenica: „Rekla bih da je tehnologija možda čak i *uništila* veze, pa i ljubav na neki način, odnosno kao da se izgubio romantični smisao ljubavi i veza jer se s voljenom osobom možemo čuti u bilo kojem trenutku. Prije se bilo kakva interakcija morala dogovarati te ih je bilo puno manje pa bi ljudima automatski bilo draže i više bi ih pre-

plavili osjećaji kad su napokon vidjeli voljenu osobu. Ovako kako mi sad živimo možeš nekog samo nazvati videopozivom i razgovarati s njim satima svakog dana što, iako je dobro, ubrzo pridonosi nestanku napetosti i iščekivanja. Osim toga, teme razgovora su često samo površne pa se ljudi ne upoznaju na razini na kakvoj su se upoznawali i voljeli prije.“

Ljubav nije posjedovanje

Naravno, sve to može biti tek romantizacija prošlosti, ali sve se češće čuje da je ljubav postala nekom vrstom interesa a da su prave emocije rijetke. Ipak, ono što je sigurno jest da su neprimjereni sadržaji koji obezvjeđuju ljubav i intimu postali mnogo rašireniji i dostupniji zahvaljujući internetu. Iako je fizički izgled uvijek imao važnu ulogu u ljubavnim odnosima, nameće se pitanje zašto je u posljednje vrijeme primjetna tolika količina seksualizacije. Ostvaruje li se polako ono što je već davno najavio roman Jevgenija Zamjatina „Mi“, distopijski roman koji je utjecao i na Orwellovu „1984.“? Naime, oba romana dočaravaju državu u kojoj je individua *ja* postala neodvojiva od *mi*. Državom upravlja nedodirljivi vođa koji vidi sve. Kod Zamjatina to je Dobrotvor, a kod Orwella Veliki Brat. Potporu dobivaju od tajne policije koja za njih održava red. Poštovani su kao simboli znanja i mudrosti te utječu na nesvjesne pojedince. U djelu „Mi“ ljudi žive u staklenim kupolama koje im reguliraju čak i meteorološke prilike, a Seksualni ured vodi *brigu* o ljubavi koja to više nije (kao i Orwelovo Ministarstvo ljubavi). Iako mi danas (još) ne živimo u staklenim kupolama ili pod staklenim zvonom, ipak se s pomoću tehnologije i medija prate naše aktivnosti. Svako naše pretraživanje ili objavljena slika postaje naš neizbrisiv trag na internetu, a mediji bitno utječu na stavove i želje, posebice mladih. Filmovima, videozapisima na druš-

tvenim mrežama, čak i videospotovima nekih pjevača širi se materijalizam i seksizam, potiče se želja za posjedovanjem upravo takvih promoviranih stvari, odnosa ili takva izgleda čime se stvara društvo kopija. Osim toga, promjena želja i potreba mijenja i način razmišljanja, a time i pogled ljudi jednih na druge i uopće na ljudske vrijednosti. Tako ni ljubav, kao jedna od bitnih ljudskih vrijednosti, nije pošteđena. Umjesto da se osoba promatra kao živo biće s osjećajima i razumom, često postaje nekakva vrsta objekta, mogućnosti, nešto što treba imati jer i drugi ljudi to imaju.

Odmah! Bez odgode

Ako i žene i muškarci postaju tek predmeti želja, postajemo li društvo koje baš sve prikazuje kao predmet želja, upitali smo psihologinju Ivanu Delač. „Današnje društvo općenito karakterizira smanjena mogućnost odgode ispunjenja želja i potreba – zbog ogromne dostupnosti svega što poželimo (bilo u vidu sadržaja, bilo u vidu proizvoda). Čini mi se da su ljudi općenito manje strpljivi i spremni ulagati trud dulje vrijeme kako bi došli do željenih rezultata, a posebno to vrijedi za novije generacije koje očekuju informacije i proizvode, i općenito ispunjenje svojih želja, odmah, bez odgode i strpljivosti. Mislim da velik dio uzroka te pojave leži u internetu, a posebno u društvenim mrežama na kojima se uglavnom prikazuje samo neki idealizirani, poželjni sadržaj te se u osobi koja se koristi njima stvara osjećaj da i ona treba imati takav život ili takav izgled ili takvu odjeću ili takva iskustva kao osobe koje prati na društvenim mrežama. Ipak, ne bih rekla da tek sad dolazi do stvaranja takvog društva, nego mi se čini da je društvo već jako dugo takvo i, nažalost, ne vidim načina da se to promijeni osim radikalnog ukidanja društvenih mreža, što zasigurno nije rješenje jer bismo time ostali bez njihovih pozitivnih strana (poput umrežavanja, razmjene iskustava, informiranja o događajima i slično). Osim toga, nije ni realno očekivati da će se to ikad dogoditi“, rekla je psihologinja Ivana Delač. Živimo li zaista u društvu u kojem su izgled i seksualnost važniji od istinskih međuljudskih odnosa, istražili smo i u našoj školi, a svoje je mišljenje s nama podijelila učenica Jana Janković: „Mislim da ljudi naših godina zapravo ne gledaju na ljubav kao na osjećaj, nego da ulaze u veze samo zato što su svi oko njih u vezama. I možda to zapravo i nije neka prava ljubav (naravno, postoje iznimke) jer u većini slučajeva ljudi ulaze u vezu samo da bi bili u njoj.“ U društvu koje se stalno mijenja i ljubav je fleksibilna, često nejasna i nepredvidiva. Može se na nju utjecati i na loš i na dobar način. Može postati izvorom problema, no može dati i prostora za osobni rast te stvaranje nezamislive povezanosti. Važno je to osvijestiti da ne bismo stvarno postali društvo koje „u cijelosti odlikuje *bezljubavlje* – ne nedostatak romantike, već nedostatak brizi, suosjećanja i jedinstva“, o čemu govori suvremena autorica Bell Hooks (ili, točnije, bell hooks) u svom djelu „Sve o ljubavi“.

ŠKOLSKA SCENA

Pobjednica državnog natjecanja

Maja Skorić izuzetna je mlada osoba čiji su nas uspjesi još prošle školske godine nagnali da pišemo o njoj u školskome listu. Ali, time nisu iscrpljene sve teme jer se nedavno Maja okitila novima titulama, čak trima u kratkom vremenu. Zato smo s Majom odlučili još jednom razgovarati o svemu i otkriti dosad neupoznate strane ove mlade djevojke.

Možeš li nam ukratko predstaviti sva priznanja koja si protekle godine dobila za svoj rad? Prošle školske godine sudjelovala sam na državnom Natjecanju iz francuskog jezika i osvojila prvo mjesto, od Grada Zagreba dobila sam nagradu Baltazar te Oskar znanja od Ministarstva znanosti i obrazovanja. Za osvajanje prvog mjesta na državnom natjecanju Francuski institut dodijelio mi je i stipendiju za odlazak u Vichy na dva tjedna u školu stranih jezika.

Kako se osjećaš sada kada se sve to stišalo? Uveseljavaju li te ove nagrade i dalje? Naravno da me i dalje uveseljavaju, ali najviše mi znače ona dva tjedna koja sam provela u Francuskoj. Mislim da je to bila najbolja moguća nagrada jer su mi ostale mnoge lijepe uspomene. Također, osvojeno mjesto osiguralo mi je i neke bodove za upis na fakultet pa mi je i to bilo od velike pomoći.

Biti državna prvakinja
Opiši nam osjećaj kada si saznala za osvojeno prvo mjesto na državnom. Iščekivanje rezultata bilo je jako stresno. Kako sam pretprošle godine na natjecanju bila druga, nadala sam se da ću ovaj put osvojiti to prvo mjesto, ali imala sam osjećaj da sam se mogla bolje pripremiti. Uz maturu i ostale školske obveze činilo mi se da se nisam dovoljno posvetila francuskom da bih mogla osvojiti prvo mjesto. Zato sam bila jako iznenađena i presretna kad sam vidjela rezultate. Bilo mi je i jako drago predstavljati našu školu na tom natjecanju, posebno zato što nismo jezična škola.

Intervju s Majom Skorić

Motivirana da uči i dalje

Ako radiš nešto što voliš, lakše je uložiti vrijeme i trud u to jer te strast motivira da nastaviš, čak i kada stvari ne idu glatko

Antea Milić, II. d

Morala sam zanemariti hobbije i druženja s prijateljima kako bih se mogla fokusirati na svoje ciljeve.

Što je tvoja mentorica sve radila kako bi te pripremila za ovakav trijumf? Mogu reći da smo se profesorica Špoljarić i ja pripremale za ovo još od pretprošle godine kad sam bila u trećem razredu. Tada sam se naravno pripremala za tadašnje natjecanje iz francuskog, ali sam to znanje iskoristila i na onom prošlogodišnjem. Sastajale bismo se prije ili nakon nastave i profesorica bi mi donijela materijale po kojima bih onda ja učila. To su najčešće bili ispiti s prijašnjih natjecanja. Kako se natjecanje sastojalo od triju dijelova, tako smo se i mi pripremale. Prvi dio bili su sastavci, pa sam redovito donosila profesorici svoje sastavke koje bi ona zatim ispravila. Drugi dio bili su obični zadatci nadopunjavanja ili zaokruživanja točnih odgovora, a treći dio bio je usmeni ispit, definitivno najstresniji dio.

Kada si zavoljela francuski? Je li to bila ljubav na prvu riječ? Sve je počelo u srednjoj školi kada sam prvi put počela učiti francuski jezik. Ubrzo sam ga zavoljela, ne samo učenjem riječi i gramatike, već i preko francuskih filmova koji su me u potpunosti osvojili. Filmovi poput *400 udaraca* François Truffauta i *Do posljednjeg daha* Jean-Luca Godarda uveli su me u svijet francuskog novog vala. Jacques Demyjevi *Les parapluies de Cherbourg* oduševili su me svojom muzikom i bojama, a Jacques Tatijev *PlayTime* nasmijao me i pokazao ljepotu francuske kulture. Gledajući te filmove, otkrila sam ne samo jezik, već i duh Francuske.

Što ti se najviše sviđa u učenju francuskog? Najviše mi se sviđa učenje francuskog koristeći svakodnevne aktivnosti koje povezuju jezik s mojim interesima. Kada čitam tekstove na francuskom, uvijek si izvučem riječi koje ne razumijem i zatim ih istražujem, bilo s pomoću rječnika ili konteksta u kojemu se nalaze. Taj mi je proces zanimljiv jer svaki put otkrijem nešto novo i osjećam da napredujem. Uz to, često gledam videa na *YouTubeu*, poput onih s kanala *Vogue France*, koji me posebno inspiriraju. Njima ne samo da učim jezik, već upoznajem i francusku kulturu, stil života i način izražavanja. Koristeći vizualni sadržaj, lakše pamtim fraze i izraze. Francuski jezik ima neku posebnu melodiju i eleganciju, što ga čini dodatno privlačnim za učenje. Sve te aktivnosti čine učenje francuskog zabavnim i korisnim iskustvom koje me motivira da nastavim učiti i istraživati.

Na krilima uspjeha
Za tvoje uspjehe zasigurno je potreban i velik trud. Opiši nam jedan svoj radni dan u tijeku pripreme za državno natjecanje. Bilo je prilično izazovno uskladiti obveze poput ispita, priprema za maturu i državnog natjecanja. Matura mi je bila prioritet jer je ključna za moju budućnost, zatim su slijedili školski testovi, dok sam pripremama za državno natjecanje pristupala s manje stresa jer mi je tema bila bliska i zanimljiva. Moj radni dan započinjao je rano ujutro pregledom bilježki za maturu. Nakon škole radila sam zadatke i pripremala se za testove, dok sam večernje sate posvećivala vježbanju zadataka za natjecanje i analiziranju ključnih pojmova. Morala sam zanemariti hobbije i druženja s prijateljima kako bih se mogla fokusirati na svoje ciljeve. Iako je bilo naporno i stresno, sav taj trud isplatio se jer su rezultati na kraju potvrdili vrijednost moje upornosti i rada.

Što bi rekla – u kojoj nas mjeri upornost određuje u životu, a u kojoj mjeri ipak talent? Mislim da je upornost puno bitnija od samog talenta. Talent može biti dobra polazna točka,

Na dodjeli nagrade u Lisinskom

Jako sam zadovoljna što sam izabrala Treću jer mi je omogućila dobar balans između školskih obveza i vremena za sebe.

ali bez truda i rada talent često ostane neiskorišten. Upornost te tjera da učiš, rasteš i ne odustaješ čak ni kada naiđeš na prepreke. Ako radiš nešto što voliš, lakše je uložiti vrijeme i trud u to jer ti strast daje motivaciju da nastaviš, čak i kada stvari ne idu glatko. Uz to, upornost omogućuje stjecanje iskustva i vještina koje talent sam po sebi ne može nadomjestiti. Primjeri iz svakodnevnog života pokazuju da su mnogi ljudi uspješni ne zbog prirodnog talenta, već zbog neprekidnog truda i spremnosti na učenje. Vjerujem da je kombinacija ljubavi prema nečemu i upornosti ključ za ostvarenje bilo kojeg cilja, dok je talent samo dodatni bonus. Na kraju, upornost određuje koliko daleko možemo stići.

Možeš li komentirati svoje školovanje u Trećoj? Kakva si iskustva imala s kolegama u razredu, profesorima?

Profesori i kolege u razredu u Trećoj gimnaziji ostavili su na mene izuzetno pozitivan dojam. Profesori su uvijek bili spremni pomoći, objasniti gradivo i podržati nas u našim ciljevima. Atmosfera u razredu bila je prijateljska i poticajna, a kolege su uvijek bili tu za suradnju i zajedničko učenje, što mi je puno značilo. Jako sam zadovoljna što sam izabrala Treću jer mi je omogućila dobar balans između školskih obveza i vremena za sebe. Imala sam dovoljno prostora za svoje hobije, a istovremeno sam mogla uložiti dovoljno truda u učenje kako bih postizala dobre rezultate. Školski raspored i način rada bili su prilagođeni tako da smo imali vremena razvijati se.

Nakon Treće

Jesi li zadovoljna svojim rezultatima na maturi? Da, jako sam zadovoljna. Osjećam veliko zadovoljstvo jer sam ostvarila ciljeve koje sam postavila pred sebe. Iako je priprema bila zahtjevnija i stresna, sav trud i rad isplatili su se. Upisala sam

fakultet koji sam željela i to je velika potvrda da su svi naponi bili vrijedni. Uz to, osjećam ponos jer su rezultati odraz moga znanja i uložnog rada tijekom cijele srednje škole. Sada s nestrpljenjem čekam novi izazov na fakultetu, ali istovremeno sam svjesna koliko je važan bio moj uspjeh na maturi u ostvarivanju tih ciljeva.

Što si upisala i kako ti je Treća pomogla na tom putu?

Upisala sam Pravni fakultet jer su me oduvijek zanimali načini na koje pravni sustav utječe na društvo. Pravo je područje koje zahtijeva snažno razumijevanje logike, filozofije i jezika. Mislim da mi je Treća dala odličnu osnovu za taj smjer jer su profesori u srednjoj bili izvrsni u svojim predmetima koji su direktno povezani s pravom. Osim što sam stekla temeljito znanje iz Hrvatskog jezika, profesori filozofije i logike pružili su mi alate za razmišljanje. Filozofija je, na primjer, bila korisna jer mi je omogućila bolje razumijevanje teorija koje se često pojavljuju u pravnim pitanjima, dok mi je logika pomogla u razvijanju sposobnosti kritičkog razmišljanja i rješavanja problema. Sve te discipline zajedno su mi pomogle ne samo u pripremama za maturu, već i u pripremi za studij prava. Sretna sam što sam imala takve profesore koji su me usmjeravali i motivirali da se razvijam u svim tim područjima.

Kako se snalaziš sada na fakultetu? Je li teško?

Na fakultetu se zapravo snalazim bolje nego što sam očekivala iako nije uvijek lako. Nastava na fakultetu više mi paše nego u srednjoj školi jer postoji više fleksibilnosti u rasporedu, što mi omogućava da organiziram svoje vrijeme na način koji mi odgovara. Nema više onog stalnog osjećaja žurbe, kao što je to bio slučaj u srednjoj školi, gdje je svaki dan bio ispunjen različitim obavezama i rokovima. Na fakultetu je tempo rada drugačiji jer su predavanja i seminari raspoređeni tijekom tjedna, a slobodno vrijeme omogućuje mi da se posvetim učenju u svom tempu, ali i da se odmorim kad to poželim. Međutim, morala sam se naviknuti na nov način učenja. Na fakultetu je mnogo veći naglasak na samostalnom učenju i istraživanju gradiva, što znači da moram biti disciplinirana i dosljedna. Nema više tolikih provjera znanja ispitnim rokovima ili testovima, već je potrebno kontinuirano učiti i usvajati gradivo predavanjima, literaturom i samostalnim projektima. U početku mi je bilo malo teško jer je zahtijevalo puno više koncentracije i organizacije nego što sam bila navikla u srednjoj školi. Također, fakultet je svakako zahtjevniji od srednje škole jer su i zahtjevi profesora i gradivo na mnogo višoj razini, pa sam morala uložiti puno truda u razumijevanje novih, složenijih koncepata. Ipak, s vremenom sam naučila kako upravljati svojim vremenom, postavljati prioritete i bolje se pripremati za ispite

O životu općenito

Što te inače u životu uveseljava? Imaš li neki zanimljiv hobi?

Uveseljava me mnogo stvari jer volim uživati u različitim aktivnostima. Imam nekoliko hobi-

ja koji me ispunjavaju i pomažu mi opustiti se nakon napornih dana. Nedavno sam se zainteresirala za *kaćkanje* (kukićkanje) jer sam to vidjela na društvenim mrežama, a činilo mi se kao odličan način za kreativno izražavanje. Osim toga, volim gledati filmove jer mi omogućuju da se opustim. Čitanje knjiga također zauzima važno mjesto u mom životu. Muzika je također veliki dio mog života. Sviram gitaru, što mi daje osjećaj ispunjenosti. Imam staru akustičnu gitaru kojom se moj brat koristio. Također imam i *Fender Stratocaster*, električnu gitaru. Sviranje me opušta, a istovremeno glazbom se mogu izraziti.

Stvarno zanimljivo i svestrano. A čitaš li mnogo? Što ti čitanje predstavlja u spoznaji svijeta?

Čitam mnogo i knjige su postale dio mog života. Sjećam se kada sam prvi put ozbiljno počela čitati, to je bilo jedno ljeto dok sam bila na moru kod bake i djeda. Moj otac donio mi je tada knjigu od čak 800 stranica. Isprva sam bila skeptična, mislila sam da ću se umoriti ili da neće biti dovoljno zanimljiva, jer sam zapravo željela nešto kraće i lakše, neku knjigu koju ću moći brzo pročitati. Do tada sam uglavnom čitala lektire koje su bile obavezne za školu i koje, moram priznati, nisu uvijek bile moj izbor. Međutim, kako sam počela čitati tu veliku knjigu, potpuno sam se upustila u novi svijet. Knjiga je bila jako zanimljiva i do kraja ljeta završila sam je, što me iznenadilo i oduševilo. Tada sam shvatila koliko čitanje može biti zanimljivo. Nakon toga, moj interes za književnost samo je rastao, a čitanje je postalo svakodnevna navika. Uz obavezne lektire, sada redovito čitam i nešto izvan školskog programa. Čitanje mi daje priliku da bolje razumijem svijet oko sebe. Svaka knjiga nudi drugačiju perspektivu te nove ideje. Tim knjigama ne samo da učim nove stvari, već razvijam i svoje sposobnosti kritičkog razmišljanja i suosjećanja s različitim ljudima i situacijama. Čitanje mi pomaže u osobnom razvoju i širenju svijesti o svijetu.

Što bi u životu željela raditi? U čemu se vidiš?

Zapravo, još uvijek nisam sasvim sigurna što točno želim raditi u životu, iako sam upisala Pravo, jer je to vrlo široko područje. Na primjer, sigurna sam da ne bih željela biti sutkinja. Iako cijenim tu profesiju i odgovornost koju ona nosi, mislim da to nije smjer koji bi me osobno ispunjavao. Ipak, još uvijek nisam odlučila hoću li se baviti nekim drugim pravnim poslom, poput pravnice ili odvjetnice. Obje profesije imaju svoje prednosti i izazove, a ja još uvijek razmišljam koja bi od njih najbolje odgovarala mojim interesima. Kao odvjetnicu posebno me zanima izazov zastupanja klijenata, rad na različitim slučajevima i mogućnost da se borim za pravdu na terenu. S druge strane, raditi kao pravica u tvrtkama ili organizacijama također nudi puno mogućnosti za rad na složenim pravnim pitanjima. No, to je nešto o čemu ću morati još razmišljati tijekom studija.

Priča najmaturanta Davida Kvesića

Odlično je riješio maturu bez plaćenih priprema

Redovit rad u Trećoj olakšao mu je učenje i danas studira na željenom FER-u

Katja Ljubičić, IV. f

R ečenica „Nisam jedva čekao završiti srednju školu jer je društvo uspio upisati fakultet koji mu je bio prvi izbor na listi, pa nije imao puno problema s upisima. Ipak, nakon pisanja mature David nije znao što može očekivati. Za matematiku je imao osjećaj da ju je dobro napisao, pogotovo nakon objave rješenja, ali za fiziku nije bio siguran. Srećom, zbog uvjerenja da je dobro napisao matematiku, nije bio nervozan tijekom čekanja rješenja i bio je uvjeren da će imati dovoljno bodova za FER, što se na kraju i pokazalo točnim. Davidov najdraži događaj iz školskih dana bio je, po običaju, maturale. Njegov je razred putovao u Barcelonu i imali su tjedan dana zabave i uživanja. „To je jedinstveno iskustvo puno zezancije s društvom s kojim se zblizimo i možemo raditi što god želimo jer nas nitko ne zna, ipak smo u nepoznatom gradu“, prisjetio se David. Osim toga, kao vrijednost maturalenog putovanja ističe upoznavanje nove kulture,

upisati Fakultet elektrotehnike i računarstva. S obzirom na odlične rezultate mature, David je uspio upisati fakultet koji mu je bio prvi izbor na listi, pa nije imao puno problema s upisima. Ipak, nakon pisanja mature David nije znao što može očekivati. Za matematiku je imao osjećaj da ju je dobro napisao, pogotovo nakon objave rješenja, ali za fiziku nije bio siguran. Srećom, zbog uvjerenja da je dobro napisao matematiku, nije bio nervozan tijekom čekanja rješenja i bio je uvjeren da će imati dovoljno bodova za FER, što se na kraju i pokazalo točnim. Davidov najdraži događaj iz školskih dana bio je, po običaju, maturale. Njegov je razred putovao u Barcelonu i imali su tjedan dana zabave i uživanja. „To je jedinstveno iskustvo puno zezancije s društvom s kojim se zblizimo i možemo raditi što god želimo jer nas nitko ne zna, ipak smo u nepoznatom gradu“, prisjetio se David. Osim toga, kao vrijednost maturalenog putovanja ističe upoznavanje nove kulture,

upisati Fakultet elektrotehnike i računarstva. S obzirom na odlične rezultate mature, David je uspio upisati fakultet koji mu je bio prvi izbor na listi, pa nije imao puno problema s upisima. Ipak, nakon pisanja mature David nije znao što može očekivati. Za matematiku je imao osjećaj da ju je dobro napisao, pogotovo nakon objave rješenja, ali za fiziku nije bio siguran. Srećom, zbog uvjerenja da je dobro napisao matematiku, nije bio nervozan tijekom čekanja rješenja i bio je uvjeren da će imati dovoljno bodova za FER, što se na kraju i pokazalo točnim. Davidov najdraži događaj iz školskih dana bio je, po običaju, maturale. Njegov je razred putovao u Barcelonu i imali su tjedan dana zabave i uživanja. „To je jedinstveno iskustvo puno zezancije s društvom s kojim se zblizimo i možemo raditi što god želimo jer nas nitko ne zna, ipak smo u nepoznatom gradu“, prisjetio se David. Osim toga, kao vrijednost maturalenog putovanja ističe upoznavanje nove kulture,

Ekipa na trajektu

Gospodin s naočalama

Iz Matematike i Engleskog jezika imao je čak 97 %, a iz Hrvatskog jezika 90 %.

uživanje u zanimljivostima Barcelone, upoznavanje novih prijatelja iz drugih država, pa čak i iz Hrvatske, ali iz drugih škola. Naravno, ne zaboravlja se ni noćno tulumarenje u kojem su se svi učenici dodatno zblizili, ali i otkrili dotad nepoznate strane strogih profesora.

Antonija

Priča **najmaturantice** Antonije Glasnović

Važno je iskoristiti svaku priliku koja ti se nudi

Hrabra i neustrašiva Antonija savršeno je riješila ispite s državne mature, a interes za tehničke i prirodne znanosti nagnao ju je da upiše FER

Marin Škorput, IV. f

Kada biste trebali zamisliti prosječnog *uživatelja* matematike i budućeg FER-ovca (odnosno FER-ovku), siguran sam da vam slika, kakvu biste vidjeli kada biste pogledali Antoniju Glasnović, učenicu bivšeg IV. f razreda, ne bi pala na pamet. Antonija je mlada bruošica koja sebe smatra određenom vrstom *štrebera* (tvrdi kako ljubav prema matematici značajno obilježava njezinu osobnost), no drugi tvrde da je Antonija izrazito draga i druželjiva osoba s kojom je milina provoditi vrijeme. Stoga se može reći da su pristupačnost i otvorenost gotovo sinonimi za našu Antoniju. No, ne dajte se prevariti – Antonija zna biti ozbiljnija od same ozbiljnosti (tako je barem uz manjak kofeina u jutarnjem turnusu). Osim toga, ne biste vjerovali, ima i nešto što bi Antonija promijenila – za sebe tvrdi da je okorjeli *kampanjac* i nada se da će se to na faksu promijeniti, u što, naravno, kada je u pitanju Antonija, ne treba sumnjati. Također, Antonija ne zazire ni od

dobrih filmova, kao ni od kuhinjskih avantura, koje smatra osobnim izazovima i mješavinom puke sreće i nadnaravne intervencije, kako ne bi došlo do požara, naravno.

Na životnoj prekretnici

Kao i svakom gimnazijalcu, srednja škola jedan je od najljepših trenutaka njezina života i pamtit će ga dok je živa. To je period u kojemu čovjek upoznaje sebe i dubinu svoje duše, pre-

Na Murteru

ispituje cijelo svoje postojanje i, često samome sebi, prevrne život preko glave. Upoznajete ljude koje u prosjeku vidate više nego vlastite roditelje, sazrijevate u odraslu osobu, emocionalno se formirate. Postajete vi – ono što jeste. Za našu Antoniju prekretnica na tom putu bilo je putovanje u Finsku na kojemu je bila posve samostalna, daleko od kuće i u okruženju nekih novih ljudi i dijelom dobrih prijatelja. Naime, kao članica Erasmus skupine izabrana je da ide na učeničku razmjenu u jednu školu u Finsku. Dva tjedna bila je u drugoj školi, učila stvari koje oni uče, spavala kod druge obitelji, no ipak je želja za domom bila veća. Jednostavno nije mogla ostaviti samo tako (gotovo po strani) pošalice i provale profesorice Sabolek i famozni „aparat za kiselu vodu“ na prvome katu naše škole (koji je na žalost svih nas opljačkan prošle školske godine) – ta želja za povratkom u Treću bila je jača od nje. Pa iako se bližio kraj godine, a time se približavali i upisi na fakultet, Antonija nije imala gotovo nikakvih problema. Mature je razvalila, a FER upisala bez *po'fke*. Tvrdi da jednom kada uđeš u tu prostoriju (gdje pišeš maturu, naravno) i opustiš se, znajući da znaš, sve ide lakše. Također, navodi kako joj je bilo sve lakše i lakše kako je koja matura prolazila. Antonija je izabrala FER jer se to najviše poklapalo s njezinim interesima za tehničke i prirodne znanosti. No, upis na fakultet nije prošao bez blagih šokova. Antoniju je najviše iznenadila formalnost fakultetskog osoblja i sama brojčanost njezinih kolega, kojih je godišnje preko 600, kao i organiziranost fakulteta i pristupačnost profesora, uzevši u obzir koliko studenata ima. Razlike se (osim u funkcionalnosti „aparata za kiselu vodu“, koji na FER-u poprma sasvim drugo nazivlje – *café* aparat) očituju najviše u količini gradiva naspram onog koji je bio prisutan u gimnaziji, kao i (blago neočekivano) povećanje slobodnog vremena. Također, ističe kako je ne zanima programiranje 24/7, već ima želju zaposliti se u nekoj tvrtki gdje će nešto voditi, pomoći pri unaprjeđivanju sustava i gdje će u svome poslu ipak imati malo *šarenila*.

Antonija savjetuje

Na kraju, valja se uvijek vratiti na početak. Antonija ponekad razmišlja o malo mlađoj verziji sebe, o malo mlađoj Antoniji. Stoga, postoji jedno pitanje koje i Antoniju muči: *Bi li je malo mlada Antonija poslušala kada bi joj sada rekla neke stvari?* Antonija smatra da je ne bi poslušala, no isto bi joj usadila zrno mudrosti, koje bi kasnije moglo roditi u zdravorazumsko razmišljanje potpomognuto iskustvom (tobože ne njezinim, već njezinim). Antonija, kada bi takvo što trebala reći, definitivno bi joj rekla da se ne brine toliko o stvarima koje dolaze, već da uživa u stvarima koje su sada, koje jesu. No, Antonija to ne može napraviti. Ali može napraviti nešto drugo – može poručiti nešto vama, čitateljima. Antonija kaže ovako: *Nemojte se bojati i iskoristite sve prilike koje možete!* S ovakvim, jedinstveno-smionim i neustrašivim, gotovo (u današnje vrijeme) radikalno hrabrim životnim aksiomima nije problem koračati nijednim putem koji se pred nama nađe.

Na setu

Razgovor s Larom Brtan

Bivša kušlanovka nastupit će na Dori

Etnoglazba za mene priča priče i prenosi snažne emocije koje mogu povezati ljude s njihovim korijenima

Nera Kozumplik, IV. f

Naša prošlogodišnja maturantica Lara Brtan iznenadila je školsku javnost kada se početkom prosinca našla na popisu izvođača za Doru 2025. kao članica glazbene skupine LELEK s pjesmom *The Soul of my Soul*. Novo je to ime na domaćoj glazbenoj sceni, a zahvaljujući društvenim platformama poput TikToka, privukli su u posljednje vrijeme dosta pozornosti izvedbom nekih od poznatih etno pjesama. Pred sam nastup na Dori o njezinim dojmovima, inspiracijama, životnom putu i obrazovanju razgovarali smo s Larom Brtan.

Postavit ću za početak jedno vrlo očekivano pitanje. Što vas je inspiriralo da se prijavite na Doru?

Inspiracija za prijavu na Doru dolazi iz duboke ljubavi prema glazbi i želje da podijelimo svoj rad sa širom publikom. Dora nije samo natjecanje – ona je platforma koja okuplja talentirane glazbenike iz cijele zemlje i pruža priliku da glazbom izrazimo svoju kreativnost i poruku.

Baviš li se glazbom još od malih nogu?

Bavim se glazbom otkad znam za sebe! Završila sam Osnovnu glazbenu školu Zlatka Balokovića, gdje sam svirala violinu, a nakon toga upisala sam se u školu pjevanja. Trenutačno pohađam Glazbeno-umjetnički atelje *Kralj* i aktivno se bavim pjevanjem već sedam godina.

Što te inspiriralo da uđeš u svijet glazbe?

Moj interes za glazbu dolazi iz raznih izvora, uključujući emocije koje glazba može prenijeti i tako povezati ljude. Kao mala voljela sam jako osjećaj koji glazba izaziva u meni i željela sam biti dio cijelog tog svijeta.

Pod svjetlima reflektora

Koliko je izazovno održati glazbeni sastav pored svih ostalih obaveza koje njegovi članovi imaju?

Pa mogu reći da je dosta izazovno. Svatko od nas ima svoj život i svoje obaveze i ponekad nam je doista teško da se svi skupa nađemo na jednome mjestu u isto vrijeme. Što se tiče socijalnog života i obrazovanja, meni osobno ne predstavlja problem i uvijek slažemo raspored tako da naše obrazovanje i posao ne ispaštaju.

Vjerujem da se za natjecanje pripremate punom parom. Možeš li nam opisati jedan dan u tijeku pripreme?

Naravno! Trenutačno su pripreme za Doru vrlo intenzivne, ali uspijevam pronaći dobar balans između obaveza i priprema. Moj dan je prilično ispunjen, ali uživam u svakom trenutku jer je sve to dio procesa koji volim. Jutro obično počinje fakultetskim obavezama. Ustajem rano, odlazim na predavanja i trudim se ostati usredotočena na akademske zadatke. Poslijepodne rezervirano je za vokalne probe. Trenutačno radimo s vokalnom trenericom kako bismo dodatno usavršili izvedbu pjesme za natjecanje. Osim toga, radimo i na scenskoj prisutnosti jer je bitno prenijeti energiju pjesme publici na najbolji mogući način. Zasad mi nije naporno jer uživam u procesu. Sve te obaveze i pripreme daju mi dodatnu motivaciju i osjećaj ispunjenosti.

Možeš li nam svojim riječima opisati što za tebe znači etnoglazba?

Etnoglazba za mene predstavlja bogatstvo kulturne tradicije i običaja. Za mene ova vrsta glazbe priča priče i prenosi snažne emocije koje stvarno mogu povezati ljude s njihovim korijenima.

Koje značenje nosi pjesma *The Soul of my Soul*?

Sama pjesma ima dosta duboko značenje. Ukratko bih mogla reći da je to zapravo jedna priča o gubitku i nadi.

Objavili ste već ranije pjesmu *Tanani Nani*. Upravo tako.

O čemu ona govori?

Naziv pjesme *Tanani Nani* odabran je zbog pjevnog dijela teksta koji se ponavlja tijekom cijele skladbe. Ova fraza sama po sebi nema doslovno značenje, već djeluje kao melodijski element koji dodatno doprinosi emotivnom izrazu. Pjesma je slojevit i duboka. Obraduje teme poput suočavanja sa strahovima, osobnog rasta i napretka. Svojim tekstom i melodijom *Tanani Nani* prenosi poruku o snazi i unutarnjoj borbi, stvarajući prostor za povezivanje slušatelja s vlastitim iskustvima i emocijama.

Raditi na očuvanju tradicije

Koliko ti je u životu bitna tradicija?

Vrlo bitna! Predstavlja identitet i ukupno nasljeđe zajednice. Pomaže u očuvanju kulture, običaja i vrijednosti koje se prenose s generacije na generaciju.

Smatraš li da su ljudi danas dovoljno posvećeni očuvanju tradicije?

Educiranost o tradiciji vrlo je različita među ljudima. Neki su svjesni svega i aktivno sudjeluju u njezinu očuvanju, dok su drugi nešto manje informirani. Ali svakako bi bilo dobro kada bi svatko od nas još malo više pridonio očuvanju tradicije.

Osjećaš li jaku tremu pred natjecanje?

Ne mogu reći da ne osjećam tremu, ali jako sam pozitivno uzbuđena i jedva čekam vidjeti kako će se sve to odigrati.

Imate li već nekih drugih planova pored Dore?

Trenutačno nam je glavni fokus na Dori.

Gdje se vidiš za desetak godina? Isto u svijetu glazbe?

Što se tiče glazbe, stvarno ne mogu reći gdje se vidim jer je glazbena industrija sama po sebi

jako prevrtljiva. Samo mogu reći da se nadam da će mi glazbena karijera biti uspješna i da ću u međuvremenu završiti i faks.

Dopustite da vas glazba vodi!

Što misliš, koliko je glazba bitna za ljude, njihov život i osobni razvoj?

Glazba je univerzalni jezik koji omogućuje izražavanje emocija na način koji često nadilazi riječi. Osim emocionalnog aspekta, glazba ima važnu ulogu u osobnom razvoju i oblikovanju identiteta. U određenim glazbenim žanrovima, pjesmama ili izvođačima ljudi pronalaze nešto s čime se mogu poistovjetiti, što odražava njihovu osobnost ili pogled na svijet.

Možeš li nam izdvojiti neke prednosti i mane bavljenja glazbom?

Bavljenje glazbom putovanje je ispunjeno emocijama, kreativnošću i povezivanjem, ali dolazi s izazovima koji zahtijevaju otpornost i strast. Najbolje je što glazbom možete ostaviti trajni trag na svijetu i među ljudima, dok najmanje prija težina koju nosi neizvjesnost i borba za balansiranje strasti, karijere i osobnog života.

Koje karakteristike čine dobru glazbenicu ili glazbenika?

Dobar glazbenik kombinira tehničke vještine, emocionalnu inteligenciju i kreativnost s upornošću i ljubavlju prema glazbi. To je osoba koja ne samo da svira ili pjeva, već diše glazbu i koristi je kao sredstvo povezivanja, izražavanja i stvaranja.

Sigurna sam da postoji glazbenik ili glazbenica koja ti je inspiracija. Bi li to podijelila s nama?

Mogu reći da su mi najveći uzori u glazbi Adele i Big Time Rush. Adele me podsjeća na moć iskrenosti i dubokih emocija, dok me Big Time Rush inspirira na jednostavnost, radost i snagu zajedništva. Oba uzora, iako različita, uče me kako balansirati ozbiljnost umjetničkog izraza i čistu radost stvaranja glazbe.

Da možeš surađivati s bilo kojom osobom iz glazbene industrije, koga bi izabrala i zašto?

Odabrala bih bez razmišljanja Adele. Razlog je njezina jedinstvena sposobnost da stvara glazbu koja duboko dira ljude i ostaje trajno zapamćena. Njezina emotivna iskrenost, nevjerojatna glasovna izvedba i vještina pisanja pjesama nešto su što bih voljela doživjeti iz prve ruke.

Imaš li možda poruku za sve one koji žele uplivati u svijet glazbe, a zadržava ih strah od neuspjeha i negativnih mišljenja?

Ako volite glazbu, dopustite joj da vas vodi. Prirodni su strah i sumnje, ali nemojte im dati moć da vas zaustave. Svijet glazbe pun je čarolije i svaki korak koji napravite prema njemu vrijedan je. Zapamtite, vaša glazba može donijeti radost i inspiraciju drugima, a to je neprocjenjiv dar. Samo krenite, vjerujte u sebe i ne zaboravite uživati u svakom trenutku tog nevjerojatnog putovanja.

Hana Samardžić

Naša učenica u mjuziklu *Ljepotica i zvijer*

Antea Milić, II. d

Naša iznimno talentirana učenica prvog razreda, Hana Samardžić, ostvarila je nevjerojatan uspjeh sudjelujući u mjuziklu *Ljepotica i zvijer*. Neobičnim pozivom na audiciju započelo je njezino sudjelovanje u predstavi jer je svojim nastupom, unatoč drukčijim očekivanjima, oduševila redatelja Lea Mujića. Sudjelovanje na samoj audiciji za ulogu Mrvice predložio joj je Matija Škvorec, član zбора Kazališta Komedija i voditelj satova pjevanja u Haninu plesnome studiju, što je njoj predstavljalo velik izazov jer nije dotad imala mnogo iskustva u pjevanju, a saznala je za sve tek dan ranije. Rad na predstavi za Hanu je nezaboravno iskustvo – od samog početka stvaranja sudjelovala je u postavljanju, što joj je omogućilo da mnogo toga novoga na-

uči, a doživjela je i niz smiješnih situacija. Jedan od nezaboravnih trenutaka bio je kada je zbog bolesti izostalo pola zбора i baleta, pa su se sve pozicije mijenjale u zadnji tren. U toj zbrci naša se Hana spotaknula preko jedne haljine i pala. Prva izvedba bila joj je pak najzbudljivija i, iako je osjećala strah, jedva je čekala da izađe na pozornicu. I danas, kaže nam ona, s jednakim entuzijazmom dočekuje svaku izvedbu kao da je prva. Raditi s talentiranim ljudima posebno joj je zadovoljstvo, a ispunjenje njezina sna jest to što uopće može sudjelovati u tako profesionalnoj predstavi kakva je *Ljepotica i zvijer*. Tvrdi kako se nije nadala da će tako rano biti uključena u sudjelovanje u profesionalnoj predstavi i kako se nada da će u budućnosti imati priliku sudjelovati u još mnogo sličnih, lijepih projekata.

Hana i prijatelji

Nastup Karla Orešića

Buka u *Hard Placeu*

Fran Bolf, III. d

Uživljeni

U petak, 13. prosinca, na blagdan sv. Lucije, održao se u klubu *Hard Place* koncert pod nazivom *Total Drive for Shifty III*, u sjećanje na Ivana Trampetića Shiftyja, a na njemu su sudjelovali bendovi *Good Day To Die*, *Drone Hunter* i povrh svega *Doom Temple* čiji je član i naš učenik, Karlo Orešić.

Sam koncert započeo je oko 21 sat, a *Doom Temple* nastupio je kao uvodničar večeri. Iako je njihova svirka trajala samo pola sata, apsolutno su oduševili i očarali publiku. Od *crowd*

surfinga do otvaranja *mosh pitova*, *Doom Temple* bio je odličan odabir za buđenje atmosfere i stvaranje jedinstvene sinergije s publikom. I u usporedbi s ostalim bendovima, *Doom Temple* ostavio je zasigurno najveći dojam. „Mislim da je svirka bila odlična. Zadovoljan sam našim nastupom jer smo imali mali broj grešaka tijekom sviranja. Publike nije bilo u prevelikom broju zbog cijene ulaznica, ali svejedno su oni koji su došli stvorili sjajnu atmosferu. Nije nam se jedino svidjelo kako je ton-majstor namještao zvuk. Moglo je to zvučati i bolje. Druga dva benda

imala su puno snažniji ton nego mi, ali nema veze. Sve u svemu, zadovoljni smo i fokusiramo se dalje na snimanje i izbacivanje albuma“, poručio nam je Karlo Orešić, gitarist, ali i kušlanovac. A vi, dragi čitatelji, ako ste željeli izlazaka u klubove, raspitajte se malo među prijateljima, sasvim je moguće da netko od vaših vršnjaka nastupa na nekom od koncerata, baš poput Karla i njegova *Doom Templea*. Na nama jedino ostaje da pratimo daljnji razvoj ovih mladih, usijanih nada i bilježimo svaki njihov veći iskorak, što ćemo i ubuduće s radošću činiti.

Sa psom

Prijevreteni odlazak prof. Ozane Radovniković

Oproštaj nakon trideset i sedam godina rada

Zaključila sam jednostavno da je godina provedenih u hladnim dvoranama bilo dovoljno. U mirovini ću se posvetiti unucima, hobijima i putovanjima, a veselim se i povratku u Zadar te šetnjama uz more

Katja Ljubičić, IV. f

Ove godine dio rubrike *U povodu* posvećujemo profesorici tjelesne i zdravstvene kulture Ozani Radovniković koja je sasvim neočekivano odlučila otići u prijevreteni mirovinu, a time napustiti i fakultativnu nastavu koju je u Trećoj vodila. Prije svoga dolaska u Treću radila je i u mnogim drugim školama, o čemu smo razgovarali s profesoricom, a njezina odluka o odlasku iznenadila je mnoge.

No, najprije smo zavrili u profesorčinu nešto davniju prošlost – djetinjstvo i odluku o studiranju. Profesorica kaže: „Odluku o studiranju na KIF-u donijela sam još u sedmom razredu osnovne škole. Moje profesorice tjelesnog i zdravstvenog odgoja bile su mi uzor u svemu i

odmah su prepoznale moj potencijal, pa su me uključile u sve sportske aktivnosti u školi. Svoju sam školu predstavljala na svim sportskim natjecanjima, a u osmom razredu izabrana sam za predsjednicu školskog sportskog društva.“ Nakon završetka osnovne škole naša profesorica Radovniković upisuje prvi razred sportske gimnazije, a razrednik joj je bio istaknuta ličnost zadarske košarke, izvrstan pedagog i profesor Leonardo Bajlo koji ih je dvije godine pripremao za prijamni na KIF-u. Zanimljiv je i podatak da su u njezinoj generaciji sportski odjel pohađale samo četiri djevojke. „Upis na KIF bio mi je jedini logičan izbor. Bez razmišljanja bih ga ponovno upisala, ali iz današnje perspektive (nakon 37 godina rada) nisam sigurna da bih opet radila u školi“, kaže nam profesorica,

što ne čudi mnogo, s obzirom na sedam škola diljem Zadarske županije u kojima je profesorica provela dio svoga staža, a onda i višegodišnji rad u Trećoj gimnaziji. Prvo radno mjesto dobila je 1986. godine, i to u svojoj bivšoj osnovnoj školi u Zadru, a tijekom tih famoznih 37 godina rada vjerojatno je imala dovoljno vremena shvatiti kako joj polagano postaje dosta svega i kako ovaj posao možda više i nije za nju.

Nositeljica medalja

Kako je profesorica Radovniković u našoj školi vodila i fakultativne aktivnosti (ples, stolni tenis, odbojku i prvu pomoć), ostvarila je tijekom godina niz uspjeha na tim područjima. Naše su plesalice tako nekoliko godina zaredom osvajale prva mjesta na državnom natjecanju, a uspjeh stolno-

Jedna iz davnina

Opuštena

tenisačica također je bio zapažen. „Za uspjeh u radu potrebna je upornost, energija, volja, ali i sreća. Imala sam sreće i u Trećoj sam dobila priliku upoznati mnogo talentiranih učenika koji su bili spremni uložiti trud i vrijeme. Na njih sam posebno ponosna. Svi su oni zaslužni za to što se Treća može pohvaliti velikim sportskim uspjesima“, govori nam profesorica o broju sportskih trijumfa naše škole, ali, svi dobro znamo, za njih je ipak jednako zaslužna i ona sama. „Meni je Ozana bila odlična kao razrednica i profesorica. Bila je vrlo angažirana što se tiče naših plesnih natjecanja i uvijek nam je bila spremna pomoći. S njom je uvijek bilo zabavno i smiješno. Jako je draga i baš nas je sve zaveljela“, otkriva nam Patricija Kršić, učenica 4. c razreda, kojoj je profesorica Radovniković bila *naska* i mentorica plesa. Na pitanje o 4. c razredu kojemu je bila razrednica naša sugovornica odgovara ovako: „Posao profesora jedan je od najstresnijih i kao takav neće mi nedostajati. Ali nedostajat će mi moj 4. c razred. Užitak je bio gledati te mlade ljude kako odrastaju.“ Tijekom godina rada profesorica Radovniković doživjela je mnogo zanimljivih i smiješnih trenutaka, a opisala nam je one kojih se najviše sjeća. Izdvojila je rad u jednoj otočkoj školi koja nije imala ni igralište, a kamoli dvoranu, pa je nastavu održavala u šumi bez ikakvih sredstava za rad. Morala je biti jako kreativna da realizira nastavne planove i programe. Najzahtjevniji i najteži period bio joj je Domovinski rat kada je pod zvukovima zračne i opće opasnosti odlazila na posao trajektom te s otoka gledala kako granatiraju Zadar.

Traži smirenje

Razlog profesorčina prijevretena odlaska u mirovinu ostao je nepoznat našim učenicima, pa smo pokušali doći do konkretnijeg odgovora, da bismo na kraju saznali kako nam ga ni profesorica sama ne može baš ponuditi. „Teško mi je odgovoriti na to pitanje jer nije bilo konkretnijeg povoda za raniji odlazak. Jednostavno sam zaključila da je 37 godina provedenih u hladnim dvoranama bilo dovoljno. U mirovini ću se posvetiti unucima, hobijima i putovanjima. Najviše se radujem povratku u Zadar i šetnjama uz more“, kaže Ozana Radovniković. Očito je kako se profesorica veseli povratku u rodni kraj i odmicanju od svih problema, a kada smo već kod problema, posebno je zanimljivo upitati što joj je predstavljalo onaj najveći. „Ne mogu reći da mi je nešto jako smetalo kod učenika. Dapače, oni učenici koji se nisu uklapali za mene su uvijek bili izazov i motivacija. Svaki je učenik poseban i uvijek je bilo onih malo zahtjevnijih. Trudila sam se takve učenike sagledati kao kompleksnu osobu te otkriti dublje razloge njihova ponašanja. Najbitnije mi je bilo steći povjerenje učenika u razredu i mogu reći da su mnogi od njih dotakli moje srce što je najljepši aspekt pedagoškog rada“, govori prof. Radovniković. S obzirom na činjenicu da je profesorica iznimno cijenila i poštovala svoje učenike, za kraj bi im vjerojatno poručila da budu strpljivi i najbolja verzija sebe. Jer jedino što bi ona i željela od njih jest da budu svoji – svoji u svijetu koji uporno želi da budu nešto što oni jednostavno nisu.

Cape Point

Intervju s prof. Irenom Bastić

Ostavila je zagušljive učionice i posvetila se izradi nakita

Moj bi savjet svima vama mladima bio – slijedite svoje srce, ono zna što je za vas najbolje!

Jana Janković, II. c

Dugogodišnja profesorica engleskog jezika u našoj školi, Irena Bastić, odlučila je, na iznenađenje mnogih, prestati s radom u gimnaziji i posvetiti se u potpunosti izradi nakita. Da, da, dobro ste pročitali. Pokazala nam je čak i kako ga izrađuje na primjeru naušnice, a više o razlozima odlaska iz škole i novim preokupacijama razgovarali smo s profesoricom.

Kada ste počeli raditi u školi?

Bilo je to davno. Iskreno, ne sjećam se točno koje godine, ali mislim da je bilo negdje između 1993. i 1995. Bila sam mlada i nadobudna, nisam imala gotovo nikakvu ideju o tome kako je raditi u školi, osobito ne s gimnazijalcima, od kojih me tada nije dijelilo puno godina. Nema tog studija koji te može pripremiti za stvarnost učionice. Svatko tko jednom uđe u razred shvaća da ima još mnogo toga naučiti i taj proces traje sve dok radi s učenicima.

Raditi rukama

Kakva ste iskustva stekli u radu sa srednjoškolicima?

Rad s njima fenomenalan je jer uz njega raste i razvijate se sami. Također, nemate izražen osjećaj starenja, što postaje važno kada zadete u određene godine. Učenici vas pomlađuju, šale i pošalice sastavni su dio svakog sata i, srećom, lišeni ste razgovora o svojoj djeci, mužu i kuhanju, što su neizbježne teme u radnoj sredini s mnogo žena. Malo je takvih profesija u kojima je radni dan prožet humorom i dosjetkama kao što je to u školi. Mladost je predivna, neponovljiva, ali prolazna. Međutim, može se nositi u srcu i kad kronološki prođe. Koliko su stariji mladima izvor znanja, toliko vrijedi i obratno. Nevjerojatno puno toga možemo naučiti od mladih i voljela bih da su svi roditelji, nastavnici i odgojitelji toga svjesni. To sam naučila kao profesorica.

To je baš lijepo čuti. Možete li nešto posebno izdvojiti?

Tri bih stvari, koje sam naučila u radu s učenicima, izdvojila kao jako važne za razvoj zdrave osobnosti. Najprije, fleksibilnost – svaka je generacija drugačija i ako želite razviti dobre odnose s učenicima, morate se naučiti mijenjati. Nadalje, strpljivost – u radu s ljudima općenito je potrebna strpljivost, a tinejdžeri su posebno osjetljiva populacija kojoj ona nije jača strana. Kad tome pridodamo i izazove novih tehnologija, brzinu kojom današnji mladi primaju i odbacuju informacije, svakako imamo dobru formulu za brzo gubljenje živaca. Profesori su zato tu da i sebe i učenike istreniraju u disciplini strpljivosti. Moj najdraži pjesnik, T.S. Eliot, obraćajući se Djevici Mariji, rekao je *Teach us to sit still!*, odnosno *Nauči nas strpljivosti*, kako je to preveo genijalni Antun Šoljan. Mislim da je to velika mudrost i vrlo težak zadatak. I naposljetku, kreativnost. Nedostaje li vam kreativnosti, ne dopuštate li kreativnost učenika, vaši će satovi biti obostrano dosadni. Kreativnost potiče ono najbolje u nama i spaja ljude na nevjerojatnim razinama, što sam kasnije iskusila u radu s nakitom i ljudima koje sam upoznala baveći se tim predivnim zanatom.

O izradi nakita

Upravo je uz to vezano naše sljedeće pitanje. Kakva ste iskustva stekli u radu s nakitom? Kad malo bolje razmislim, odgovor na prethodno pitanje zapravo je i odgovor na ovo pitanje.

Kreativnost potiče ono najbolje u nama i spaja ljude na nevjerojatnim razinama, što sam iskusila u radu s nakitom i ljudima koje sam upoznala baveći se tim zanatom.

Samo obrnutim redoslijedom. Kreativnost bih ovdje stavila na prvo mjesto jer je ona preduvjet za bilo kakvo stvaranje. Kreativnost nema granica i nesvjesno je primjenjujemo u svim sferama našeg bivanja. Od načina na koji se odijevamo, na koji spremamo jela, učimo, odgovaramo gradivo u školi... kreativnost je inherentna ljudskoj osobnosti od pamtivijeka. Sjetimo se samo špiljskih crteža pračovjeka. Djeca započinju život stvarajući, koristeći maštu i to je jedan vid umjetnosti koji proizlazi iz njihovih malih bića. Zatim, znanosti i tehnologije također ne bi bilo da nije kreativnih pojedinaca koji spajaju teorijske spoznaje i kataliziraju ih svojim kreativnim umom. U izradi nakita krećemo od ideje koju našim rukama oblikujemo u metalni proizvod, što je proces koji zahtijeva potpunu posvećenost, koncentraciju i neizmjereno mnogo strpljenja. Čudesan mi je proces oblikovanja tog čvrstog medija, metala, bilo to srebro, mesing, bakar... u nešto nježno, krhko i estetski zanimljivo.

Kažete da je potrebno strpljenje. Koliko uopće vremena treba za izradu jednog komada nakita?

Za izradu komada nakita potrebni su sati pa se često dogodi da onog trena kad vam koncentracija popusti na djelić sekunde, upropastite sve što ste satima ili danima radili. Onda malo odmorite, krenete iznova, kao da se ništa nije dogodilo. Strpljivo! Pri tom često od originalne ideje, koju ste uprskali, izađe nešto još daleko bolje. Zato mislim da je strpljivost velika životna vještina.

Rekli ste da je redoslijed obrnut. O kakvoj je fleksibilnosti riječ?

Na koncu je fleksibilnost. Kad stvaramo, normalno je osjećati taštinu, izvjestan ponos na vaših ruku djelo, no u interakciji s drugim kreativcima često će vaš rad biti tema kritike. U tom smislu, prihvatite li tu kritiku kao izazov, preispitat ćete svoju originalnu ideju i promotriti svoj uradak iz mnoštva raznih kutova. Ta vrsta fleksibilnosti urodit će brojnim zanimljivim idejama i njome također rastete i razvijate se.

Zašto ste baš sada odlučili prestati s radom u školi i posvetiti se izradi nakita? Je li to nešto što ste oduvijek željeli ili je vaša odluka došla iznenada?

Oduvijek su me zanimali nakit i moda. Moj prvi pokušaj ukrašavanja dogodio se kada sam

imala oko dvije godine. Promatrala sam svoju mamu, kao i mnoge djevojčice, diveći se njezinom zanimljivom stilu i nakitu. Iako mi je dopuštala da sama biram svoju odjeću, nije smatrala da malo djeteta treba nositi nakit. Nije željela da imam probušene uši, što je tada bilo moderno za djevojčice, a valjda se bojala da se ne zadavim kakvim sitnim komadom dječjeg nakita. Jednom sam zgodom od tete i tetka iz Njemačke dobila *Hansaplast*, flastere, ali s likovima Walta Disneyja, čudo neviđeno u tadašnjoj socijalističkoj državi. Bilo je ljeto i toliko su mi se sviđali da sam ih lijepila po cijelom tijelu, Minnie na bradu, Mickeya na ruku, Donald Ducka na koljena.... izmišljajući da me boli tu, boli tamo... I tako sam od glave do pete bila nakićena Disneyjevim flasterima.

Znači od flastera do nakita?

Tako nekako. Tijekom djetinjstva i mladosti imala sam faze kad sam izrađivala nakit od raznih materijala, čak i najlonskih čarapa, no sve mi se to činilo prejednostavno. Onda se osamdesetih godina u Zagrebu pojavio Otvoreni atelier Lazera Roka Lumezija, moga mentora, a sada mogu reći i prijatelja. Nalazio se u Tkalčićevoj ulici, a ja sam stanovala u Radićevoj. Tamo sam u izlogu gledala nevjerojatna umjetnička djela u obliku nakita, nešto što nikada ranije nisam vidjela. Ta su djela u meni izazivala toliko strahopoštovanje da se nikada nisam usudila nogom kročiti u taj Otvoreni atelier. Smatrala sam, u svojoj mladalackoj nesigurnosti, da je osoba koja radi takva djela neki polubog i da jednostavno nisam dostojna ući u taj atelier kako bih izbliza pogledala te nevjerovatne radove. Dugo sam ih gledala samo u izlogu. Krajem studija odvažila sam se na prvi korak, to je bio tečaj izrade nakita od srebra u njemačkom gradu Idar-Obersteinu jer tada u nas nije bilo nikakvih radionica, osim one "otvorene", u koju se nisam usudila ući. U radionici nas je bilo troje polaznika, svi smo bili na istom početnom stupnju. U ta dva tjedna radili smo od jutra do mraka i na kraju proizveli nekoliko lijepih komada koje i danas čuvam, za razliku od svjedodžbe o završenom tečaju koju sam izgubila!

Novi početak

Kako to da se tada niste intenzivnije posvetili nakitu?

Život me odveo u Afriku, u Tanzaniju, gdje sam se neko vrijeme bavila nakitom, no sve je završilo rođenjem moje kćeri te povratkom u Zagreb. Uz malo djeteta nije bilo vremena, a ni prostora, za izradu nakita. Počinjem ponovo raditi u školi i tako prolaze godine, desetljeća, u ljubavi s učenicima. Ali, prije dvije godine upisujem u Pučkom otvorenom učilištu tečaj za oblikovanje suvremenog nakita od metala, stječem verificiranu svjedodžbu o osposobljavanju i od tada kreće moja opsjednutost. Polako opremam svoju malu radionicu svim potrebnim alatom i materijalima te do kasno u noć crtam, pilim, turpijam, lotam, jetkam, fasam.... Na tečaju upoznajem jednu prijateljicu koja me upućuje na Otvoreni atelier Lumezi i daje mi kontakt velikog umjetnika.

Konačan proizvod

Kolekcija

I sad bez problema ulazite u atelier?

Tako je, ovaj put bez problema odlazim u atelier, gdje se usavršavam pod mentorstvom gospodina Lumezija, uz puno smijeha, razgovora i dobre glazbe. Upoznajem još njegovih učenika te svi zajedno obilazimo sajmove nakita po Italiji, koristeći svaku priliku za dodatno usavršavanje. Tako jednom zgodom posjećujemo Firenzu, radionicu *electroforminga*, tehnike koja je još malo poznata kod nas. Veselim se svakom budućem usavršavanju, a kad bih osvojila *Eurojackpot*, sigurno bih upisala trogodišnji studij izrade nakita u Firenzi. Kad sam upoznala pravu izradu nakita, shvatila sam da nema dalje – moj život se mora promijeniti.

I stvarno se promijenio! Opišite nam kako sada izgleda vaš radni dan? Kako uopće teče izrada nakita?

Za izradu nakita potrebno je savladati razne tehnike i vještine, a to je proces koji nikada ne završava. Sebe još uvijek smatram početnikom jer sam za sada naučila osnovne tehnike: piljenje, turpijanje, lotanje, fasanje, poliranje, jetkanje, patiniranje i emajliranje. Izrada nakita počinje od ideje, koja može biti skica, ali i ne mora. Smatram se lošim crtačem jer crtam sporo, pa tako često inspiraciju dobivam od samog materijala i kamenja – volim od ostataka ispiljenog metala slagati i spajati kompozicije bez skice, koje onda složim u nešto. Nakon formulirane ideje kreće piljenje, turpijanje, teksturiranje, pa lotanje i fasanje, ako radite s poludragim kamenjem. Na koncu slijedi poliranje, pa po želji matiranje ili patiniranje. Moj radni dan trenutno nije baš uzbudljiv jer sam nedavno otvorila trgovinu za prodaju na-

kita, gdje za sada imam samo nakit od čelika uvezen iz Europske unije. Svoj autorski nakit, kojega nema baš puno, uglavnom sam rasprodala ljetos na moru, gdje sam provela radno ljeto, ili je pak završio kod prijateljsica. Nakon

Svjedočili smo izradi naušnice

Profesorica je prvo osmislila dizajn, nacrtala ga flomasterom na materijal i ispilila. Zatim je isturpijerala rubove da ne budu oštri i boraksom prešla preko materijala, nakon čega je vatrom omekšala materijal i stavila u posebnu tekućinu kako bi ga ohladila. Onda ga je iz tekućine ubacila u vodu da bi se isprao, a u međuvremenu pokazala nam je kako izrađuje granulice, tj. kuglice kojima je ukrašavala naušnicu. Odrezala je iz srebrene žice dio koji se uz prisutnost vatre skupio i dobili smo kuglicu. Zatim nam je pokazala lotanje, a od žice na kraju napravila je kukicu za uho. Zalotala je onda i kuglice kako bi sve ukasila – i nastala je tako jedna naušnica.

radnog dana u trgovini, koji traje od 10 do 19 sati, ne ostaje mi puno energije i koncentracije za izradu nakita. Međutim, prva investicija bit će mi zlatarski stol koji ću postaviti u svoju trgovinu i cijele ću dane provoditi u izradi nakita. Krajnji mi je cilj napraviti svoj "brand". Do tada, hvatam slobodne nedjelje za rad kod kuće.

Slijedite srce!

Što se u vašem životu promijenilo otkad ste donijeli odluku da se isključivo posvetite nakitu?

Posvetila sam se nečemu što obožavam, što namjeravam učiti i raditi do smrti. Međutim, uz privatno poduzetništvo ide i financijska neizvjesnost, odgovornost za moju i egzistenciju moje obitelji sada ovisi isključivo o meni samoj. Nema više sigurne, fiksne plaće, zdravstveno i mirovinsko osiguranje plaćam sama. Oduvijek sam bila sklona probijanju granica, avanturama, tako da je ovo još jedna u nizu avantura u koju sam se upustila. I ovaj put nema natrag. Tako je život uzbudljiviji!

Kako su na tu odluku reagirali kolege, prijatelji, obitelj?

Upravo zbog svega navedenog, sigurna sam da su svi mislili kako nisam normalna! No, bili su pristojni, pa su me podržali dobrim željama, a i dalje si misle svoje! No, nisam nikada puno pozornosti pridavala onome što drugi misle o meni i mojim odlukama. Moj bi savjet svima vama mladima bio – slijedite svoje srce, ono zna što je za vas najbolje! Ovaj život dan je samo vama i samo vi sami imate pravo donositi odluke o njemu.

SKITNJE

Nasmiješeni

Pripreme za let

Maturalac u Španjolsku

Vesela ekipa dobro se zabavila tulumareći do zore

Legenda kaže kako su još i prvi tjedan nastave mnogi maturanti proveli spavajući

Sara Blažević, IV. d

Tko se okupao, okupao se – vrijeme je za *raspakirati* kofere, staviti ruksake na leđa i zaputiti se natrag u zagušljive učionice. Međutim, dok umorne dječje nožice koračaju do škole, maturanti nastavljaju svoju plovidbu Europom i, već tradicionalno, dio njih putuje u egzotičnu Španjolsku. Prekrasna Barcelona ugostila je veći dio naših maturanata, a ostatak je poslala do susjedne Callele.

Priprema za nadolazeće ludilo

Autobus je s uspavanim maturantima krenuo put Španjolske u jedan sat ujutro, a nakon gotovo dvanaest sati prespavane vožnje stigao je do svoje prve postaje – Monaka. Nestvarno je bilo vidjeti sve te moćne i bogate građevine o kojima smo sanjali gledajući filmove, međutim, detaljnije razgledavanje Monaka uništila nam je kiša. Naime, okupani i promrzli na kiši preletjeli smo grad Nicu kako bismo se što prije smjestili u topao hotel gdje nas je dočekala večera. I ta prva noć bila je jedinstvena prilika da se odmorimo i skupimo malo energije za nadolazeće večeri ludila, pa su nam udobni kreveti dobro poslužili. Sutradan nas je dočekalo cjelodnevno putovanje autobusom do Španjolske na kojemu smo imali priliku vidjeti samo moderno uređene francuske toalete. Tada smo se nakratko i odvojili – dio maturanata otišao je za Barcelonu, a dio za Callelu. „Čim smo ušli u Barcelonu, shvatili smo koliko je opasna četvrt u kojoj se hotel nalazi i da se trebamo čuvati“, komentirala je jedna od učenica. Svaka večer u hotelu sa sobom je nosila nova jela i deserte koji, doduše, nisu

Uz šarenilo

oduševili baš sve putnike, pa su neki odlazili u grad isprobavati jela u restoranima brze hrane, ali i tu je bilo razočaranih. Bolje je, dakle, držati se hrvatskog *McDonald'sa*.

Prehodalili Barcu uzduž i poprijeko

Došlo je i vrijeme upoznavanja Barcelone. Dio maturanata odlučio je dočekati sunce prije doručka, a onda su mogli započeti brojanje koraka. Prije svakog odlaska u grad oprezno smo držali torbice i osobne stvari radi prevencije moguće kleptomanije. Obišli smo velik dio grada: Katedrala, *La Boqueria*, *Barrio Gotico*, *Plaza Catalunya*, *Paseo de Grazia*, a najviše atraktivan za slikanje bio je *Poljubac slobode*. Razgled je završio posjetom Casi Batllo u kojoj smo mogli doživjeti puno iskustvo jer smo na posebnim daljinskim upravljačima slušali „tetu“ s pomoću koje smo plovili po kući upoznavajući njezinu dušu. Nastavili smo onda ulicama grada koje su nas vodile do slastičarnica

i velikih trgovina, a uskoro smo i dan priveli kraju – svaki sljedeći provodili smo u klubovima, barovima ili jednostavno na *trač-partyjima* u sobama. Ekipa smještena u Barceloni noćni je život mogla okušati na La Barceloneti, a maturanti u Calleli mogli su posjetiti jedan jedini klub. Neprosavana noć rezultirala je nedolaskom na doručak, ali nije srećom pomrsila sve ostale planove. Ogroman ZOO, muzej *Cosmo Caixa* koji nas je očarao svojim znanstvenim sadržajem i *Park Guell* gdje smo utonuli u tajnovitost pogleda te podragali šarenog „guštera“ bili su sljedeći na popisu za obilazak. Naravno, nismo mogli otići iz Barcelone bez posjeta olimpijskom stadionu, a uz njega svjedočili smo i procesu nastanka novog *Camp Nou* stadiona.

(Ne)ugodna iznenađenja

Nakon toga, trebala je svima još jedna ugodna večer provedena u zabavi, međutim, Barcelona

se pobrinula da nam ostane u ne tako lijepom sjećanju. Naime, naša opasna četvrt u kojoj smo bili smješteni počastila nas je krađom koja je sve zgrozila. Pokušali smo riješiti problem s policijom, međutim, nismo uspjeli jer policajci navodno nisu smjeli pratiti lokaciju telefona ako se on ne kreće, stoga smo odustali i od prijave jer se njome ništa ne bi riješilo. Pokradeni učenik pomirio se s time i nastavio zajedno s ostalima na uzbudljivom putovanju. Sljedeća su dva dana bila idealna za šoping zbog prekomjerne količine slobodnog vremena. Morali smo jedino obići Sagradu Familiju koja nas je omamila svojom veličinom, detaljima i ukrasima te nestvarnom čarolijom šarenih svjetala, a posjetili smo i *Muzej Dali* u Figuerasu. Mnogi su od nas htjeli posjetiti i poznati Akvarij, ali on nije bio u programu. Dodirnuti smo i pijesak poznate plaže Barcelonete gdje se jedne večeri muška ekipa i okupala, dok su djevojke taj dio preskočile zbog neprikladna vremena.

Odletjeli maturanti

Nakon svih neispavanih noći i bezbroj koraka po Barceloni zaputili smo se do Gerone na aerodrom. Prije samog dolaska do zračne luke bili smo doslovno ostavljeni na trgu u hladnoj Geroni gdje smo se smrznali dva sata (neki i više) po kafićima čekajući odlazak, što je rezultiralo nekoliciinom bolesnih nakon putovanja. No, nije svima u Geroni bilo tako dosadno jer su naišli na neobičnu zabavu grupe studenata. Kada smo napokon došli do aerodroma, mučili smo se najprije s preslagivanjem kofera, a onda i s uzbudjenjem, jer je nekima ovo bio prvi let. Prošlo je putovanje avionom poprilično dobro, a ponajviše zbog besplatnih sendviča i pića. Nakon slijetanja u naš bijeli Zagreb grad pokupili smo natrag svoje koferne i povratkom u domove uvukli se u svoje krevete, provedši rekordnih dvadeset i četiri sata spavajući. Trebalo je ipak obnoviti tijelo i dušu za povratak u školske klupe – to je pomisao koja nas je vukla opet Španjolskoj, unatoč radosti zbog povratka. A legenda kaže kako su mnogi i taj prvi tjedan nastave proveli spavajući.

Svaki maturant od maturalca očekuje mnogo jer se naslušao tuđih dojmova i iskustva, ali isti taj maturalac rijetko kad razočara. Uvijek su učenici puni dojmova i lijepih iskustava zbog kojih često čujemo *Bilo je super, zabavno!*, *Bilo je odlično!*, *Predobro, sigurno ću ovo pamtiti!* i mnoge, mnoge druge izjave. Te riječi, naravno, uključuju sve znamenitosti, gradove, restorane, kafiće koje smo posjetili, ali ono najbitnije – dio putovanja pun smijeha, zabave, možda ponekad i plača s prijateljima koji nas dodatno zbliže. „Druženja su mi bila najdraža zbog puno smiješnih trenutaka“, rekla nam je jedna od maturanata. Maturalac je bio jedan dobar mađioničar koji je bolje međusobno upoznao sudionike te smijehom, šalom, suzom, razgovorom i zabavom stvorio snažna prijateljstva i uspomene koje se ne zaboravljaju poput pisanja zadaće, nego se pamte cijeli život.

Cvijeće i bicikli

Maturalac u Nizozemskoj

Svi putevi vode u Amsterdam

Amsterdam je uistinu bio fantazija. Njegova zanimljiva arhitektura stvara romantični štih, kao da ste upali u neki drugi svijet iz nekog dobrog romana

Nera Kozumplik, IV. f

Došlo se to u jedan ujutro. Nitko nije bio spreman na to. Neki su bili prestrašeni, drugi sretni, a ostali nisu pokazivali svoje emocije. Borongaj, ogromni bus čekao nas je na stajalištu kao spavajući kiklop koji čeka svoje stado. To smo bili mi, masa neispavanih lica i pogrbljenih leđa, maturanti. Svugdje oko nas mrak, jedino što je uočljivo zabrinuti su roditelji i zvukovi navlačenja kofera. No dobro, sada ću prestati s ovim ironično pesimističnim uvodom. Eto, došla je još jedna školska godina, a s time i nova generacija učenika, a četvrti razredi lagano pakiraju svoje stvari, ali ne za odlazak iz škole, nego za maturalac! Ove godine jedan dio generacije zaputio se u Španjolsku, a drugi dio u malo hladnije i definitivno kišnije krajeve, mislim da po naslovu možete zaključiti da govorim o Amsterdamu. Jedan jedini, glavna tema konverzacija, pa i Bowie je pjevao o njemu, a mi smo ga doživjeli vlastitim očima. No, prije deserta moramo proći kroz predjelo i glavno jelo.

Pokreni se

Vožnja autobusom bila je zanimljiva, veoma duga, ali zanimljiva. Dok su neki odlučili začoriti i dobiti osam sati sna za ljepotu, drugi su imali osjećaj kako je prigodno započeti maturalac žestoko, uz svirku i naravno – pjevanje. Ne brinite se, oni koji su bili umorni brzo su se našli u carstvu snova, dok su naši partijaner u stražnjem dijelu busa slavili polazak. Možda ima nešto u tome, ovjekovječiti svaki trenutak ovakvoga putovanja koji se događa jednom u životu. No, ne bih znala puno o tome jer sam

Maturanti na okupu

ipak i ja carevala u snovima. Prvi grad na rasporedu bio je Köln. Njemački grad s lijepom katedralom zvanom Kölner Dom. Tamo smo prespavali prvu noć te se nismo dugo zadržavali drugo jutro. Ako ste pomislili na ponovnu vožnju busom, pogodili ste. Nakon mnogo prijedanih kilometara napokon smo došli u glavnu destinaciju cijeloga puta, Amsterdam. Još se nismo ni bili iskrcali, a već su se čuli usklici sreće. Odmah po dolasku zaputili smo se u muzej Anne Frank koji je bio doista intrigantan, ali i potresan. Nakon toga slijedio je detaljniji razgled grada koji je završio na trgu Dam. Istog časa kada smo čuli riječi „slobodno vrijeme“, svi smo se kao iz pračke ispaljeni raspršili po centru grada. Mogu reći da zaista ima svega i svačega, od zgodnih malih restorana, ruskog konobara koji razumije dobro hrvatski, fora dućana, pa sve do svima poznatog *McDonald'sa*. Od sad pa nadalje neću vas posve kronološki provoditi putovanjem jer moram priznati da se ni sama ne sjećam točnog poretka zbivanja i destinacija, ali ću pokušati što bolje oličiti sliku.

Nisu svi koji lutaju izgubljeni

Amsterdam je uistinu bio fantazija. Njegova zanimljiva arhitektura stvara romantični stih, kao da ste upali u neki drugi svijet iz nekog dobrog romana. No grad isto tako sadrži mnogo zgodnih atrakcija, od kojih su neke i edukativne. Takav su primjer muzeji. Bome bili smo u mnogima, a vidjeli još i više stvari. Od Van Goghovih *Suncokreta* i *Jedača krumpira*, do grandioznog Rijks muzeja iz kojeg ne bih mogla ni izdvojiti nekoliko djela koja su se isticala jer ih ima toliko mnogo da ih ni nismo stigli sve vidjeti. Naravno, moram spomenuti poznati muzej voštanih figura koji se nalazi tik do glavnog trga, većina vas zna njegovo ime – Madame Tussauds. Sa sigurnošću mogu reći da je to većini maturanata bio najzanimljiviji muzej. Jako je interaktivan, možete se slikati odmah pored figura, a isto

tako imaju prostoriju gdje možete pjevati karaoke. Neki su se čak pretvorili u modele i iskušali se na njihovoj modnoj pisti. Osim edukativnog programa, imali smo naravno i vremena za slobodno lutanje gradom. No, oslikavanje te slike želim ostaviti za sam kraj. Naravno, ovo ne bi bila potpuna reportaža da ne nabrojim sva mjesta na kojima smo bili i atrakcije koje smo vidjeli. Stoga se od Amsterdama na neko vrijeme odmičemo kako bismo obuhvatili i taj dio putovanja. Sljedećih dana posjetili smo Maduradam, omladinski zabavni park koji sadrži marketu Holandije ili, kako bi oni rekli, „Nizozemska u malom“. Tamo uglavnom posjetitelji šecu puteljima ove države u malom, no isto tako ondje ima i različitih igara, kao što su podizanje teških sireva i upravljanje brodića na kanalu koji je dio makete. Definitivno bih preporučila ovo mjesto onima koji se oštire na putovanje u ovu zemlju. Naravno, posjetili smo Haag, bitan grad Nizozemske te isto tako i njihovu najveću luku Rotterdam gdje smo otišli na promatrački toranj Euromast. To je bilo uistinu uzbudljivo. Padala je kiša i puhao je snažan vjor te je pretvarao kapljice u male bodlje koje su nas napadale, ali to nas nije nimalo obeshrabilo da uživamo u pogledu. Dapače, i na takvom vremenu može se zapjevati *Sunčan dan* i to je točno ono što smo napravili. Ako išta, dobar duh nas je zagrijao i čuvao od hladnoće. Još jedno vjetrovito mjesto koje smo posjetili bila je plaža Sheveningen. Tamo smo se zadržali kratko, ali dovoljno da mogu reći da je pogled na neukrotivo sjeverno more stvarno jedinstven prizor, a školjkice koje se nalaze po cijeloj plaži samo pridonose neobičnom i mističnom ugođaju. Sjećate li se kako sam prije nekoliko rečenica spomenula igru koja sadrži podizanje sira? E, pa mi smo posjetili grad koji je poznat baš po njemu. Volendam je ribarsko-turističko mjesto u kojem možete posjetiti jednu slatku tvornicu sira. Oni su bili jako dragi pa su ovakvu hordu ti-

nejdžera kao što smo mi gostoljubivo primili te nam objasnili proces stvaranja ovog mliječnog proizvoda, no isto tako su nam pokazali kako nastaju njihove poznate drvene klompe. Bome, to je bio šou. Na povratku iz ove kišne, ali uistinu predivne države stali smo u Nürnbergu. Tamo smo došli podosta kasno te je većina nas odlučila otići u jedan od njihovih „domaćih“ klubova. Ovakvo sam se izrazila zato što je klub pomalo neobičan, ali je meni bio skroz otkriven. Izgledalo je da svatko svakog zna. Bila je mala prostorija, ali sve u svemu provod je bio odličan. Tko bi rekao da se u takvom gradu, koji je već u devet izgledao kao da je u stanju hibernacije, može naći ovakav mali dragulj. Sljedeći dan smo se zaputili kući.

Od putovanja do pripovijedanja

No, sad sam vam dovoljno testirala strpljenje i živce, napokon dolazimo do desertne porcije ove reportaže. Još nekoliko riječi o Amsterdamu, „Veneciji sjevera“. Znete li onaj osjećaj kada shvatite da se dulje vrijeme smješate kao budala zato što vam se nešto toliko sviđa? Takva se situacija meni dogodila ondje. Čim sam izašla iz busa i ugledala šareni domino od kuća i kanale, ja nisam mogla izbrisati osmijeh s lica. Jednostavno je toliko dobro. Način na koje su kuće građene pa rustikalni dućančići i romantične cvjećarnice, sve vam to oduzme dah. Da sad počnem nabirati sve stvari koje su me zadivile, ovaj bi tekst bio dvostruko duži tako da ću se suzdržati i skratiti listu. Osim svega što sam spomenula, moram istaknuti i energiju kojom zrači grad. Ne mogu to u potpunosti dočarati, ali kao da ste u nekom drugom svijetu, u nekoj knjizi iz nekog nepostojećeg razdoblja u kojoj ste vi glavni protagonist koji se pronalazi u životu. Vrijeme staje i jedino što preostaje jest uživati u danom momentu. Prožima vas osjet ležernosti, no isto tako i grča u želucu – zbog spoznaje da se u tom svijetu mašte ne može ostati zauvijek.

S raskom

Raskošan parlament

Izlet preko mađarske granice

Gdje je Budim, tu je i fešta

Učenika se posebno dojmio raskošan parlament i štrudla na Tihanyu

Karla Meaški, III. d

Udaljen samo četiri sata vožnje od Zagreba nalazi se jedan od najljepših gradova Europe – Budimpešta, koju su u lipnju svi drugi razredi Treće izabrali kao cilj svoga putovanja preko mađarske granice. Iako sama udaljenost okretišta na Borongaju i Budimpešte nije prevelika, ranim ustajanjem započela je i ova izvanučionička nastava. Vožnja busom nikad nam ne dosadi, pa nije ni ovaj put. Već na ulasku u grad mnogi su se divili njegovoj ljepoti. Možda je tu zadivljenost donekle poremetio prizor koji nas je dočekao izlaskom iz busa – velik broj stepenica koji je vodi do Ribarskog bastiona (ali zna se da nama kušlanovcima nije problem ići uz stepenice). Nisu ni svi razredi išli svuda zajedno, ali zadovoljstvo putovanja i osjećaj zabave zajednički je svima. „Naravno da Budimpešta nije isto što i zabavni park pun adrenalina poput Gardalanda, ali vjerujem da će i ovaj izlet u Budimpeštu zauzeti posebno mjesto u našim srcima“, komentirali su učenici prije samog odlaska.

Lumpovanja Budimom i Peštom

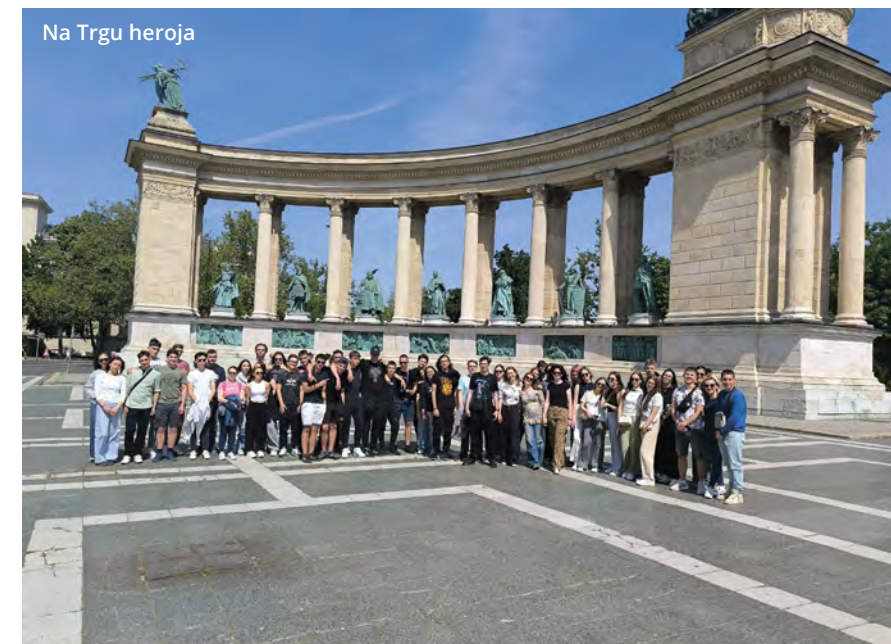
Tijekom šetnje gornjim gradom učenici su mogli vidjeti mnogobrojne galerije, muzeje i knjižnice, a sam gornji grad služi i kao svojevrsni vidikovac. Naravno, svakome je za oko

posebno zapeo raskošni parlament i mnogobrojni mostovi. Ista se vizura u smanjenom obliku mogla vidjeti u Etnografskom muzeju Budimpešte gdje se nalazi maketa cijeloga grada, ali i razni interaktivni izložci. Uz muzej se nalazi gradski park Városliget koji nas je svojom ljepotom podsjetio na Zrinjevac. Na putu do hotela stalo se kako bismo razgledali glavni trg na kojemu se, igrom slučaja, održavalo nekakvo okupljanje. Svi su se veselili kratkoj stanci

i večeri u hotelu, no ispostavilo se da polovina drugaša u njemu nema tople vode. Ipak, to nas nije omelo u uživanciji, a ni u jelu. Večernja šetnja gradom uključivala je i plovību brodom po Dunavu gdje je noćni sjaj zgrada stvarao posebnu atmosferu. Slobodno vrijeme iskoristili smo na niz načina – jedni su odlučili nešto pojesti, drugi popiti, a neki su odlučili samo prošetati. Oko ponoći uslijedio je povratak u hotel, pješice s Vörösmartyjeva trga. Noć je donekle bila prespavana, čak je i zaštitar nakon nekog vremena odustao od hodanja hodnicima i otišao (ne pitajte kako znamo!).

Zastali na Blatnom jezeru

Nakon raznovrsna i bogata doručka te još jedne šetnje Vörösmartyjevim trgom slijedio je povratak. Ipak, ruta do Zagreba nije bila ravna linija – posjetili smo i Balaton. Bus se zajedno s putnicima ukrcao na trajekt i preveo drugaše na poluotok Tihany. Put uz brdo, iako malo naporan, isplatio se zbog pogleda na predivnu crkvu i jezero. Ručak nije mogao biti ukusniji, a za desert pojavila se čak i štrudla koja se posebno svidjela učenicima. „Bila je izvrsna, kao da mi ju je baka ispekla“, rekao nam je jedan od naših sladokusaca, „no neću Mađarsku pamtit i samo po štrudli, već i po svemu što smo zajedno prošli na ovom izletu.“ Siti, sretni i puni novih dojmova nastavili smo put Zagreba.

Na Trgu heroja

U dvorcu Miramare

Izlet trećaša u Trst

Slobodno vrijeme

Grad koji spaja nespojivo

Učenici i profesori prošli su šoping ulicama koje spajaju starinski šarm i moderne izloge, a slobodno vrijeme provodili na pizzi, pasti ili kuglici domaćeg sladoleda

Ana Leutar, III. e

Još dosta prije izlaska sunca naši su se treći razredi okupili na okretištu Borongaj, 18. listopada, spremni i poletni za put prema Trstu. Kiša ih je, doduše, ispratila, pa su čekajući bus smišljali načine na koje spasiti frizure i odjeću od vjurske – kapuljače i jakne iznad glava bile su jedino rješenje za one nesretnike bez kišobrana.

Prva dionica izleta bio je obilazak Dvorca Miramare koji je dao izgraditi austrijski nadvojvoda Maksimilijan i čiji su vlasnici bili moreplovci i istraživači, što objašnjava zašto su u dvorcu istovremeno prisutni skućeni brodski ugođaj i raskošne umjetnine prikupljene u raznim dijelovima svijeta. Vrtovi oko dvorca, iako natopljeni kišom, učenicima su bili poziv na skitnje i raz-

govore uz sendviče tijekom slobodnog vremena, a njega je, srećom, bilo i više nego dovoljno. Prije polaska naši su trećaši ispred dvorca snimili i zajednički videozapis uz poruku *Mama, budi zdrava!*, držeći ružičaste balone u rukama kako bi podizali svijest o raku dojke. Na putu prema centru Trsta vodička je s puno energije i entuzijazma pričala o švercu *Nutelle* i traperica u zlatno doba gradske trgovine krajem prošlog stoljeća. Dolaskom do glavne brodske luke naše trećaše dočekalo je sunce, pa su brže-bolje skidali sve dodatne slojeve odjeće sa sebe. Piazza della Borsa, glavni trg, zasjaao je u sunčevim zrakama, a bijele fasade i šum fontane ispunili su prostor koji je nekada bio pretrpan ljudima u potrazi za najnovijom modom i hranom. Građevine povezuju dva dijela priče – jedan o austrougarskoj veličini i drugi o suvremenom gradskom životu, što stvara poseban dojam. Prošli su naši učenici i profesori dijelom šoping ulica koje spajaju starinski šarm i moderne izloge – antikvarijate, dizajnerske butike i ostale trgovine. Slobodno vrijeme mnogi su proveli na pizzi, pasti ili uz kuglicu domaćeg sladoleda, a između zalogaia i razgledavanja grada pjevali su stihove Gršine pjesme *Mangio pasta, Italiano lifestyle*. Povratak im je bio ispunjen dojmovima o gradu koji spaja nespojivo, a u tome je, čini se, najveći čar Trsta.

Čekajući polazak

Dvodnevni izlet prvaša

Ogrijalo ih je lošinjsko sunce

Bez obzira na sitne probleme tijekom samog putovanja, Cres i Lošinj pokazali su se kao zanimljive destinacije i ostali su u dugom i lijepom sjećanju svih prvaša

Marta Plavčić, II. b

Krajem travnja cijela generacija prvaša zaputila se na svoj prvi dvodnevni izlet u Trečoj, a iako je putovanje započelo u šest sati ujutro, mnogi bi se složili kako ih je uzbuđenje držalo barem dijelom budnima.

Prvi pozdrav moru

Dolaskom autobusa do Valbiske na otoku Krku, došlo je i do manjih problema s trajektom, pa su učenici vrijeme iskoristili za protezanje nogu ili namakanje istih u hladno more. No kada je problem konačno riješen, trajektom su otplovili dalje do Meraga i nastavili put Cresom. Tada su se grupe i odvojile, ali svi su vidjeli isto. Jedan od prvih posjeta bio je obilazak samostana i crkve sv. Franje te odlazak u crkvu sv. Marije Velike. Sve o životu svećenika na otoku, povijesti crkve, ali i o različitim životinjama koje su mogli zateći naučili su ondje. Uz pratnju vodiča razgledali su grad te obišli Palaču Petris i Palaču Moise. Dobili su, naravno, i zasluženi odmor koji su neki iskoristili u obilasku kafića, restorana ili trgovina kako bi kupili nešto hrane, popili sok i nastavili dalje istraživati grad (što, pokazat će se kasnije, možda i nije bila najbolja ideja, s obzirom na visoke temperature). Nakon okupljanja krenuli su dalje prema Malom Lošnju gdje su odsjeli u Hotelu Vespera. Smjestili su se i prvi odmak od soba bilo je izvidanje hotelskog

bazena koji je, nažalost, bio ispražnjen. Srećom, susjedni je hotel pružio ugodnu dobrodošlicu dozvolivši da naši đaci koriste njihove unutarnje i vanjske bazene. Uslijedila je večera i slobodno vrijeme. Dosta prvaša odlučilo je provesti ga u šetnji gradom, dok su drugi bili u potrazi za plažama ili su jednostavno turali hotelskim sobama. „U gradu nam je bilo sjajno. Jedino, došli smo tamo poprilično kasno, pa su mnogi kafići i slastičarnice bili zatvoreni, osim nekih jako skupih. Kako nije bilo izbora, zadovoljili smo se i time. Vrijeme sam provela u šetnji rivirom sa svojim prijateljima i to bih iskustvo definitivno ponovila“, ispričala nam je jedna od učenica prvih razreda.

Tko po noći lumpuje...

Svima su nam profesori barem jednom „očitali bukvić“ kako je na izletima najbolje ako ranije odete spavati da biste sutradan bili svježiji i odmorni. Naravno, rijetko kad tko poslušao taj savjet, pa ni ovaj put nije bilo iznimaka. Većina je utonula u san tek oko tri sata ujutro, a trebalo se probuditi u sedam ili osam kako ne biste zakasnilo na doručak u devet. Što znači sljedeće – prosječan je prvaš dobio oko četiri sata sna (i to u najboljem slučaju!). Ako to još kojim slučajem niste doživjeli (iako pretpostavljamo da jeste), mogu vam sada iz iskustva reći kako se iduće jutro manje-više osjećate poput zombija.

Iako neodlazak na spavanje dokasna na izletima sa sobom nosi i nezaboravne trenutke s prijateljima, moja vam je preporuka da u ponoć ili oko jedan sat odete spavati. No, vratimo se mi na naše prvaše – nakon doručka trebali su se odjaviti iz soba i vratiti ključeve jer prvotni je plan bio obilazak još nekolicine mjesta pa ručak u restoranu. I najprije su zato naši kušlanovci svratili u Miomirisni park gdje ih je ugostila ugodna otočanka domaćim sokom od bazge i kratkim predstavljanjem lokaliteta. Kasnije su u obilasku mogli pozdraviti magarca, konja, zečeve i mnoge druge životinje.

Posljednji sati na Lošnju

Uputili su se dalje prema gradu u Palaču Fritzi, a posjetili su i nezaobilazni Muzej Apoksiomena koji je cijeli posvećen brončanom antičkom kipu Apoksiomena (što u prijevodu znači *onaj koji se struže*). Naime, jedan je turist iz Belgije još 1997. godine prilikom ronjenja lošinjskim podmorjem naišao na kip koji je 1999. konačno i izvađen iz mora. Ovaj vam nagrađivani muzej pruža i različite zadatke koji prate njegovu priču, a na kraju nudi i kratak videozapis o vađenju kipa iz mora i njegovoj restauraciji. Naravno, na kraju obilaska vidite Apoksiomena u cijelosti, uz napomenu da ne smijete fotografirati i da imate točno određeno vrijeme koje u toj prostoriji smijete provesti. Prije izlaska iz muzeja kroz niz postavljenih prozorčića možete još jednom pogledati kip i, ako poželite, ovaj ga put fotografirati. A naši su đaci nakon kratke pauze trebali na ručak u restoran, kao što smo već spomenuli, no kako se on preuređivao, vratili su se na ručak u hotel gdje su još malo odmorili prije polaska. Na povratku opet ih je dočekao problem s trajektom u luci, no ako zanemarimo tih nekoliko sitnih problema, izlet je zapravo prošao poprilično zadovoljavajuće. „Imali smo neke probleme tijekom puta. Najprije trajekt, onda jedan od muzeja nismo ni mogli posjetiti, a o kaosu prije ručka i vremenom kada smo trebali biti na okretištu Borongaj neću ni pričati. Bez obzira na sve, ovaj mi je izlet bio jedan od najboljih do sada. Ne samo da sam puno toga naučila, već sam stvorila nezaboravne uspomene kojih ću se rado prisjećati. Bilo je mana, ali ništa nije savršeno. Sigurno bi se sada dala primijeniti neka poznata izreka koja kaže kako nije važna destinacija, već samo putovanje, ali to je doista i bilo tako“, sažela nam je jedna od učenica svoje dojmove, s kojima bi se, sigurni smo, mogla složiti gotovo cijela generacija.

Prijeteljsko

Jesenski izlet drugaša u Graz

Kušalo se više od stotinu različitih vrsta čokolade

Višak energije unesen čokoladom naši su učenici morali negdje ispucati, pa su na povratku busom zavladaali smijeh, veselje i pjevanje

Marta Plavčić, II. b

Sredinom listopada svi su drugi razredi Treće proveli dan u Austriji, a unatoč malo dužoj provjeri policije na okretištu Borongaj prije samog putovanja, učenici su ostali spremni i odmorni za put koji je bio pred njima.

Prolaskom kroz Sloveniju zastalo se na jednome mjestu kako bi se protegnule noge, pojelo nešto i eventualno kupio koji suvenir, ali ulaskom u Austriju radosti nije bilo kraja. Najprije su posjetili Graz – kako im je vodička većinu informacija o gradu ispričala već u busu, obilazak grada nije dugo potrajao. Putem do glavnoga trga ispričala im je jedino zanimljive činjenice, a naposljetku objasnila gdje se i kada moraju naći prije odlaska u tvornicu čokolade. Tada je, naravno, nastupilo slobodno vrijeme – odlasci u restorane, kao što su *McDonald's*, *Subway* i drugi. Neki su se nakon obavljenog ručka zaputili i u potragu za *Starbucksom* koji se, prema riječima

vodičke, nalazi u Grazu. Ali, na njihovu žalost, to ipak nije bilo tako. Tugujući za nepostojećim *Starbucksom*, mnogi su pronašli utjehu u *Dunkin' Donutsu* gdje se ujedno, odmah preko ceste, nalazio i povijesni muzej sa suvenirnicom. Učenici su dalje krenuli prema tvornici čokolade *Zotter* gdje su najprije u *Schokoladen Theatru* pogledali dokumentarni film o uzgoju kakaovca u Latinskoj Americi. Nakon toga svatko je uzeo jednu keramičku žličicu kojom je mogao isprobavati čokoladu. Na samom početku obilaska nalazi se čisti kakaovac koji je, nas je upozorio upozorio vodič, jako gorak i većini se posjetiteljima neće svidjeti. Ali u nastavku, po cijeloj tvornici, nalaze se fontane s vodom koje se možete napiti ako se previše zasladite čokoladom. Naime, tijekom posjeta možete isprobati više od stotinu različitih vrsta čokolade, različitih okusa i oblika. S obzirom na tu činjenicu, pomislili biste kako je Willy Wonka vlasnik, ali tu biste se prevarili. Na kraju obilaska možete otići do restorana ili kupiti u suvenirnici čokoladu koja vam se najviše svidjela.

Kraj izleta bio je manje-više uobičajen. Na povratku za Zagreb nije u busu zavladała potpuna tišina jer naši daci očito nisu stigli ispucati višak energije unesen čokoladom, pa su prevladali smijeh, veselje i tu i tamo pjevanje. „Ono što mi se najviše svidjelo svakako je tvornica čokolade *Zotter*. Iako je lijep bio izlet, organizacija vremena bila je ipak loša. Samo sat vremena za razgledavanje bilo je premalo, ne samo meni, nego i ostalima. Unatoč svemu, ponovno bih posjetio Graz“, kazao nam je Jakov Škevin, učenik 2. f razreda.

Bilo im je prvi put

Izleti prvih razreda

Prigoda za upoznavanje izvan učionice

Margita Krnić, II. b

Početkom školske godine koji je s nestrpljenjem čekao taj 18. listopada, dan terenske nastave, dočekali su ga i učenici prvih razreda kojima je ovo bio prvi izlet u srednjoj školi. Najmlađe nade naše gimnazije tako su posjetile Krapinu, osim 1. a razreda koji je odlučio posjetiti Novi Vinodolski.

Našli su se na okretištu Borongaj nešto prije devet sati i već nakon pola sata zastali negdje kod trgovačkog centra Westgate na jutarnjoj kavi. Dobili su i jedinstvenu priliku za obilazak trgovačkog centra, a neki su pojeli i kolač kako bi se lakše razbudili. U Krapini ih je pak dočekala gostoljubiva vodička koja ih je provela Muzejom krapinskih neandertalaca – započeli su obilazak dojmljivim filmskim prikazom života neandertalaca, a nastavili šetnjom među mnoštvom realističnih skulptura i interaktivnih ekrana. Izlet su, govori nam jedna od učenica prvih razreda, priveli kraju sa stilom – jedući kebabe. U isto vrijeme 1. a putovao je prema Fužinama. „U autobusu je od početka vladala dojmljiva atmosfera koja je svoj vrhunac doživjela kada nam se u pjevanju pridružila i razrednica“, opisuje učenica 1. a razreda. „Kada smo stigli u Fužine, čekao nas je ni više ni manje nego vlakici koji nas je sve vratio u djetinjstvo i doveo do špilje Vrelo“, nadodaje. U samoj špilji našim je đacima bilo hladno, ali vrijedilo je obilaska jer im se veličanstven pogled na sige duboko utisnuo u sjećanje. U Novom Vinodolskom dobili su zasluženo slobodno vrijeme nakon kratke šetnje ulicama grada i mnogi su ga proveli u razgledavanju dućana.

I jedni i drugi, bez obzira na destinaciju, slažu se kako je izlet bio poučan, ali prije svega zabavan i kako im je pružio priliku da se bolje upoznaju. Po prvi put mogli su vidjeti neke od profesora izvan njihova uobičajenog staništa (zagušljivih učionica) i stvoriti lijepe uspomene koje će još dugo sa sobom nositi.

Pogled s visoka

Putovanje u Singapur i na Tajland

Iz grada budućnosti u potpuno kontrastni svijet

Cijelim putem po otoku Koh Samui pratio nas je pogled na stare kuće, kaotično raspoređene žice za struju i miris marihuane

Katja Ljubičić, IV. f

Kolovoz ove godine meni i mojoj obitelji bio je obogaćen novim iskustvima. Naše putovanje u Aziju započelo je 1. kolovoza, a tek sljedeći dan predvečer stigli smo u Singapur. Zračna luka u Singapuru vrlo je poznata po vodopadu i šoping-centru unutar nje, no mi smo odlučili to razgledati pri povratku. Nažalost, nismo znali da ćemo tada poljubiti vrata zatvorenom trgovačkom centru, a vodu u fontani nismo mogli ni nanjušiti jer smo došli prije početka radnoga vremena. No, nećemo početi u tmurnom tonu jer je na početku sve bilo kao u filmu, organiziranost grada je savršena, a nismo još ni izašli iz zračne luke. Na putu prema smještaju grad je izgledao

nezamislivo lijepo, no šetnjom kroz njega na svakome smo kutu vidjeli gradilište i shvatili da tako mora biti u velikim gradovima u procesu razvitka. O hrani bismo mogli puno govoriti, no najposebnija je bila hrana s tržnica. Kušali smo hranu s najstarije tržnice u gradu u kojoj se hrani velik broj stanovnika, a postoje i tržnice u šoping-centrima čiju smo hranu također okusili. Novi okusi nisu se svima svidjeli, no meni je večera s najstarije tržnice bila začuđujuće ukusna. Ipak, moram se složiti da hrana iz šoping-centra nije bila baš kvalitetna, no vjerujem da bismo u toj količini štandova uspjeli naći nešto ukusno. I odmah nudim savjet – ponesite svoje maramice jer ih nećete dobiti besplatno.

Znamenitosti Singapura

Šetnja Singapurom bila je vrlo ugodna i bilo je predivno vidjeti savršeni spoj visokih zgrada i prirode. Tamo postoje različita naselja u kojima žive ljudi iz drugih kultura, a mi smo posjetili Chinatown, Malu Indiju i Arapsku ulicu. Od njih je definitivno najugodnije bilo šetati Chinatownom jer je najuredniji i izgleda najsigurnije, a u njemu se nalazilo i mnogo hramova. U Maloj Indiji bila je gužva i izgledala je baš kao kvart u kojemu bi vas mogli lako opljačkati, ali nas je definitivno pripremila na Tajland. Nadalje, Singapur je poznat po velikom vrtu zvanom Gardens by the Bay koji smo također odlučili razgledati. Prvo smo posjetili Cloud Forest, ogroman staklenik u kojemu je uzgojena prava šuma i bilje, a postoji i vodopad. Meni je to bila jedna od ljepših stvari koje sam ikada vidjela, a činjenica da je to sve pravo bilje još mi je uvijek nevjerojatna. Nakon toga otišli smo pogledati ono o čemu svi pričaju – predstavu svjetla na umjetnom drveću u tome vrtu. Imali smo ulaznicu za gledanje toga s vrha jednog stabla, no redovi su bili toliki da uopće nije imalo smisla stajati u njima pa smo, kao i drugi ljudi, samo sjeli na pod i promatrali. Uživali smo u pogledu, iako je bolje izgledalo preko kamere nego uživo. Također smo posjetili i veliki hotel koji na vrhu ima prostor za promatranje grada te je on s vrha izgledao stvarno predivno, i po danu i po mraku.

Uz miris marihuane

Nakon nekoliko dana ispunjenih šetnjom, krenuli smo prema Tajlandu. Tada se dogodio onaj tužan događaj sa zračnom lukom, no tješilo nas je što ćemo vidjeti razne druge lijepe stvari. Prvo smo se zaputili na otok Koh Samui. Čim smo sletjeli, doživjeli smo prvi šok. Aerodrom je bio na otvorenom i nije imao zidove. Tada smo shvatili u koliko smo drukčiju sredinu došli, no doista nam se svidjelo. Put do smještaja bio je potpuno drukčiji od onoga u Singapuru. Čudili smo se koliko je ovo siromašan grad i kako ljudi uspijevaju živjeti tamo. Cijelim se otokom putuje jednom glavnom cestom, a posvuda se vide stare kuće i velika količina kaotično raspoređenih žica za struju. A onda smo osjetili miris koji će nas pratiti iduća dva tjedna. Miris marihuane. S obzirom na to da je ona tamo legalna, u svakom ju je kutku netko pro-

Sve dajem jeftino

davao, i to jako jeftino. Tamo je, za razliku od Singapura, sve bilo jeftino. S vremenom je sve čuđenje preraslo u oduševljenje ljepotom prirode. Ocean je oko našeg smještaja bio vrlo topao i plitak pa je kupanje bilo teško izvedivo. Međutim, uspjeli smo se okupati i u hladnijoj vodi. Najljepši događaj s cijeloga putovanja bio je odlazak na izlet brodom gdje smo vidjeli različite ljepote Tajlanda, od kojih je jedno bilo ronjenje s maskama. Odveli su nas u uvalu s koraljima i imali smo sat vremena za ronjenje i gledanje predivnih šarenih riba, koralja i raznih drugih morskih životinja, a pogled je bio neopisivo lijep. Osim toga, išli smo hraniti i gledati slonove koji su vrlo poznati u tom području. Posjetili smo kamp u kojemu smo slonove mogli hraniti i promatrati, a bez obzira na to što se nismo mogli kupati s njima, mogli smo puno naučiti o njima, a moram priznati da nije lako približiti se toliko velikoj životinji i hraniti ju. No, uz sve to, mjesto na kojemu smo proveli neočekivano puno vremena bio je krojač. S obzirom na to da je tamo sve jeftino i krojači navodno mogu napraviti odijelo u jednome danu, a nama ih je trebalo više, odlučili smo isprobati jednoga krojača koji je ispunio naša očekivanja i potvrdio legende o brzome šivanju.

Hramovi ili šoping-centri?

Nakon Koh Samuia zaputili smo se u glavni grad Tajlanda – Bangkok. Prvi smo dan započeli nadobudno, ali neuspješno. Prvi su problem bile velike gužve koje su počele čekanjem taksija na zračnoj luci. Odmah smo odlučili da nećemo daleko putovati, a svejedno smo većinu dana proveli u autu. No, nije samo na cestama vlada la gužva. Jedan dan odlučili smo otići u njihov Chinatown i to je bila potpuna suprotnost onome u Singapuru. Nitko nije mogao proći od velike količine ljudi te je izgledalo opasno i prljavo. Također su u svakom kutku ulice ljudi pozivali na masaže, a na jednome mjestu ljudi su držali noge u akvariju s ribicama koje masiraju. Osim toga, planirali smo obići poznate hramove, što smo djelomično uspjeli, ali zbog vrućine nije išlo toliko lako. Hramovi koje smo vidjeli bili su stvarno predivni, skoro svi su sadržavali zlato, a neki su bili u potpunosti od njega. Na ulazu u hramove trebali smo izuti cipele, a čak i izvan njih trebali smo nositi odjeću koja prekriva većinu tijela. Zbog velikih vrućina, gužvi i umora dosta smo vremena proveli u šoping-centrima. Prošli smo nekoliko velikih centara od kojih je jedan imao čak i umjetni potok, a svi su naravno imali raznolike trgovine u kojima smo promatrali najnovije modne kolekcije. Također smo posjetili zgradu na kojoj je *skywalk*, i naravno, predivan pogled na cijeli grad. Meni to nije bilo nimalo strašno, što ne mogu reći za sve članove svoje obitelji, no svi smo se uspjeli zabaviti. Zanimljivo je da su šetnje Bangkokom bile začuđujuće opuštajuće s obzirom na veličinu i sigurnost grada. Sve u svemu, putovanje je bilo predivno i poučno, no definitivno bi bilo lakše i ljepše da se dogodilo zimi kada nije toliko vruće i kada je moguće sve razgledati.

Gradska vrea

Put oko Azije u sedamnaest dana

Pustinja, kultura i sakura

Od velikih vrućina i pustinje Katra, bogate kulture i šarenila Južne Koreje do modernog i dinamičnog Tokija te mirnih parkova i šuma Kyota, nema što nismo vidjeli, doživjeli i iskusili

Nina Žitnik, IV. f

Moje je ljeto započelo još prije službenih praznika jer sam morala izaći dan ranije iz škole zbog putovanja s obitelji. Naš prvi let, od mnogih u nizu, bio je do Doh

u Kataru.

Pri dolasku nas je dočekala vrućina koja nas je, iako očekivana jer je Doha grad usred pustinje, iznenadila. Doduše, dnevna temperatura od 50 stupnjeva ondje nije ništa neobično, pa nam je napokon bilo jasno zašto se Svjetsko prvenstvo 2022. godine moralo odvijati zimi. Nakon kratke šetnje od aviona do zračne luke uslijedilo je deset sati čekanja sljedećeg leta što je bilo više nego dovoljno vremena da *Hamad International Airport* obidemo uzduž i poprijeko. Nakon našeg zagrebačkog ovaj je bio zaista neusporediv, sa stotinama dućana, botaničkim vrtom i vlakićem koji nas je vozio s jednog kraja luke na drugi, čak nam se i deset sati činilo premalo. Zatim smo se uputili na našu prvu pravu destinaciju – Seul (서울).

Koreja – zemlja ljubaznih ljudi

Od svih mjesta koja smo posjetili, Seul je grad koji je na nas ostavio najugodniji dojam. Naime, zbog svoje čistoće, osjećaja sigurnosti, ali i neizmjerne ljubaznosti ljudi, ističe se naspram nekih većih europskih gradova koje smo posjetili. Gdje god smo potražili pomoć, dobili smo je, a čak i kada nismo, očito jer smo izgledali kao izgubljeni turisti, ljudi bi sami prišli i pitali snalazimo li se.

Grad je vrlo moderan, a pritom ne narušava prirodu i povijesne građevine. Dapače, u samome centru grada nalazi se carska palača Gyeongbokgung unutar koje, nakon što smo ušli, grad više ne postoji, kao da je utihnuo, pa sam imala osjećaj kao da sam u 14. stoljeću, kada je palača i izgrađena. Nalazi se iza velike planine koja pruža predivan pogled i na nekoliko sati zaista smo zaboravili da se točno ispred nje nalazi vrlo glasan i dinamičan grad. Građevine su vrlo dobro očuvane, a njihova predivna crvena i zelena boja ističe se naspram prirode koja ih okružuje. I strukturom i izgledom mnogo se razlikuju od europske arhitekture i nisu nalik ničemu što smo prije vidjeli tako da smo se prilično dugo unutra zadržali razgledavajući palaču i sve njezine dijelove. Uspjeli smo uloviti i ceremoniju promjene straže. Bilo je vrlo zanimljivo gledati njihovu upečatljivu odjeću, slušati glazbu, a posebno velike bubnjeve.

Kušali smo i korejski BBQ koji je drugačiji od običnog roštilja na nekoliko načina: umjesto da vam kuhari pripreme hranu, na svakom stolu postavljeni su *minigrilovi* na kojima zapravo sami kuhate po svom ukusu. Umjesto na stolicu, sjedite na podu. Iako možda ne zvuči baš primamljivo da sami sve morate raditi, nama je bilo zabavno, a uz to smo poje li i vrlo ukusnu hranu.

Boravak u Južnoj Koreji odlučili smo malo produžiti odlaskom u Busan (부산). Budući da nije na prevelikoj udaljenosti od Seula, išli smo vlakom. Premda to možda nije uzbudljivo kao let

avionom, uz pogled na polja riže i tradicionalne korejske drvene kuće, što je prilično velika razlika od hrvatskih planina i polja pšenice, vrijeme je brzo prošlo i za samo nekoliko sati bili smo u potpuno drugačijem okruženju. Odmah smo osjetili opušteniju atmosferu obalnog dijela Južne Koreje i snažan miris mora. Budući da smo u Seulu imali prilično brz raspored, vrijeme smo proveli šeući pješćanom plažom uz visoke staklene hotele, uživajući u šumu mora. Kad nam je to dosadilo, razgledavali smo tzv. korejski Santorini ili Gamcheon Village. Plavo-bijele kućice s gomilom štandova sa suvenirima i hranom nikad nisu gubljenje vremena. Probali smo tradicionalna korejska jela kao što su bibimbap i tteokbokki koja su, iako prilično ljuta, bila vrlo ukusna. Kada se i to privelo kraju, naš sljedeći (treći) let bio je do Tokija (東京).

Tokio – grad iz druge dimenzije

U pravom japanskom stilu – prvo što (ili možda tko) nas je dočekalo bio je mali policijski robot koji nas je pratio po cijelom aerodromu i navodno skenirao naše pokrete kako bi se uvjerio da nismo nikakva prijetnja, a kada smo izlazili, naravno, pristojno nas je i pozdravio. Tokio je zaista, po svakoj definiciji, metropola. Grad s 36 milijuna stanovnika, brzim životom, naprednom tehnologijom, neboderima i svjetlima koja se protežu kilometrima. Za početak jedino je bilo logično da se upoznamo s dijelom grada koji izgleda kao da je iz neke druge dimenzije ili daleke budućnosti. Naša prva stanica bila je robotska kavana u kojoj nema ljudskog kontakta, već se sve interakcije obavljaju preko stroja koji zvuči potpuno ljudski i govori čak 10 jezika. Konobari su, naravno, također roboti koji se s pomoću stazica na podu kreću po kafiću i donose narudžbe. Zatim smo prošetali Akihabarom, modernom četvrti prepunom blještavih znakova, 3D reklama i brzih šarenih automobila, kao iz kakva filma, kako bismo došli do Shibuya crossinga – najvećeg križanja na svijetu kojim dnevno prođe oko 2 milijuna ljudi i koje je vrlo popularno mjesto za fotografiranje. Kako bismo imali bolji pogled na raskrižje, a i cijeli kvart, ušli smo u obližnji trgovački centar, popeli se na 15. kat i ušli u *sushi* restoran koji je nudio savršen pogled. Na naše iznenađenje, to je bio jedan od onih restorana u kojima *sushi master* priprema hranu ispred vas, a *sushi* zatim putuje na vlakićima po restoranu pa možete uzeti što god želite, kad god želite.

Nakon još mnogo ukusne hrane i zanimljivih atrakcija, završetak našeg putovanja polako se približavalo. Put do zadnje destinacije odlučili smo iskusiti japanskim Shinkansenom – najbržim putničkim vlakom na svijetu – kako bi nas odveo do jednog od najvećih gradova Japana. Sve je bilo kako vjerojatno zamišljate: organizirano, brzo, bez greške te u sekundu točno. Radnici bi ulazili u dolazeći vlak u grupi, očistili i dezinficirali sve površine te jednostavno okrenuli sjedala u vlaku za 180 stupnjeva, a vlak bi krenuo u suprotnom smjeru. Onda smo se, vrlo skromnom brzinom od oko 320 km/h, zaputili u Kyoto (京都).

17 dana. 12 000 koraka dnevno. 3 države. 3 potpuno različite kulture. 13479296372 suvenira i 0 prostora za njih... 1 putovanje za pamćenje!

Kyoto – grad vrtova i povijesti

Za razliku od Tokija Kyoto, iako je sve do 19. stoljeća bio glavni grad Japana, ne može biti drugačiji. Sa svojom umirujućom prirodom bio je savršena destinacija za kraj našeg putovanja. Budući da smo bili samo tri dana u Kyotu, rezervirali smo vođeni izlet kako bismo u jednom danu vidjeli sve njegove najpoznatije znamenitosti: šumu bambusa čija visina dostiže i do 20 metara, hram napravljen u potpunosti od zlata koji je, kako legenda kaže, bio zapaljen jer jedan od redovnika nije mogao podnijeti da nešto tako lijepo postoji u svijetu te poznata crvena Fushimi Inari vrata kojih ima čak 10 000 i čine se kao da idu u beskraj (pogotovo na temperaturi od +30°). Nakon grada poput Tokija, koji se čini kao da je iz budućnosti, bilo je lijepo udaljiti se iz konstantne gužve i buke te se upoznati s japanskom poviješću. Osobno mi je najljepša bila carska palača s vrtovima. Japanski vrtovi zaista vas tjeraju da cijenite ljepotu u jednostavnim stvarima, ne u gorućim bojama tulipana ili snažnom mirisu ruža, već u pažljivo oblikovanim granama bonsai drveća oko kame na te u skladu i ravnoteži unutar jednostavnih, zemljanih tonova. Tjeraju vas da usporite i obratite pozornost na detalje, zbog čega su poznati i kao zen-vrtovi, te su zaista magičan prizor (禪/zen/ - misao, meditacija, biti opušten). Put natrag u Zagreb bio je sličan kao i dolazak, doduše malo naporniji zbog umora i *jet laga*, ali kada smo se vratili kući, odmah smo poželjeli neku novu avanturu.

POSJETILI SMO

U ugodnoj atmosferi

Susret s dramaturginjom Selmom Parisi

Upoznali smo drugu dimenziju psovki

Autorica zbirke priča *Online kučke* progovorila je o vulgarnostima i njihovoj zlouporabi na internetu ističući važnost pravilna sagledavanja stvari

Ema Fruk, IV. f

Kada ste se posljednji put uputili u neku knjižnicu posuditi neku priču, knjigu za sestru, možda brata, rođaka ili prijatelja, za sebe? Je li vam se ikad miris interesa uvukao u nosnice i vodio vas kroz šarene redove u potrazi za dosjetljivim naslovom ili atraktivnim koricama? Jer, moramo biti iskreni, većinom sudimo knjige po koricama (i debljini), kao i ljude, možda same autore knjige koju prevrćemo u rukama i odlažemo u specifičan osjećajni pretinac u kratkoročnom pamćenju. Gdje biste položili knjigu naslovljenu *Online kučke*, a gdje tek nezinu autoricu Selmu Parisi (djevojački Sokolović)? Biste li na nju prikazali značku hrabrosti ili nekulture?

Deset priča o cyberbullyingu

S upitnicima iznad glava i dozom neozbiljnosti došli smo 19. travnja na predstavljanje spomenute knjige u Knjižnicu Medveščak i, poput obuzdane djece u nekoj čekaonici, smjestili se u plastične stolce Odjela za djecu i mlade. Vedra i rječita, dramaturginja Selma Parisi, predstavila nam je tabu-knjigu koja je proputovala mnoge ruke, od kritičara i knjižničara do učenika i nji-

hovah roditelja, od kojih su je mnogi povukli za rukav, kako nam je ispričala, s primjedbom ili molbom da izmijeni naslov. No, odlučila ga je pouzdano ostaviti jer, kao što smo imali priliku saznati u produžetku, on ponosno nosi svoju težinu, osim što upada u oči. Naime, upravo nas on ponuka da se zapitamo što potiče i tematizira ova knjiga namijenjena ponajviše djeci od petog do osmog razreda. Dakako, autorica nam je ukratko predstavila i svoj osobni život, profesiju i rad, iznoseći brojna iskustva i dileme koje su bile sjeme iz kojeg je niknula njezina surova zbirka priča. Zbirku čini deset priča o brutalnosti odrastanja u vremenu vršnjačkog nasilja, ne samo u fizičkoj stvarnosti, već i onoga *online*, takozvanog *cyberbullyinga*.

Psovke u službi nasilja

„Nisam vas očekivala u ovom broju ni ovom uzrastu“, priznala nam je, „no stvarno ne možete reći da ovakve teme nisu i vaša svakodnevnica.“ Naravno da smo se složili s tom tvrdnjom, a u daljnjem se razgovoru posvetili psovkama i njihovoj rasprostranjenosti, poput invazivne vrste, u našim rječnicima. Zanimljivo je, da ne kažemo šokantno, da su danas učestalije od smijeha

u razgovorima mnoge (čak vrtičke) djece. A razlog tomu primarno se svodi na oponašanje i ugledanje mališana i tinejdžera na adolescente i odrasle *influencere*, a možda i više od toga na anonimnu okolinu na internetu. Svjedoci smo da se gotovo normalizira ponižavanje psovanjem i olako prenosi gruba poruka vulgarizama. Prema Parisi, psovke su posebnost svakog jezika i na taj način, njihovom zlouporabom, one samo postaju površne i bezobrazne, razgažene i riješene istine – iskazivanja unutarnjeg stanja frustracije za psihičko olakšanje. Što to ustvari znači? Trebamo li zapravo naučiti pravilno psovati? I ako trebamo, bi li naše obrazovano psovačko društvo zapravo gotovo prestalo baratati vulgarnim riječima i postalo pristojnije, manje verbalno nasilno? Ili ćemo taj cilj dostići jedino potiskujući sve „neprirodno“, kao što danas činimo, u neke druge dubine svakodnevnice, dok sve više društvenih mreža izbacuje to na površinu? Ta i još mnoga potpitanja ostala su nam se meškoljiti u mislima, a nadamo se da će dramaturginja uspjati svoju zbirku pretvoriti u kazališnu predstavu i tako prenijeti poruku budućim gledateljima i čitateljima da budu odgovorni i pažljivi na internetu.

Predavanje prof. Dubravke Zima o Ivani Brlić-Mažuranić

Spisateljica koja je oblikovala djetinjstvo generacija

Unatoč skučenim prilikama Ivana je ostavila golem trag u povijesti hrvatske književnosti

Katja Kveštak, II. a

Povodom obilježavanja ovogodišnjeg Mjeseca hrvatske knjige ponovno smo se zaputili u Knjižnicu Medveščak gdje smo prisustvovali predavanju profesorice Dubravke Zima s Odsjeka za kroatologiju Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i autoricom knjiga *Praksa svijeta* i *Djevojka u gradu*. Tema njezine knjige *Djevojka u gradu* upravo je djevojaštvo 19. stoljeća, a *Praksa svijeta* biografija je Ivane Brlić-Mažuranić, čiji je život, lik i djelo profesorica Zima rekonstruirala u svom predavanju. Za pisanje biografije naše poznate spisateljice profesorica se koristila mnogim izvorima, među kojima je kao najbitnije izdvojila Ivanin dnevnik i mnogobrojna pisma majci koja je pisala u zreloj dobi. Osim općih razlika u načinu života tada u odnosu na naš sadašnji život, Ivanin je život bio obilježen i ne baš zavidnim položajem žena u društvu. S obzirom na to da se smatralo kako žene ne trebaju biti široko obrazovane, njihovo je obrazovanje završavalo oko navršene jedanaeste godine života. U takvoj situaciji Ivana se osje-

ćala nepotpuno, znala je da može više, te se u njoj po prvi put javlja želja da postane spisateljica, što je zbog okolnosti došlo do izražaja tek u kasnijoj dobi, kada pisanje uključuje u svoj zgrusnut dnevni raspored koji je kao majka imala. „Da je imala priliku i da je krenula u gimnaziju, možda bi njezin život izgledao posve drugačije. Ovakvo je on u velikoj mjeri bio obilježen upravo time, čime se ona u neku ruku i ponosila, da je prvenstveno majka te da je samo malo slobodnog vremena što ga je imala mogla pisati“, objasnila nam je profesorica Zima. Stoga je posve jasno kako bi domaća književnost zasigurno bila daleko bogatija kvalitetnim djelima da nije godinama ograničavala žensku djelatnost na tome polju. „Život Ivane Brlić-Mažuranić kretao se skučenim koordinatama: obitelj, djeca i nastojanje da se u tom gustom rasporedu pronađe malo vremena za pisanje“, zaključuje profesorica Zima. Danas, kada za spisateljicu Ivanu Brlić-Mažuranić zna baš svatko školovan u Hrvatskoj, možemo odrediti njezin golemi značaj i sami uvidjeti kako je iz skučenih prilika Ivana utjecala na kompletnu povijest hrvatske književnosti.

jednostavno ustanete i hodate, sa sobom, nekim novim putevima intuicije i znatiželje? Upravo se takvim pitanjima bavio Boris Trupčević koji je prehodao više od 50 kilometara i saznao podosta životnih istina, a iskustva tog putovanja ispisao je u putopisu *1000 kilometara povratka sebi: Ono što proljeće čini trešnjama, Camino čini ljudima*. Trupčević nam je predstavio ovo djelo u večernjim satima 28. veljače 2024. u Knjižnici Medveščak. Njegova knjiga nije avanturistička ni religiozna, a ni klasičan putopis, napominje, već introspektijsko putovanje i knjiga o ljubavi unutar sebe, za sebe i svijet oko sebe, koju spoznaje hodanjem, i hodanjem, i danonoćnim hodanjem u Santiago de Compostelu. Mudrosti i doživljaje o okolini pretače u riječi nauke i ljubavi, a djelo je posvetio svojoj djeci i, nama usmeno, svim dušama koje stoje na mjestu, nesigurno, izgubljeno. Prisustvujući susretu, zadržani smo ostali brojnošću publike koja se sastojala, ipak na naše iznenađenje, većinom od starijih gospođa koje su svojim večernjim izlaskom usput poduprle autora kupnjom njegove priče, u želji da je tako poučnu poklone svome sinu (načuli smo) ili unučadi. Tko zna, ako je i mi pročitamo, možda stvarno sami *pomudrimo*, no u svakom slučaju savjetuje nam da hodamo.

Dvosatno predavljanje Trupčević privodi kraju šalom da na putu svog hodočašća nije zadobio nijedan žulj. Zato zahvaljuje i upozorava na važnost kvalitetnih i udobnih cipela koje će vas nositi i čuvati na nekom vašem budućem hodočašću.

čak naručen u bistrou, topite u nosnicama mirise iz zraka i izlijevate ih u zamišljeni kalup tvoreći slasnu statuu na tanjuru, na praznom stolu pred vama. No u stvarnosti nema doručka, bar ne za vas, ne možete ga okusiti niti se njime nahraniti, i samo nastavljate sjedeći čekati. Kada će vas nagrizajuća glad primorati na inicijativu? A da

Predavljanje knjige Borisa Trupčevića

Da bismo pronašli sve odgovore, treba samo hodati

Na putu u Santiago de Compostelu Trupčević je saznao dosta životnih istina, a doživljaje okoline pretočio je u putopis

Ema Fruk, IV. f

Inspiracija, motivacija, preokret života – iščekivano čudo, brzo spasenje, osam sati sna za vaš umor od monotone zatupljujuće svakodnevnice. Ne morate osjećati bol da bi vam nešto tjeskobno ježilo kožu, neka vam nedokučiva sjena stvarala polje mraka u mislima. Čekate promjenu kao pošten topao doru-

Prošetali smo Interliberom

Knjiški metež na Velesajmu

Dinamična sajamska atmosfera bila je prozor u svijet mašte, novih spoznaja i uzbuđenja

Ana Leutar, III. e

I ove je godine Zagrebački velesajam privukao mnogo pisaca, nakladnika, ali i knjiških moljaca koji su odlučili prošetati najvećim sajmom knjiga u Hrvatskoj – Interliberom i, nadamo se, kupiti pokoju *papirnatu prijateljicu*. „Volim obilaziti Interliber svake godine jer uvijek sretnem neku zanimljivu osobu u prolazu – ne mogu, zapravo, ni vjerovati koliko sam puta vidjela neke od poznatih autora. Ovaj je sajam jako nepredvidiv“, oduševljeno nam je odgovorila jedna od posjetiteljica sajma. Interliber se održao od 12. do 17. prosinca u paviljonima 5, 6, 7 i 7A na Zagrebačkom velesajmu, a posjetilo ga je oko 135 000 ljubitelja pisane riječi. Ogromna gužva nije zaustavila strastvene čitatelje u ekspediciji po policama

različitih nakladnika iz čak četrnaest zemalja. I ove su godine predstavljeni brojni novi naslovi, organizirani različiti okrugli stolovi i radionice za najznatijelnije posjetitelje. U fokusu sajma bila je Mađarska, pa se moglo uživati u tradicijskoj mađarskoj hrani i glazbi, a među autorima koji su sudjelovali našao se i počasni gost Péter Nádas te hrvatski pisci Sanja Polak i Hrvoje Šalković. Péter Nádas predstavio je svoja djela *Paralelne pripovijesti* i *Knjigu sjećanja*. Radionica je po običaju bilo mnogo, a kao najupečatljivije istaknule su se one Tonija Miluna i Korada Korlevića o riskiranju i kreativnom upravljanju, dok je središnja tribina sajma bila posvećena skandinavskoj književnosti. Nas je pak posebno privukla japanska književnost.

„Broj polica posvećenih japanskoj književnosti raste, a mladi su sve više zainteresirani za mange i stripove. Osim toga, krimići i ljubići uvijek se dobro prodaju, no autorica Taylor Jenkins Reid bilježi najveći broj zainteresiranih čitatelja“, kazala nam je prodavačica izdavačke kuće *Hoću knjigu*. Velik interes izazvale su i gramofonske ploče, one *pop*, *rock* i *ex-yu* bendova. Tako je Interliber i ove, 2024. godine, bio sjajna prilika za upoznavanje novih autora, naslova, književnih trendova i uklapanje u dinamičnu sajamsku atmosferu. Uz bogat program, radionice i promotivne akcije posjetitelji ne samo da su kupovali knjige, već su i odškrinuli vrata u svijet kreativnosti i pronašli svoje idealno mjesto za inspiraciju.

Festival jezika na Filozofskom fakultetu

Zabavan način upoznavanja različitih jezika i kultura

Na zastavicama okićenim i bogato opremljenim štandovima goste su dočekivali i neki poznati znanstvenici i sportaši

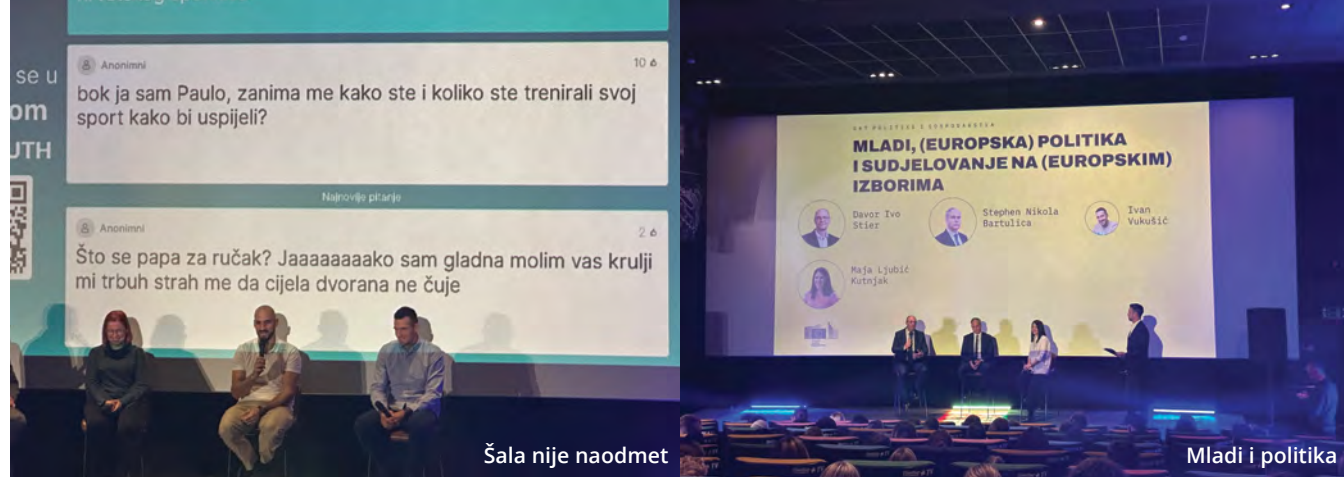
Jana Janković, II. c

Povodom Europskog dana jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održao se 27. rujna Festival jezika, a započeo je svečanim otvorenjem u 10 sati i nastavio cjelodnevnim programom sve do 18 sati. Mnogo jezičara, studenata, profesora, učenika srednjih škola, instituta i polaznika škola stranih jezika pripremilo je poučne, ali i zabavne sadržaje za sve posjetitelje kako bi im lakše približili strane jezike i kulture drugih država. Velik broj štandova na kojima je bilo raznih najljepnica, zastava, hrane i slatkiša, nagrada i drugih sitnica protezao se duž hodnika. Također, na velik broj rječnika, papirića za ponavljanje, ma čak i poznatih znanstvenika i sportaša iz drugih država mogli ste naići posjećujući štandove. U predavaonicama Filozofskog fakulteta održavali su se tijekom dana različiti kvizovi,

kratki tečajevi i *escape roomovi*. „Mogli smo se dosta informirati o stranim državama. Najviše o jezicima i kulturi, naravno, ali čak ponešto i o povijesti“, rekli su nam učenici drugih škola koji su se na Festivalu zatekli. A za viđenje upitali smo i srednjoškolce-sudionike. Mnoge od njih, kako su nam u neformalnom razgovoru kazali, prijavila je profesorica engleskog jezika, koja u njihovoj školi vodi i debatni klub, pa im je pomogla u pripremi prezentacije njihovih aktivnosti. „Program je bio jako zanimljiv. Posebno mi se svidio dio o simultanom prevodenju – simulacija kako to izgleda u Europskoj uniji i kako se prijaviti za taj posao. Također, bila mi je zanimljiva predstava koju su izveli učenici Klasične gimnazije na starohrvatskom jeziku“, izdvojio je svoje mišljenje jedan od studenata na koje smo naišli. Popričali smo i s dijelom studenata koji su bili dio menadžerskog tima za

Festival. „Nas je kao studente oduševio odaziv i uopće interes ljudi za ovakvo događanje. Mislili smo da će biti više starijih, međutim, mladi su se odazvali u najvećem broju i stvarno su pozitivni komentari i dojmovi“, sažela je jedna od studentica menadžerskog tima.

Europa za Gen Z

Spoznali smo prednosti članstva u Europskoj uniji

Niz održanih predavanja na inovativan i zanimljiv način približio je mladima rad Europske komisije i potaknuo ih da kritički promisle o mnogim važnim temama

Katja Ljubičić, IV. f

U kinodvoranama centra Kaptol u ponedjeljak, 16. prosinca, održan je niz predavanja *Europa za Gen Z* o Europskoj komisiji, *influencerima*, mentalnom zdravlju, lažnim vijestima i brojnim drugim temama koje bi mogle koristiti generacijama srednjoškolaca. Cijeli događaj organizirala je Europska komisija i mogao se prijaviti bilo tko, ali fokus je ipak bio na mladima. Program je trajao od 11 do 18 sati uz kratke odmore, a sastojao se od predavanja koja su bila usko povezana s nekim od naših školskih predmeta (Geografija, Politika i gospodarstvo, Psihologija, Informatika). Također, održan je i sat Tjelesne kulture, tijekom kojega sudionici nisu morali doslovno trenirati, već su razgovarali s nekim od poznatih sportaša.

Atraktivni sugovornici

S braćom Sinković, streljačicom Snježanom Pejčić, bivšim vaterpolistom Josipom Pavićem i tajnikom u Ministarstvu turizma i sporta razgovarala je Iva Šulentić u sklopu sata Tjelesne kulture. Svaki je sat održan u jednoj od kinodvorana, a polaznici su imali mnogo udobnih mjesta za sjedenje i priliku da u bilo kojem trenutku postavite pitanje vezano za predavanje koje bi onda na kraju bilo komentirano. Još na

prvom predavanju u cijeli događaj uveli su ih Zrinka Ujević, Branko Baričević, Richard Kühnel (kojemu je Andrea Čović Vidović pomogla s prevodjenjem) te Dubravka Šuica, videozapisom. Nakon toga, o sudjelovanju na europskim izborima razgovarali su Davor Ivo Stier, Stephen Nikola Bartulica i Maja Ljubić Kutnjak, a razgovor je vodio Ivo Vukušić. Ta su prva dva predavanja bila nešto ozbiljnija u odnosu na ono o sportu koje je uslijedilo. Naime, gošće su se šalile na svoj i tuđi račun, a onda su i polaznici u komentarima o predavanju počeli zbijati šale. Naravno, ni to predavanje nije ostala čista šala, mnogo se toga naučilo, a moglo bi se čak i reći kako je ono bilo učinkovitije od onih na kojima su polaznici samo slušali. Uslijedio je ručak, a moglo se birati koliko god sendviča, *burgera*, kolača poželite. Sljedeće je predavanje bilo ono o *influencerima*, zanimanju budućnosti, u kojemu su Iva Šulentić i Ivo Vukušić razgovarali s Ninom Skočak i Markom Vuletićem, što je izrodilo velik interes publike jer mnogi polaznici prate Ninu i Marka, pa znaju nešto o njihovim životima i mogli su razumjeti sve o čemu govore i našaliti se s njima. To je predavanje bilo usmjereno prije svega na društvene mreže, a na pitanje preferencije između TikTok i Instagrama dobili smo brz i siguran odgovor – TikTok postao je mreža današnjice.

Marko Vuletić obrazložio je kako mu je osobno draži videoformat jer pobuđuje mnogo više emocija. Nina osim snimanja radi i u Bruxellesu te tvrdi kako snimanje za društvene mreže ne utječe previše na njezin stalni posao, a ako utječe, utječe pozitivno.

Šarolik program

Prošao je ubrzo još jedan kratki odmor nakon čega su uslijedila paralelna predavanja u različitim dvoranama – polaznici su sami mogli odlučivati o tome koja će predavanja poslušati. Bilo je riječi o psihologiji, informatici, prirodi i društvu te politici i gospodarstvu. Svi su se nakon toga vratili u glavnu dvoranu na predavanje o medijskoj pismenosti, u sklopu kojega je Marko Vuletić razgovarao s Mojmirom Pastorić i Markom Matijevićem, koji informiraju građane o sličnim temama, ali na vrlo različit način. Marko to radi pismeno na svojem portalu *srednja.hr*, a Mojmira usmeno emisijom *RTL Direkt*. Tijekom razgovora komentirali su lažne vijesti i načine na koje im se možemo oduprijeti. Došao je zatim red na razgovor koji je privukao dosta pažnje jer su sugovornici bili Toni Milun, profesor matematike koji je spasio velik broj učenika od negativne ocjene, i Dajana Barbić, a pitanja je postavljala Nina Skočak. Ona su se odnosila u najvećoj mjeri na financijsku pismenost koju bi, prema zaključku Tonija i Dajane, trebalo uvesti kao predmet u školama. I posljednji razgovor cjelokupnog događanja bio je onaj o izlasku iz vlastite zone komfora, vrlo kratak, ali i poučan, s Martinom Kosovcem i Anom Širić, sudionicima emisije *The Voice*. Ipak, događaj tada nije završio – uslijedio je izborni jednosatni *pub* kviz o Europskoj uniji, a prije toga sudionici su pokupili svoje diplome za sudjelovanje i besplatne kockice kao poklon. „Meni je ovo iskustvo bilo vrlo zanimljivo i naučio sam puno toga. Ali mislim da je ipak ovo sve malo predugo trajalo i ponestajalo mi je već koncentracije pred sam kraj. Svidjelo mi se što je atmosfera dobrim dijelom bila opuštena i što smo se uz predavanja i našalili“, sažeo nam je svoje dojmove jedan od učenika 4. f razreda koji je bio na događanju. Sve u svemu, možemo reći kako je događaj *Europa za Gen Z* protekao sjajno, vrhunski organizirano i poučno za sve sudionike, čak i one koji su na silu bili dovedeni, a uspio je pokazati svima kako Europska unija donosi velike promjene mladima i kako se u njezin rad mogu uključiti ama baš svi.

Drugo lice profesorice Eme Došenović

Vjeroučiteljica koja je markirala Vjeronauk

Oduvijek sam znala da želim raditi u školi i uvijek sam mislila kako nešto u školstvu mogu promijeniti

Katja Ljubičić, IV. f

Ove se godine u rubrici *Drugo lice* našla profesorica vjeronauka, Ema Došenović, koja predaje u čak trima školama, ali svejedno ima vremena za razgovor s učenicima i druženje sa sestrom. Svaki četvrtak odlazi na duhovne obnove, a voli i putovati. Njezini učenici tvrde da je brižna, razumna, pričljiva i velikodušna osoba, a ona smatra kako je vrlo tvrdoglava i možda previše empatična.

U razgovoru s profesorima uvijek nas zanima kakvi su bili. Pa, kako biste opisali sebe u tinejdžerskim danima?

U osnovnoj školi bila sam odlična učenica, ocjene su mi bile jako bitne, no na početku srednje škole dobili smo informaciju o početku provođenja državne mature pa sam se malo opustila, ali sam također bila odlična učenica. Sebe tijekom tinejdžerskih dana opisala bih kao zabavnu, brbljavu osobu, vječitog borca za pravdu i dobrog prijatelja. U srednjoj školi bila sam točno onakva kakve sada učenike opominjem da prestanu pričati.

Čega se najčešće prisjećate iz srednjoškolskih dana?

Najčešće se prisjećam četvrtog razreda i prvog markiranja, i to baš sa sata Vjeronauka. Vjeronauk nam je bio ponedjeljkom blok-sat i dobili smo novu vjeroučiteljicu koja je jako voljela

Mladost

duhovnu glazbu i pisano izražavanje, a nama je to tada bilo jako dosadno, pa smo odlučili markirati. S obzirom na to da smo svi htjeli imati jedan neopravdani prije završetka škole, dogovorili smo se da ćemo otići na kavu umjesto sata Vjeronauka. Znam da nas je bilo strah, no nije bilo e-dnevnika pa su roditelji tek kasnije saznali. Osim toga, prisjećam se i usmenog odgovaranja njemačkog jezika koje je uvijek bilo zanimljivo i smiješno, i to uvijek prepričavam sa svojom prijateljicom na kavi.

U školstvu od prvog dana

Kako ste odlučili postati profesorica vjeronauka s obzirom na to da ste baš Vjeronauk markirali?

Ja sam oduvijek znala da želim raditi u školi i uvijek sam mislila da nešto u školstvu mogu promijeniti. Kada sam gledala svoj vjeronauk u osnovnoj i srednjoj školi, mislila sam da mogu napraviti nešto bolje i da Vjeronauk ne mora uvijek biti samo dosadan predmet. Prva mi je dvojba bila hoću li ići na psihologiju ili predavati nešto u školi, razmišljala sam između psihologije, razredne nastave ili vjeronauka. Kada sam prijavljivala fakultete, imala sam osjećaj da bih trebala dati KBF-u šansu i staviti ga na prvo mjesto te sam tako završila na tome fakultetu. Tada još uvijek nisam bila svjesna niti sam znala da se radi o pozivu koji danas živim i volim.

Kažete da ste oduvijek željeli raditi u školi. Je li vam prvi dolazak u učionicu ispunio očekivanja?

Prvo iskustvo u učionici bilo mi je odlično! Išla sam na zamjenu u Osnovnoj školi Rudeš na dva dana i sjećam se toga kao da je bilo jučer. Živjela sam kod roditelja, stavljala sam odjeću u perilicu i zazvonio mi je mobitel. Otrčala sam do njega i dobila pitanje hoću li ići na zamjenu u Osnovnu školu Rudeš. Ja sam naravno rekla da može i bila sam jako uzbuđena. Tada je već došao e-dnevnik, a ja nisam znala ništa o tome pa sam nazvala ravnateljicu i pitala ju je li u školi. Nakon potvrdnog odgovora pitala sam je mogu li ja sada doći, na što mi je ona rekla da će mi sutra sve objasniti, ali ja sam bila toliko uzbuđena da sam odmah htjela sve napraviti savršeno pa sam putovala na drugi dio grada kako bih se upoznala sa svima i kako bi mi sve

objasnili. Ušla sam u sedmi razred i radili smo nešto vezano uz Bibliju, i odmah sam znala da je to za mene i da to želim raditi. Razred mi je definitivno olakšao situaciju jer su stvarno bili dobar razred, makar su dečki bili malo živahniji, ali užasno simpatični.

Vjerujete li učenicima i mislite li da oni vjeruju vama?

Sada kada sam postala razrednica vjerujem da učenik koji mi se obrati s nekim problemom govori istinu. Međutim, u podsvijesti znam da ima situacija gdje ipak postoji druga strana priče. U tom kontekstu imam povjerenja u učenike, ali svejedno ostavljam mogućnost da nije sve stopostotno istinito. Isto tako, mislim da učenici meni vjeruju. Možda ne svi, ali mislim da postoji dio učenika koji ima povjerenje u mene jer ih puno zna doći do mene ili na hodniku ili pod odmorom da bi podijelili nešto sa mnom.

Mislite li da učenici ponekad zapostavljaju vaš predmet i smeta li vam to?

Mislim da neki zapostavljaju, ali to mi nimalo ne smeta, ne pronalazimo se svi u svemu, niti odmah shvaćamo važnost duhovne dimenzije u životu. Mislim da svatko pokazuje znatiželju i ljubav prema predmetu koji želi.

Prikrivena košarkašica

Da ne bismo pričali samo o vašem poslu, vratimo se malo na djetinjstvo. Čime ste se bavili kao dijete?

Veći dio osnovne škole trenirala sam košarku, i to u muškoj ekipi. Bile su samo dvije cure koje su bile zainteresirane za košarku pa smo morale biti u muškoj ekipi. Kada sam krenula u srednju školu, ispicala sam se s košarke kako bih se posvetila školi. Osim toga, svirala sam klavir i gitaru, a u vrtiću sam probala trenirati razne sportove. Oduvijek me sve zanimalo tako da sam stalno radila nešto novo, ali najdulje sam trenirala košarku.

Koji vam je bio najdraži predmet u osnovnoj školi?

U osnovnoj školi jako sam voljela fiziku i, što je meni zanimljivo, išla sam na sve izvannastavne aktivnosti i sve sam htjela probati. Fizika mi je možda bila najdraža zbog profesorice. Ona je bila stroga i pravedna, nije bilo lako biti odličan, ali je imala to nešto što mi je držalo pozornost.

Zanimljiv put – od fizike do vjeronauka. Koju ste srednju školu upisali?

Upisala sam Žensku opću katoličku gimnaziju, ali razmišljala sam i o Ruđeru jer me zanimala robotika i tehnička kultura.

Gdje ste najviše provodili slobodno vrijeme kao srednjoškolka, a gdje bismo sada na vas mogli naići?

U srednjoj školi ne znam gdje nas nije bilo. Svaki smo petak išli na *Tkalču* na kavu, to je

nama bio centar svega. Uvijek smo bili negdje vani, nakon što bismo obavili zadatke za školu, izašli bismo u kvart. Sada biste me mogli naći najčešće u školi, ali ako gledamo samo privatno, slobodno vrijeme, onda sam često na kavi s prijateljicom iz srednje škole, u šetnji ili u crkvi. S obzirom na to da trenutačno radim u trima školama, sve više sam u njima, ali ako dobijem neki slobodan vikend, pokušavam ga ispuniti nekim putovanjem.

Nerazdvojna sa sestrom

A da saznamo nešto i o vašim izvanškolskim aktivnostima, imate li neki hobi?

Da, slaganje *legića*. Razmišljala sam može li to uopće spadati pod hobi, ali reći ću da može jer me stvarno opušta. Osim toga, volim čitati knjige, na što bi svi rekli da je to klasično za profesora. Volim čitati knjige norveškog pisca Joa Nesbøa ili neko duhovno štivo.

S kime i kako najviše volite provoditi vrijeme?

Vrijeme najviše volim provoditi sa svojom sestrom. S njom je sve dobro i imamo jako dobar odnos. Najčešće odemo na dobar čaj ili vruću čokoladu, a ako u kafićima možemo probati neku novu stvar sa šlagom i *keksićem*, to je nama prodano. Osim toga, za premijere *Marvelovih* filmova uopće se ne ispitujemo možemo li ići. Zna se tko kupuje karte, gdje smo i kada. Često ćemo Bundekom i Jarunom i idemo na zajedničke izlete. Također imamo filmove i serije koje gledamo isključivo zajedno.

Kakvu glazbu slušate?

Moj prvi izbor je strana glazba, a od domaće mi je prvi izbor Oliver Dragojević, a nakon njega je Dalmatino. Također, stvarno volim slušati duhovnu glazbu. Olivera sam voljela i u mladim danima, čak sam se šalila da će mi on svirati na svadbi kada se budem udavala. Kada je on preminuo, ljudi s kojima sam radila na studentskom servisu javljali su mi se kao da mi je on stvarno član uže obitelji. Bilo mi je jako lijepo što su me se sjetili jer svaki put kada bi Oliver bio na radiju, ja bih bila sretna i svi bismo pjevali njegove pjesme. Nažalost, nikada nisam bila na njegovom koncertu, a imala sam priliku i zbog toga mi je sada jako žao.

Završimo ipak u nešto vedrijem tonu. Volite li putovati i kako bi izgledalo vaše putovanje iz snova?

Volim putovati, a za putovanje iz snova imam dvije opcije. Prva je vezana uz moj životni poziv vjeroučitelja, a to je da posjetim Rim i Vatikan i vidim apsolutno sve u njima. Prošla sam jako puno europskih gradova, ali u Rimu i Vatikanu nisam bila nikada i stvarno ih želim vidjeti i detaljno razgledati. Iskreno, nadam se da će se to realizirati ove godine jer je ona Sveta godina. Druga opcija mi je otići u Kaliforniju, a onda se iz nje spustiti do Čilea. Posjetiti Čile iz nekog nepoznatog razloga oduvijek mi je želja, a Kaliforniju želim posjetiti jer je tamo otvoren prvi *Disneyland*.

Radionica u Aranjuezu

Erasmusovo nasljeđe

Kad se udruže digitalna tehnologija, poučavanje i ekologija, nastaju odlični projekti

Pokrenut je novi fakultativni predmet Umjetna inteligencija: od koncepta do primjene u kojem učenici samostalno kreiraju različite zadatke

Darka Sudarević, dipl. ing.

Erasmus nisu samo putovanja, Erasmus je i ono što nakon provođenja projekata ostaje trajno utkano u život škole. To je rečenica koju često čujemo na stručnim skupovima vezanim uz Erasmus akreditaciju, a najčešće od predstavnika Agencije za mobilnost koji nam odobravaju financiranje projekata, nadgledaju provedu i ocjenjuju ih. I zaista je tako, stoga je važno osvrnuti se na Erasmusovo „nasljeđe“.

Unutar Braina

Vratimo se nakratko u 2023. godinu u kojoj smo provodili naše prve projekte unutar Erasmus akreditacije. Projekt „Teaching the Machines: An Introduction to AI“ bavio se danas svuda prisutnom umjetnom inteligencijom. Za vrijeme posjeta španjolskih učenika iz škole IES Alpajes iz Aranjueza sudionici projekta sudjelovali su na više radionica posvećenih primjeni umjetne inteligencije, a jedna od njih bila je radionica tvrtke Mindsmith na kojoj su se upoznali s osnovama kreiranja pametnog *chatbota*. Suradnja s tvrtkom produljila se i nakon završetka projekta pa je tako grupa učenika tijekom 2024. godine pohađala Mindsmith akademiju koja se sastojala od niza praktičnih edukacija na kojima su se polaznici detaljnije upoznali s umjetnom inteligencijom, okušali u izradi

Gradnja plastenika

AI agenta po vlastitom izboru, upoznali se s radom u IT-sektoru i životom u *startupu*. Sve je kulminiralo danom provedenim u njihovoj tvrtki i predstavljanjem kreiranog AI agenta. No, to nije bio i završetak projekta, na početku ove školske godine pridružili smo se velikom Carnetovom projektu *Brain*. Jedan je od ciljeva projekta uspostava personaliziranog pristupa učenju i poučavanju, a drugi je razvoj kurikula i digitalnog obrazovnog sadržaja iz područja digitalnih tehnologija u nastajanju, stoga smo pokrenuli novi fakultativni predmet Umjetna inteligencija: od koncepta do primjene. Božićne čestitke na zidovima škole koje su učenici koji pohađaju nastavu izradili uz pomoć AI aplikacija, pokazale su nam tek dio njihova rada. U trenutku nastajanja ovog teksta provodi se anketu među svim učenicima škole kojom se nastoji

saznati više o svakodnevnom korištenju umjetne inteligencije. Pitanja za anketu također su premili učenici uz pomoć umjetne inteligencije, a krajem siječnja 2025. predviđeno je sudjelovanje i učenika i nastavnika u Carnetovom istraživanju u sklopu projekta *Brain*.

AI ulazi u kemiju i biologiju

U 2023. godini u školi se provodio još jedan projekt s drugom španjolskom školom. Iz predivne Andaluzije, iz grada Fernan Nuneza nedaleko od Cordobe, došli su nam u goste učenici i nastavnici škole CDP Greguerias s kojima smo proveli projekt *STEAM and Ecology*. Ideja projekta bila je integriranje digitalne tehnologije za unaprjeđenje cjelogodišnjeg uzgoja hrane jer je održivi uzgoj poljoprivrednih proizvoda jedan od najvažnijih izazova s kojima se svijet

dan danas susreće, u trenutku kada se svjetska populacija ubrzano povećava, a klimatske promjene donose ekstremne klimatske prilike. Za potrebe projekta učenici su u vrtu škole CDP Greguerias izgradili plastenik u obliku polukugle, a za izradu dijelova plastenika koristili su 3D pisaae. Nadalje, za mjerenje temperature, vlage, količine svjetla i ostalih važnih parametara predviđeni su senzori u kombinaciji s programabilnim uređajima – microbitovima.

No, ovaj je projekt bio tek početak. Već sljedeće školske godine osmišljen je projekt *Chemistry, Biology, and AI in the Service of the Sea: Tackling the Challenges of Microplastics* u kojem se učenici bave utjecajem mikroplastike na sveukupni živi i neživi svijet. U suradnji s Institutom Ruder Bošković u sklopu projekta „Razumijevanje mikroplastike u našim vodama“ učenici su upoznali koncept mikroplastike i ulogu u onečišćenju slatkih voda. Sudjelovali su u terenskom radu na zagrebačkom jezeru Jarun prikupljajući uzorke vode i analizirajući prisutnost mikroplastike. Rezultati istraživanja prezentirani su na konferenciji održanoj na Institutu Ruder Bošković, a učenici su osvojili 3. mjesto u kategoriji srednjih škola. Osim toga, istraživali su utjecaj klimatskih promjena na vodene ekosustave i izradili digitalne postere kao dio edukativne kampanje.

U ovoj školskoj godini nastavljaju s projektom koji objedinjuje područja kemije i biologije, ali i umjetne inteligencije. Zamišljeno je da se umjetna inteligencija upotrebljava u kreiranju edukativne *online* igre, a osmišljavaju je upravo polaznici fakultativnog predmeta. Nadamo se da ćemo što prije vidjeti rezultate njihova rada. I za sam kraj, ovo nije kraj nego novi početak. U potrazi smo za novim školama i novim Erasmus partnerima s kojima ćemo istraživanja proširiti na područja izvan naše zemlje, a možda osmisлити i sasvim nove projekte.

Edukacija Realms of Imagination – Imagination Grove

Trening stručnjaka za pripremu igara uloga u radu s djecom

Profesorica psihologije i školska psihologinja Ivana Delač sudjelovala je u Erasmus treningu „Imagination Grove: Realms of Imagination“ u Svetom Martinu na Muri, od 15. do 21. travnja 2024., u organizaciji neprofitnih organizacija Lumen iz Ludbrega i HEureka Generator iz Poljske. Trening je okupio stručnjake koji rade s mladima iz Hrvatske, Litve, Poljske, Portugala, Rumunjske, Srbije i Turske, a uključivao je razne aktivnosti vezane uz pripremu zabavnih i edukativnih igara uloga kojima je moguće koristiti se u radu s djecom i mladima. Ova se edukacija odlično uklopila u ciljeve Erasmus projekta „(Role)play and learn: LARP as an educational tool“ i stoga je bila odličan temelj za daljnje aktivnosti u tom projektu – izradu vlastite edukativne LARP igre „Libertas“ koju su osmislile i pripremile profesorice Ivana Delač, Katarina Essert i Zrinka Gracin, a koju je grupa naših učenika odigrala u sklopu Erasmus mobilnosti u Nizozemsku.

LARP

O projektu (Role)Play and Learn – LARP as an Educational Tool u nekoliko točaka

LARP: Live-Action Role Playing/igranje uloga uživo je oblik igre uloga u kojoj se sudionici, u unaprijed zadanim okružju i uz unaprijed određena pravila, uživljavaju u dobivene uloge kako bi zajednički odigrali priču – zabavna aktivnost koja kombinira elemente improvizacijske glume bez scenarija i psihodrame.

Osnovni cilj projekta: Učenici se upoznaju s primjenom igara uloga u obrazovnom okružju gdje LARP služi kao alat za usvajanje novih znanja.

Održane LARP igre: „Famiglia Bonifacio – Speakeasy“ (autori Terrible Creations; bavi se odnosima dviju mafijaških obitelji u doba prohibicije), „Spellbound“ (autori Freeform Games; bavi se tajnama škole magije, u stilu Harryja Pottera), „Tombstone“ (autori Terrible Creations; bavi se bitnim pitanjima za svakodnevni život stanovnika gradića na američkom Divljem zapadu), „Libertas“ (autorice Ivana Delač, Katarina Essert i Zrinka Gracin; bavi se diplomatskim, trgovačkim, ali i osobnim odnosima u Dubrovačkoj Republici u 15. stoljeću) i „The Hirelings“ (autori Håken Lid i Ole Gierver; bavi se nošenjem s neuspjehom na prvom radnom danu grupe avanturista).

Održane mobilnosti: dvije u školu Fortes Lyceum u Gorinchemu u Nizozemskoj uz dva domaćinstva u Trećoj

Uključeni učenici: 34 učenika sudjelovalo je u barem jednoj LARP igri (a većina i u više njih), od čega je 18 učenika išlo na mobilnosti u Nizozemsku.

Planovi: u travnju 2025. godine bit ćemo domaćini učenicima iz francuske škole La Meiliere, a grupa učenika ići će na mobilnost u tu školu. Za učenike Treće održat će se LARP „Libertas“ koji će potom biti objavljen kao otvoreni digitalni obrazovni sadržaj. Također, pripremat će se nove LARP igre, pa će učenici Treće svake godine imati priliku odigrati barem jedan.

Dojmovi učenika o odigranim LARP igrama:

„Najbolje mi je bilo glumiti i promatrati kako se tko uživao u svoju ulogu, a naravno da je i priča bila zanimljiva te ju je bilo zabavno otkrivati.“

„Svidio mi se moj lik jer sam se uspješno uživljela i bilo mi je prezanamljivo. Ali i tema jer volim Harryja Pottera i koliko god da je bila komplicirana, to ju je učinilo još zanimljivijom.“

„Stvarno sam se jako zabavila i na kraju sam se baš uživljela u ulogu. Kad bih imala priliku, opet bih rado sudjelovala u LARP-u.“

„LARP je odličan projekt jer sam imala mogućnost izraziti svoju kreativnost te sam imala osjećaj kao da glumim u nekom poznatom filmu.“

Razgovor s Francuskinjama na *job shadowingu*

Erasmus projekti ponovno vežu

U nadi da će LARP zaživjeti i u njihovoj školi, profesorice Marie-Gwenaelle Pedron i Melissi Billet provele su tjedan dana u Trećoj

Karla Meaški, III. d
Ana Leutar, III. e

U drugom tjednu listopada našu su školu posjetile dvije profesorice, Marie-Gwenaelle Pedron i Melissi Billet, iz osnovne škole La Mailliere u okolici Pariza, a razlog njihova dolaska bio je LARP projekt kojim su se povezale s našom profesoricom Ivanom Delač. U Trećoj su tijekom tjedna opažale nastavu i rad *geek* kluba, a više o svemu, pa tako i o ciljevima njihova projekta, rekle su nam one same.

Kako ste se uopće povezali s našom školom?
To je zapravo vrlo smiješna priča, a započela je odavno. U našoj školi imali smo radionicu za učenike na temu motivacije i poslovnih teškoća – zapravo smo ih samo htjeli zadržati u školi. Ujedno smo htjeli otići u druge zemlje da vidimo kako one motiviraju učenike za svakodnevni dolazak u školu. Tako smo postavile nekoliko poruka na Erasmus platformi, no to nije prošlo baš uspješno. Nismo dobile odgovor, osim jedne profesorice iz Švedske koja je ubrzo prestala predavati. Nakon toga otišle smo do naših prijatelja koji su dio LARP zajednice. Rekle smo im da radimo jedan projekt i da nitko ne želi sudjelovati te smo ih zamolile za pomoć. Uputili su nas na stranicu *Edu-larp – sharing is caring* i tako nam je prof. Delač odgovorila.

Francuska revolucija u školstvu

Možete li opisati školovanje u Francuskoj?
Školovanje je obavezno do šesnaeste godine. Osnovna škola traje osam godina, a nakon nje učenici biraju srednju školu koja traje tri godine. Mogu upisati gimnaziju ili strukovnu školu, no strukovne škole imaju lošu reputaciju iako je učenicima nakon završene strukovne škole lakše pronaći posao. Iako mogu birati u kojim predmetima žele specijalizaciju, nekima ti predmeti brzo dosade. Učenici imaju deset predmeta, a polažu ispite iz francuskog jezika, povijesti, matematike i znanosti, nakon čega upisuju fakultet.

Kako je organizirana nastava u vašoj školi?

Živimo u malom novonastalom gradu u Francuskoj, a nastavnice smo učenicima od petog do osmog razreda. Naši učenici imaju jednu školsku smjenu koja počinje u osam sati ujutro, a završava u pet sati poslijepodne. Imamo jednu veliku pauzu za ručak koja traje sat i pol te dva mala odmora, jedan ujutro i jedan poslijepodne, koji traju po petnaest minuta. Svaki razred ima dvadeset i devet učenika, pa kapacitet učionica predstavlja mali problem.

Jesu li škole u Francuskoj tehnološki naprednije u odnosu na one u Hrvatskoj?
Ovisi o dijelu Francuske u kojemu se škola

nalazi. One u većim gradovima tehnološki su napredne, digitalna tehnologija puno pomaže učenicima u nastavi, dok škole na seoskim područjima često nemaju ni internet.

Što biste željeli mijenjati u francuskom školstvu?

Za početak, spalile bismo sve i započele iznova (hahaha). Šalu na stranu, povećale bismo učionice, a zaustavile podcjenjivanje rada profesora. Također, prilagodile bismo škole učenicima s invaliditetom. Školstvo je samo mali dio slagalice države koja ne funkcionira dobro. Većina djece ne može sama donositi odluke jer roditelji vrše pritisak na njih. Ne obraća se pažnja na dječje želje. Mi želimo da djeca od nas nauče nešto što ne mogu svugdje, poput kontroliranja svojih emocija ili izražavanja pisanjem ili čitanjem. To je važno za svakoga u periodu odrastanja. Iako postoje razlike između francuskog i hrvatskog obrazovnog sustava, pronalazimo zajedničke stvari koje želimo unaprijediti.

A sada o LARP-u

Je li vaša škola uključena u projekte slične LARP-u?

Ne, nije još. Ali veliki su planovi pred nama. *Larpale* smo (znam da to nije glagol) još od 2013. godine, a ujedno i organiziramo LARP-ove. Htjele smo to spojiti sa svojim poslom, ali takvo što je teško objasniti drugima – mnogi nas već vide kao neobične profesorice.

Koje su teme i ciljevi vašeg projekta?

Nismo dogovorile temu – o tome još moramo razgovarati. Ali želimo da naši učenici imaju priliku vidjeti kako druge zemlje funkcioniraju. Možda postanu jedno *kritičko oko* koje bi projekt onda dovelo i u Francusku. Začetak svega ovdje počinje. Želimo da učenici nauče o svojim emocijama, a kada se povežete s drugima u nečemu poput LARP-a, to postaje jako dobar alat za budućnost. Mislim da možete biti jako ponosni na sebe kad *larpate*. U početku još ste uvijek malo nesigurni i mislite da niste stvoreni za ovo, no kako se bliži kraj, shvatite da imate dovoljno vještina da biste se upustili u takvo što. Jako je dobro za razvoj samopoštovanja.

Povezuje li nas LARP s našim unutarnjim djetetom?

Postoji nešto vrlo dragocjeno u vezi nas i našeg unutarnjeg djeteta. Mi se u LARP-u moramo igrati kao kada smo bili djeca te se pretvarati da smo vještice, čarobnjaci ili goblini. Sve je to vrlo *cool*. Također, mislim da učenici koji su ponekad pomalo slomljeni mogu pronaći terapiju u svemu tome. Tu je ujedno taj odrasli dio nas koji je vrlo djetinjast i neozbiljan te, ako mi kao odrasli pokažemo učenicima da je to u redu i zabavno, onda mislim da iz toga možemo izvući nešto pozitivno. U LARP-u možete biti netko drugi ili se pretvarati da to niste vi, kao na primjer predsjednik ili policajac, no na kraju možete uzeti i nešto za sebe iz toga iskustva.

Dojmovi naše novinarke s terena

Erasmus putovanje u Nizozemsku

Zakoračili smo u 15. stoljeće i glumili plemiće, trgovce i seljake srednjeg vijeka, tragali za nepoznatim lokacijama i dizajnirali vlastite zgrade

Antea Milić, II. d

Kada smo saznali da idemo u Nizozemsku u sklopu Erasmus projekta *LARP as an Educational Tool*, nismo znali što očekivati, ali jedno je bilo sigurno – idemo s profesoricama Ivanom Delač i Zrinkom Gracin, nas desetero spremnih na sve izazove i s avionskim kartama u rukama. Već smo se tada osjećali kao pobjednici jer nismo morali putovati vlakom, poput prošlogodišnje ekipe. A ako kojim slučajem još uvijek ne znate, iako smo o njemu već dosta pisali, *LARP* je igra uloga uživo u kojoj sudionici prikazuju određene likove pokušavajući izvršiti određene ciljeve. Nakon slijetanja u Nizozemsku, boravka u Amsterdamu i kratkog putovanja do Gorinchem, dočekali su nas naši domaćini s osmijesima i širom otvorenih vrata. Ujutro smo obišli školu Fortes Lyceum, a impresionirani smo ostali uređenjem i opremom. Nakon razgledavanja Gorinchem, grada kanala i bicikala, uslijedio je roštilj te kratki *party*. Sljedeći je dan bio posvećen Rotterdamu, gradu futurističke arhitekture i mostova. Podijeljeni u grupe dobili smo zadatak fotografirati se na točno određenim mjestima. Sutradan, zakoračili smo nazad u 15. stoljeće i pokušali kao dio povijesnog *LARP-a* glumiti plemiće, trgovce i seljake srednjeg vije-

ka što je rezultiralo neobičnim situacijama. U četvrtak smo ponovno bili u Amsterdamu koji nas je oduševio svojim pomorskim muzejom, vožnjom brodom i zapanjujućim kanalima. Imali smo tada isti zadatak kao i u Rotterdamu, pronaći određene lokacije i uslikati se na njima. Predzadnji dan bio je čista kreativnost – nakon gledanja videozapisa o arhitekturi Rotterdama, zadatak je bio dizajnirati vlastite zgrade, a bilo je svega: od futurističkih nebodera do zgrada u

obliku palačinki. Profesorice su bile osupnute našim idejama, ali su mudro prešutjele kako većina naših zgrada ne bi prošla nizozemsku građevinsku inspekciju. Posljednjeg dana vratili smo se vlakom do Amsterdama gdje smo proveli sate u suvenirnicama i, naravno, *McDonald'su*. Navečer smo stigli u Zagreb sretni, ali umorni i puni dojmova koje ćemo prepričavati još mjesecima. Bilo je zabavno, a svi bismo ovo iskustvo vrlo rado ponovili.

Zajedno u očuvanju okoliša

Projekt *Think green – be fit*

Na plaži

Iskustveno učenje u dobrom društvu i prekrasnoj prirodi

Povećanje kretanja sigurno je rješenje za poboljšanje zdravstvenog stanja srednjoškolaca, a planinarstvo je aktivnost koja omogućuje svima da sudjeluju bez pritiska natjecanja i rezultata

Antonio Perić, prof.

Erasmus + program EU za potporu obrazovanju omogućio je aktivnosti kojima se ispunjavaju različiti obrazovni ishodi koji ne bi bili mogući bez takve potpore. Na krilima tog programa, a u sklopu projekta „Think green – be fit“, u školskoj godini 2023./2024. realizirane su dvije mobilnosti u kojima je sudjelovalo trinaest naših učenika:

bili smo gosti u španjolskoj Ciezi te domaćini učenicima iz Cieze i češkog Příbrama, kod kojih smo bili u gostima u proljeće 2023. godine.

Aktivnosti na otvorenom

Osnovni ciljevi projekta „Think green – be fit“ jesu poboljšanje komunikacijskih jezičnih kompetencija, razvijanje međukulturnih znanja i kompetencija, razvoj svijesti o važnosti

očuvanja prirode, razvoj sposobnosti snalaženja u prirodi te upoznavanje osobnih potencijala i ograničenja s ciljem pomicanja granica i osobnog razvoja, a najbolji način za ostvarivanje tih ciljeva upravo su mobilnosti.

Mobilnost u Španjolskoj provedena je od 7. do 14. travnja 2024. godine. Nevjerojatno ljubazni domaćini priredili su nam doček kojeg se ne bi postidjele ni najveće nogometne ili glazbene

zvijezde. Program je bio prepun aktivnosti na otvorenom, poput planinarenja, raftinga, biciklizma i noćnog planinarenja. Aktivnosti na otvorenom u kombinaciji s upoznavanjem kulturnih i povijesnih znamenitosti grada domaćina i regije Murcia učinile su da ova mobilnost obogati i oplemeni živote naših učenika u velikoj mjeri. Naravno, i profesora u pratnji. Osim toga, od 6. do 11. svibnja bili smo domaćini učenicima i profesorima iz Cieze i češkog Příbrama, a program se sastojao od niza aktivnosti na otvorenom: planinarenja na Krku i Medvednici, lova na skriveno blago u Zagrebu te obilaska Plitvičkih jezera. Uz to, učenici su bili gosti naših učenika i na nastavi.

Za spas planeta

Mobilnosti omogućuju da učenici, metodom iskustvenog učenja, spoznaju koji je značaj očuvanja prirode i njezine raznolikosti te kolika je opasnost narušavanja osjetljive prirodne ravnoteže. Ideja je da se zanimljivim i ugodnim aktivnostima utječe se na buduće aktivno sudjelovanje učenika u zelenim projektima, kao što su razvoj pametnih gradova, veća upotreba obnovljivih izvora energije te recikliranje i gospodarenje otpadom u velikim gradovima. To više nije borba za očuvanje prirodnih ljepota, već borba za puko preživljavanje i vrlo je važno osvijestiti što više mladih ljudi u adolescentskoj dobi i iskoristiti njihov bunt i silnu energiju koju imaju u tim godinama i kanalizirati ju prema pozitivnim ciljevima borbe za spas planeta na kojem živimo. Tako razvijena svijest može utjecati i na izbor budućeg zanimanja koje će biti usmjereno na očuvanje okoliša i smanjenje negativnog utjecaja klimatskih promjena.

Stop sjedilačkom životu

Posebno mjesto u cijeloj priči zauzima boravak učenika u obiteljima domaćina koji svi navode kao nezaboravno iskustvo. Zbližavanje s domaćinima i neposredno upoznavanje drugačije kulture i običaja nezamjenjivi su dio projekta i programa te, kao takvi, čine njihovu najvredniju komponentu.

Stečena iskustva bit će osnova za izradu kurikula za nastavu planinarstva kojim bi se omogućilo da navedene spoznaje podignu svijest o važnosti očuvanja prirode kod većeg broja adolescenata koji intenzivno razmišljaju o svojoj budućnosti i budućnosti planeta Zemlje i spremni su učiniti neke pozitivne pomake u tom smjeru. Sekundarni je cilj ponuditi mladim ljudima alternativu sjedilačkom načinu života koji sve više utječe na lošiji zdravstveni status srednjoškolaca. Povećanje kretanja sigurno je rješenje, a planinarstvo predstavlja aktivnost koja omogućuje masovnost, događa se na otvorenom, bez pritiska natjecanja i rezultata, što predstavlja izvrsnu alternativu sportovima koji su dominantno zastupljeni u kurikulumima nastave TZK-a u svim zemljama EU. Takvo alternativno rješenje važno je zbog činjenice da se sve manje mladih u dobi od 14 do 19 godina bavi nekom fizičkom aktivnošću izvan škole, a u školi su aktivnosti koje im nisu privlačne.

Zajedno u kolu

Učenička razmjena u Novakima

Bogatstvo različitosti na polju izvan grada

Veliko otvoreno polje omogućilo je savršenu platformu za isticanje važnosti prirode i zajedništva

Antea Milić, II. d

Dvije su učenice II. c razreda, Maru Mamić i Marta Beck, po prvi put sudjelovale u Erasmus+ projektu S.U.M.M.E.R razmjene mladih u Novakima, koja se održala od 8. do 16. lipnja. Okupljeni su tamo bili sudionici iz Hrvatske (četvero učenika i dva voditelja), Finske (šestero učenika i jedan voditelj) i Španjolske (sedmero učenika i dva voditelja), a organizacijski tim činili su ljudi iz različitih dijelova svijeta – Grkinja u kuhinji, Amerikanka i Ukrajinka kao pomoćno osoblje te hrvatska fotografinja i dvoje organizatora. Veliko otvoreno polje s desetak šatora, ognjištem, drvećem jabuka te kućom i stajom predstavljalo je jedinstvenu lokaciju na kojoj su se sve aktivnosti odvijale. Prostor je omogućio savršenu platformu za isticanje važnosti prirode i zajedništva premda je kiša povremeno stvarala probleme, a noći su u šatorima znale biti hladne i ispunjene vanjskim zvukovima. Prvi dan razmjene bio je posvećen upoznavanju, okupljanju i učenju jednih od drugih, a večer su sudionici proveli na mjesnoj zabavi općine Novaki. Uslijedila su tri dana međusobnog predstavljanja – svaka je država (Hrvatska, Finska, Španjolska) igrana, pričom i tradicionalnim jelima nastojala dočarati svoju kulturu. A jedan su dan sudionici proveli na jednodnevnom izletu u Zagrebu i učili o njegovoj povijesti rješavajući različite zadatke i istražujući grad. Hrvatski tim posebno se potrudio podijeliti sa sudionicima zanimljivo-

Nadahnuti prirodom

sti o Zagrebu, a aktivnosti su bile osmišljene tako da povežu zabavu i učenje, naprimjer, održane su radionice uređenja prostora u sklopu kojih su morali raditi na renovacijama interijera i eksterijera. Tijekom tzv. *fire bon night* svaka je država pričala svoje priče o tradicijama koje su vezane za doček ljeta. A jedan od nezaboravnih trenutaka bila je tada aktualna nogometna utakmica između Hrvatske i Španjolske, koja je izazvala mnogo šala među učenicima, posebno nakon hrvatskog poraza. Posljednji dan sudionici su timski „lovili blago“, rješavali zadatke i dolazili do poučnih komentara, a razmjena je završena pospremanjem madraca, plahti i ostalih stvari, čime su olakšali posao organizacijskom timu. U razgovoru s našim dvjema učenicama utvrđujemo kako je ovo za njih bilo nezaboravno iskustvo iz kojega su izašle bogatije za nova znanja, prijateljstva, uspomene. Unatoč izazovima, poput kiše i hladnoće, razmjena je bila ispunjena trenutcima koji su promijenili perspektivu učenika i pokazali svu ljepotu zajedništva u raznolikosti.

Zelenilom protiv stresa

Završni sastanak Erasmus kluba

Zaključena uspješna godina u mirnijem tonu

Zanimljivim susretom potaknuli su učenike na promišljanje o održivosti, mentalnom zdravlju i važnosti povezivanja s prirodom

Antea Milić, II. d

Posljednji sastanak Erasmus kluba u školskoj godini 2023./2024. bio je obilježen radionicama o održivom razvoju koje su vodile profesorice Mila Bartulović Bednjanec i Nada Žalac. Program je bio bogat i raznovrstan, a učenici su uživali u mnogim interaktivnim i kreativnim radionicama. Jedna od zanimljivijih aktivnosti bilo je igranje mobilne igrice *Global Hero*, osmišljene s namjerom da učenike na zabavan

način upozna s ciljevima održiva razvoja i potakne ih na razmišljanje o ekološkoj odgovornosti. Druga radionica, pod nazivom *Zelenilom protiv stresa*, povezala je održivi razvoj s mentalnim zdravljem – učenici su bojali kamenčiće, stvarajući male umjetničke radove inspirirane prirodom, u iznimno opuštajućem i kreativnom procesu oblikovanja kamenčića, dok su šareni motivi simbolizirali povezanost s okolišem. I završna

aktivnost bila je posvećena tehnikama opuštanja, odnosno vježbama disanja. Ova jednostavna, ali učinkovita praksa olakšala je učenicima oslobađanje od stresa i omogućila im da završe sastanak u mirnom raspoloženju. Kreativnim i edukativnim susretom Erasmus klub naše škole zaključio je još jednu uspješnu godinu potičući učenike na promišljanje o održivosti, mentalnom zdravlju i važnosti povezivanja s prirodom.

Povezivanje žena

Posjet školi

Zeleni projekt i održivi razvoj

Sustavan rad na širenju ekološke svijesti

Radi se o projektu koji razmatra i analizira razvrstavanje otpada u gradu Zagrebu te efikasnost upotrebe novih vreća za smeće i načina odlaganja otpada

Marina Ostović, prof.

U travnju 2023. bila sam na *job-shadowing* aktivnosti u školi Taki Daskalo u gradu Bitoli u Makedoniji. Škola je poznata po svojim zelenim aktivnostima, o čemu sam doznala u razgovoru s kolegicom Delač, a mene zanima sve što se tiče ekologije i zaštite okoliša, s obzirom na to da imam podosta široke aspekte interesa izvan svog posla i svojih predmeta koji sami po sebi uključuju različite tematike. I tako se rodila ideja da otputujem tamo i vidim što to sve oni rade i što bismo od toga mi mogli uklopiti u našu školu.

Projektna putovanja

Boravak u Makedoniji bio je jako ugodan, zabavan i poučan, a domaćini su bili izrazito srdačni i gostoljubivi te sam, osim promatranja nastave iz engleskog, naučila nešto o izradi papira kod njih u školi, šivanju nove odjeće od već korištenih materijala, njihovoj ekološkoj skupini koja ima akcije čišćenja školskog i bližeg okoliša, ekologiji u prometu i još nekim zanimljivostima. Osim toga, uživali smo u neizostavnim baklavama, makedonskim delicijama i druženju

te vrlo lako dogovorili suradnju čim oni dobiju akreditaciju.

U međuvremenu, dok čekamo njihovu akreditaciju, odlučili smo se za suradnju s kolegama iz Beča koji su bili kod nas na *job-shadowing* aktivnostima. Posjetila sam njihovu gimnaziju u travnju 2024. i uvidjela velike sličnosti s našim školskim sustavom (zajednička povijest očito je ostavila traga) te ugovorila divnu suradnju s aktivnostima čišćenja obale Dunava te raznim radionicama, među kojima i onom o iskorištavanju biootpada za pripremu obroka. No, nažalost, iz nekih tehničkih razloga ta je suradnja otkazana pa smo se vratili na suradnju sa školom u Makedoniji te pripremili Zeleni projekt koji ćemo tamo predstaviti.

Nova slobodna aktivnost

Kao rezultat mog prvog boravka u Makedoniji, u našoj školi je organizirana skupina pod nazivom Održivi razvoj pod mojim vodstvom. Počeli smo s radom u 9. mjesecu 2023. s dvanaest članova koji su svaki mjesec dobivali zanimljive teme i o njima radili prezentacije i plakate te

edukaciju o razvrstavanju otpada u Zagrebu na satu razredne zajednice. Deset članova te grupe sada je sudjelovalo u Zelenom projektu koji ćemo predstaviti Makedoncima u veljači 2025. Radi se o projektu koji razmatra i analizira razvrstavanje otpada u gradu Zagrebu te efikasnost upotrebe novih vreća za smeće i načina odlaganja otpada. Uz mene, voditeljica je i prof. Mila Bartulović Bednjanec.

Uz tu grupu učenika postoji i nova, ovogodišnja grupa Održivog razvoja koja broji jedanaest članova koji se bave raznim zanimljivim temama održivog razvoja te izrađuju prezentacije i plakate koje možete vidjeti na hodniku škole. Budući da ćemo i iduće godine ponuditi nastavu održivog razvoja, pozivam sve zainteresirane da se uključe te da radeći na raznim zanimljivim temama nauče puno sami, ali i pomognu u širenju ekološke svijesti u cijeloj školi jer je to danas iznimno važno.

Žensko povezivanje

Osim ovoga, postoji još jedan Erasmus + projekt pod nazivom *Empowering Women in Outdoor Communication* u kojem sam sudjelovala krajem studenog 2024. Trajao je tjedan dana u Velikom Žitniku kod Gospića u organizaciji Outward Bound škole. Radilo se o jako lijepom projektu povezivanja žena s pomoću aktivnosti u prirodi. Pripremile smo i provele ekspediciju na vrh Križi i provele noć u vrećama za spavanje kod špilje Ledenica, koju smo također istražile. Uz ekspediciju tu je bilo i mnoštvo drugih igara i aktivnosti, poput izrade hvatača snova od prirodnih materijala te edukacije o povezivanju prirode i prirodnih oblika s onima kojima se danas koristimo u tehnologiji i svakodnevnom životu. Jednu od aktivnosti održala sam i ja, edukaciju o vježbama disanja uz jedan sat joge za sve sudionice. Bilo je jako zanimljivo i podržavajuće uz pozitivan opuštajući i terapijski učinak na sve članice. Sve u svemu, bilo je to izuzetno lijepo iskustvo koje bih ponovila, stoga bih savjetovala svima da se uključe u sve zanimljive aktivnosti, pogotovo one u kojima se izlazi iz vlastite zone komfora i proširuje svoje horizonte.

Razmjena mladih „Act Against“

O ozbiljnim temama na zabavan način

Projekt je bio odlično organizirana, a s predivnim ljudima koje sam upoznala i dalje se redovito čujem

Karmen Solomun, IV. c

Dvorac Stara Sušica

Erasmus projekt, točnije razmjena mladih „Act Against“, koji se održao u dvorcu Stara Sušica od 2. do 9. studenog 2024., organizirale su udruge Status M, Fairspace_nl i grupa IZADI. Na razmjeni su sudjelovali mladi iz Nizozemske, Srbije i Hrvatske između 18 i 30 godina, a bavili smo se raznim temama kao što su: identitet i interseksionalnost, rod, rasa, LGBTQIA+, intervencije promatrača i rodno uvjetovano nasilje te različitim aktivnostima, dramskim izražavanjem, igrifikacijom te igranjem D&D-a (Dungeons&Dragons). Sve rasprave o navedenim temama provodile su se na zabavan način: izrađivanjem plakata, ispunjavanjem *challenge* lista, izradom mini video-zapisa i mnogim drugim aktivnostima. Osim toga, projekt je omogućio i puno slobodnog vremena, pa smo dosta često igrali *board games* i šetali šumom koja okružuje dvorac. Svaki dan poslije večere imali smo refleksiju o tom danu gdje smo svi govorili i ocjenjivali kako nam je bilo, kako smo se osjećali i što smo sve naučili i novo saznali o temama koje smo obradili. Uz to, organiziran je i izlet u Ogulin gdje smo uz vodiča obišli grad i slušali sve čarobne priče koje se vežu uz njega. Saznali smo njegovu povijest, upoznali čarobna stvorenja koja su odande potekla.

Sve u svemu, projekt je bio odlično organiziran, a u svim aktivnostima podržavali su nas naši predivni voditelji – Ivan, Nikša i Martina. Upoznala sam predivne ljude s kojima se i dalje redovito čujem. Iskreno, ne bih mogla odabrati samo jednu stvar koja mi se najviše svidjela jer je cijeli projekt bio stvarno nešto posebno i uvijek će mi ostati drag srcu.

Suživot vrana i ljudi

Ni vrana nije što je nekad bila

Sive vrane zalijeću se kada žele otjerati grabežljivce, a kako znaju da im ne mogu nauditi, cilj im je iritirati i strašiti dok se prijetnja ne ukloni

Katja Kveštak, II. a

Vrane su već neko vrijeme sve uočljivije zbog povećanja njihova broja, a time relevantniji postaje i njihov položaj te utjecaj na grad. Reakcije građana na te male životinje uglavnom su negativne, ponekad i panične, a mediji često prikazuju povećanje broja vrana kao velik i neugodan problem.

No, da bismo mogli dublje zaći u srž ove problematike, potrebno je prvo utvrditi kako gradovi nisu isključivo velika područja podređena čovjeku, opasana cestama, betonskim zidovima i trgovima, što su obično prve asocijacije na pojam grada, već njega čine i parkovi, drvoređi i druga zelena područja koja čovjek dijeli s mnogim drugim životinjama. Cijela ta zajednica mora podržavati zajednički život kako bi onda svaka jedinka imala mogućnosti za razvoj svoga vlastitoga. Međutim, takav je ideal mnogo rjeđi od slučajeva u kojima posto-

je oblici sukoba, kao što je sukob vrana i ljudi, o čemu smo razgovarali s ornitologinjom udruge *BIOM*, Ivom Šošćarić. „Grad je jedan specifičan sustav u kojemu treba pronaći svoje mjesto, a kako je prepun ljudi, koji vranama mogu predstavljati neki oblik prijetnje, prepun je i prilika, primjerice izvora hrane“, započinje naša sugovornica razgovor o ovoj temi. I doista, sve su češći u posljednje vrijeme sukobi vrana i bezglavih prolaznika, o čemu nas redovito izvještavaju različiti mediji. Međutim, bitno je u početku razlikovati dvije vrste vrana i izvore sukoba sa svakom od njih. Naime, sivu vranu ponajviše privlači neograničena količina hrane, kako nam govori Iva Šošćarić, i zato im se broj drastično povećao. „Čak i kada se sive vrane gusto nasele i kada teritorij koji brane nije velik, svedjedno pronalaze dovoljno hrane za svoje potomke jer je smeće posvuda. Osim otpadaka, važan čimbenik za ovu vrstu svakako je način na koji uređujemo površine –

bez grmlja, sa stablima široko postavljenima i travom koja se nisko kosi“, objašnjava nam sugovornica predispozicije za razvoj života sive vrane u naseljenim područjima. Upravo ova vrsta nositelj je glavnine problema vezanih uz napade na prolaznike jer je iznimno teritorijalna i pravi nered razvlačenjem smeća.

U strahu su velike oči

Tijekom razdoblja poletaraca, u kojemu mladi uče letjeti i padaju iz gnijezda, sive vrane zalijeću se kada žele otjerati grabežljivce iz nekog područja, a jer znaju kako im ne mogu nauditi, cilj im je iritirati i strašiti dok se prijetnja ne ukloni. „Najvažnije je ne paničariti jer upravo panika dovodi do najvećeg broja ozljeda kod ljudi. Jasno je kako pri zaletu tako velike ptice ne možemo ostati ravnodušni i sasvim je normalno osjećati strah, međutim, pokušaji paničnog bijega mogu samo dovesti do ozljeda, posebno prilikom vožnje biciklom,

kada najčešće dolazi do padova. Bitna je informacija da, ako gledate prema sivoj vrani, ona vas neće napasti jer to uvijek čini s leđa. Dakle, trebate samo smireno nastaviti svojim putem“, savjetuje Iva Šošćarić kako da postupamo u slučaju napada sive vrane. Uz to, napominje kako je dugoročno bitno ograničiti im pristup otpadu, primjerice, postavljanjem dodatnih rešetki na otvorene kante i njihovom prilagodbom, što bi onemogućilo vranama da u njima pronalaze izvor hrane i izravno utjecalo na rješavanje ovoga problema. Druga vrsta s kojom se susrećemo jesu gačci, a njihova priča o tome zašto im se povećao broj u gradu i zašto je ponekad teško s njima živjeti posve je drukčija. Naime, problemi koje imamo s gačcima jesu buka i onečišćenje izmetom koji se javljaju na gnjezdilištima ove kolonijalne vrste u gradu. „Kada se planira sadnja drvoređi i plantaža stabala za koje znamo da gačci nastanjuju, trebalo bi izbjegavati njihovo postavljanje uz same zgrade i iznad parkirališta. Ondje treba saditi stabla koja gačci ne preferiraju“, kaže nam Iva Šošćarić o glavnim pogodnostima za nastanjanje gačca u gradska područja i dodaje kako je jedna od zadaća udruge *BIOM* upravo tjerati Grad da strateški bira mjesta za takve akcije, jer nisu problem gačci – problem je gdje su. Kako bismo saznali slijedi li Grad preporuke struke i radi li dovoljno na edukaciji, poslali smo upit Uredu za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove, ali do zaključenja broja nismo dobili odgovor.

Budimo graditelji zdrava suživota

Ako udruge, kao što je udruga *BIOM*, znaju i stalno upozoravaju na moguća rješenja problema, ostaje nam jedino zapitati se u čemu je zastoj. Naslovi u medijima prečesto su bombastični kada je u pitanju ova tema i pridonose dodatnom širenju straha među građanstvom, umjesto da rade na edukaciji. Neugodno iskustvo u susretu s vranom imala je i jedna od učenica drugog razreda naše škole. „Šetala sam psa. U jednom trenutku odveo me sa staze, kao što to psi obično čine kada im nešto odvuče pažnju. Tada me iznenada napala vrana“, prepričava nam učenica koja je, obratite pozornost, prošla bez posljedica jer nije reagirala panično i uspjela je, unatoč strahu, ostati pribrana. Gradovi su mjesta na kojima živi čitav niz organizama potreban za stabilan i zdrav ekosustav. Dakle, nisu daleko od prirode, na suprotnoj strani, kako to često ljudi pogrešno tumače. „To što smo dominantni u uređenju gradova i što je on tako promjenjiv zbog nas, ne treba biti samo prokletstvo, nego i prilika da kreiramo žive, bogate i zdrave gradove, za životinje, ali prvenstveno za nas“, zaključuje Iva Šošćarić. I uistinu, grad je stvoren od nas, ali ne i isključivo za nas, pa bismo svi jednako trebali raditi na rješavanju kakvih god sukoba i stvaranju zdravog suživota na koji svako živo biće ima pravo.

Zajednica mladih vjernika

Prilika da zajedno rastemo u vjeri

Paola Prša, II. b

Svako se od nas barem ponekad osjeća usamljeno, odbačeno ili neshvaćeno, kao da su se ama baš svi urotili protiv tebe i moraš sam koračati ovim svijetom imajući jasnu i nedvosmislen viziju sebe. Često nas takav osjećaj zatekne kada upadnemo u probleme koje ne možemo riješiti i zbog raznih se okolnosti zatvaramo, povlačimo i ne vidimo izlaz iz takve situacije. Naravno, razlikuju se načini ponovnog otvaranja, rješavanja, probijanja do svjetlosti, ali svakako radimo ono što najbolje znamo. Ponekad i ne uspijemo u toj namjeri, ali najvažnija je potpora drugih i postojanje nečega što nam može pružiti utjehu i mir, vratiti nas na pravi put i imati plan. Možda već nagađate, za mnoge je to Bog, koji je uvijek na raspolaganju svima, pa tako i onima koji se osjećaju usamljeno i otvara vrata za sve. Želimo mu biti bliski, steći gotovo prijateljski odnos s njim jer on će nam pružiti sve što trebamo, a i više od toga. Jedan od primjera takve bliskosti za-

jednica je mladih u crkvi Kraljice svete krunice koja se nalazi nedaleko od naše škole (na Koloniji), a uključuje mlade u crkvene aktivnosti, poput molitve i čitanja Biblije. Sastanci se održavaju svake srijede u 20 sati i savršena su prilika za okupljanje mladih i njihovu međusobnu interakciju, imajući u fokusu vjerske aktivnosti. „Okupljaju se mladi od 15 do 25 godina, a svake srijede mijenjamo aktivnosti – jednom klanjamo u kapelici, drugi put gledamo filmove, igramo društvene igre, razgovaramo, savjetujemo jedni druge. Nekad odemo i na izlet – nedavno smo baš išli u Đakovo i Osijek. Zajednica poziva sve mlade da se uključe, ne nužno iz naše Župe, već sve koji imaju želju učvrstiti vjeru“, kazao nam je šaljivi župnik napominjući da ova zajednica mladih nije samo dodatni sat vjeronauka, nego i prilika da zajedno rastemo u vjeri. Ako si želite olakšati nošenje s različitim teškoćama sazrijevanja i pratiti Isusove korake, razmislite o uključivanju u ovu zajednicu. Možda vas baš ispuni unutarnjim mirom i ljubavi.

John Lennon

Negdje na Pešči

Balada o javnim crpkama za vodu

Željezarija prekrivena zaboravom

Nekad su o njima ovisile čitave četvrti, a danas ih primijetimo tek kada se u njih zabijemo

Dario Samardžija, III. b

Tijekom vrućih ljetnih mjeseci, kada nam se grašci znoja spuštaju niz čelo, a jezike plazimo poput kakve umorene psine, jedna od izraženijih potreba ona je za vodom i predstavlja vrhunaravno

pitanje opstanka u gradu. Tada nam obično dobro posluže obližnji kvartovski dućani koji svojom ponudom flaširane vode mogu namiriti i područje veličine Kentuckyja ili Sjeverne Karoline, naprimjer. Ipak, postavlja se pitanje što je s našim javnim crpkama za vodu, onima

koje ste imali prilike gledati u starijim filmovima i serijama ili čitati o njima u klasicima hrvatske književnosti, popularno zvanim *Francekima*, *Železnim Francekima* ili *Martinima*. I da vas odmah upozorim – ne, njihov broj ne opada, ali prisutnost im ipak svejednako blijedi.

Ana Šagadin

Matea Repek

Vjesnici grada

Viktorijini zdenci pojavljuju se u Zagrebu krajem 19. stoljeća i njihova je uloga tada bila posve drukčija nego danas – služili su gradskim četvrtima koje nisu bile priključene na vodovod, a to su Trnje, Remete i Trešnjevka, gdje ih i danas najviše ima. Prozvali su ih stanovnici grada Zagreba u žargonu *Francekima*, *Železnim Francekima* ili *Železnim Martinima*, a bili su nositeljem čiste i prije svega besplatne zagrebačke vode. Taj su oblik zadržali sve do danas – u Zagrebu možete naći na stotinu sedamdeset i dva javna zdenca u sedamnaest gradskih četvrti, a poslovi održavanja i podmirjenja troškova potrošnje povjereni su Uredu za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove, kao i podružnici Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. „Također, na području grada Zagreba svake se godine postavljaju novi javni zdenci pitke vode tipa Viktorija, u svakoj četvrti po jedan godišnje“, kazala nam je Lidija Čavala, voditeljica odsjeka za održavanje javnoprometnih površina i javnih objekata Grada.

Ipak, *Franceki* više nemaju ulogu stalnog izvora vode u kućanstvima kao nekada i sve rjeđe korištenje među građanima dovelo je do njihova pada u zaborav. Naša se sugovornica s tvrdnjom ne slaže: „Prisutnost zdenaca ne blijedi jer se kontinuirano postavljaju novi, s pitkom vodom, dostupni svim građanima.“ Bez obzira na sve, javne crpke za vodu mogle bi se upotrebljavati u svrhu smanjenja količine plastičnog otpada, a time i zaštitu prirode, jer izgradnja novih zdenaca i popularizacija postojećih utjecala bi na smanjenje kupovine flaširane vode.

Zamagljeni zaboravom

Ako prisutnost *Franceka* ne blijedi i ako je to uistinu tako, postavlja se pitanje zašto količina proizvedenog plastičnog otpada u Hrvatskoj raste, umjesto da se smanjuje, kada su naši građani tako osviješteni o problemu plastične ambalaže i upoznati s prednostima korištenja javnih zdenaca. Da bismo dodatno ispitali upoznatost učenika s rasprostranjenosti i važnostima ovih crpki za vodu, pitali smo ih jednostavno što je to *Železni Martin*, a odgovori na koje smo naišli mogli bi vas šokirati. „Zvuči kao ime neke lektire. Ne pada mi ništa drugo na pamet“, priznala nam je Ana Šagadin, učenica trećeg razreda, koju smo, u nadi da će se ipak nečega dosjetiti, zaskočili s onim drugim nazivom, *Francek* ili *Železni Francek*. „Nemam pojma. Isto zvuči kao lektira. Prije bih možda rekla da je to neki film ili restoran.“ Naša druga ispitanica, Matea Repek, nešto se više proslavila kada je u pitanju odgovor na prvo pitanje – pogodila je da se radi o pumpama za vodu, ali i sama priznaje kako se rijetko njima koristi. „Ne koristim ih gotovo nikad jer nemam bocu sa sobom. Uvijek kupujem samo flaširanu vodu.“ Ako pažljivo pogledamo oko sebe, možemo uočiti čitav niz rješenja za neke od gorućih problema današnjice u naizgled malim stvarima, kao što su to javne crpke za vodu. Njihov je značaj golem, kako za malog čovjeka, tako i za čitav planet – ključno je jedino znati kamo pogledati.

Boja koja mijenja sve

Da još uvijek postoje pojedinci koji svojim teškim radom i zalaganjem žele pridonijeti ostatku zajednice, dokazuju nam članovi um-

jetničkog kolektiva *Pimp my Pump* koji već godinama oslikavaju javne crpke za vodu, u nadi da će njima uliti novu energiju u životno okruženje i privući pažnju zamišljenih prolaznika. Tako su svoje portrete na javnim zdencima diljem Grada dobili mnogi istaknuti Hrvati i Hrvatice, poput Augusta Šenoa, Dine Dvornika, Marije Jurić Zagorke, a našle su se na njima i neke strane ličnosti, poput Johna Lennona i Jimija Hendrixa. „Prije desetak godina kada smo pokrenuli ovaj projekt oslikano je više od stotinu *Franceka* na raznim lokacijama i smatram da smo time barem malo zaslužni za vraćanje nekih pumpi na stara mjesta“, prepričava nam Boris Bare, ulični umjetnik i jedan od pokretača ove inicijative. Naime, od početka projekta 2011. godine Grad je vratio preko dvadeset Viktorijinih zdenaca na lokacije gdje su oni nekada bili, što predstavlja veliku dobrobit za građane grada Zagreba i nudi nadu da bi se njihova prisutnost ipak mogla nekako održati. „Budući da nisam pobornik kupovine flaširane vode, smatram da je značaj *Franceka* velik jer ljudima omogućavaju besplatnu pitku vodu. Zato bih građanima želio poručiti da budu sretni što žive u zemlji bogatoj vodom i da ne kupuju flaširanu vodu, nego da uzmu svoju bocu i uživaju u zagrebačkoj vodi sa *Železnih Franceka*“, poručuje Boris, a mi se pridružujemo njegovim porukama. I svaki put kada za ljetnih mjeseci poželite utažiti žeđ kupnjom flaširane vode, prisjetite se da je možda baš tik do vas jedan naizgled zaboravljen *Francek* koji nosi čistu i besplatnu zagrebačku vodu, ali prije svega priču o nastanku grada Zagreba i javnih izvora vode u njegovim kvartovima, bez kojih ni građana ni grada tamo ne bi bilo.

Pregled sportskih zbivanja

Lana Jelovac, IV. f

Iza nas je još jedna u nizu iznimnih sportskih sezona. Naši sportaši i sportašice marljivim radom i posvećenošću ostvarili su izuzetna postignuća, a mi smo ovdje bili kako bismo zabilježili svaki od njih.

Plivanje

Navikli smo na to da Treća ima izvrsne sportaše, a da se plivačice ne miču s vrha također nije novost. Nakon prošlogodišnjeg trećeg mjesta, djevojke su ponovile uspjeh te se u Zagreb vratile s trećim mjestom s državnog natjecanja. Lea Sremac, Tea Slade-Šilović, Lana Vićan i Dora Geršak, uz mentorstvo profesora Galića, tim su na koji uvijek možemo računati.

Stolnotenisačice

Stolni tenis

Završnica prvenstva grada Zagreba u stolnom tenisu održala se 29. veljače 2024. Naš sastav činile su Ema Fruk, Jana Jukić, Luna Vukoja, Lara Zalar i Lana Vučen, a uz mentorstvo profesora Zorana Galića osvojile su izvrsno treće mjesto. Nakon prošle iznimno uspješne sezone koja je definitivno bila za pamćenje, djevojke su pokazale kvalitetu i kako se trud zaista isplati jer one su svojim rezultatima ispisale povijest još prošle godine.

Kušanovke-šahistice

Šah

Nakon izvrsnog plasmana na natjecanju Grada Zagreba naše šahistice plasirale su se na državno koje se također održalo u Zagrebu. Franka Mamić, Luna Vukoja, Lucija Čurić, Gabrijela Habulin i Mia Lončar u Treću su se vratile s osvojenim sedmim mjestom u konkurenciji 21 tima. „Moram priznati da je cijela ekipa zadovoljna rezultatom, bilo nam je zaista predивно, a činjenica da nam je ovo već treće državno prvenstvo zaredom, impresivna je“, govori nam Luna koja već treću godinu predstavlja našu školu na natjecanjima u šahu.

Nenadmašne plesačice

Ples

Naše plesne zvijezde dokazale su ponovno da su nedostižne na plesnom podiju. Pod mentorstvom profesorice Ozane Radovniković okitile su se zlatnim medaljama na prvenstvu Grada Zagreba kao i na državnom prvenstvu. Ipak, na trenutak je izgledalo da to neće biti tako jer se dan prije natjecanja jedna članica ekipe razboljela te nije mogla sudjelovati. No, djevojke su pokazale iznimnu profesionalnost i snalažljivost u rizičnim situacijama pa ni ta situacija nije stvorila problem.

Atletičarke

Atletičari

Atletika

Prije dvije godine svjedočili smo predivnim trenucima kada su mladići iz naše škole osvojili prvo mjesto na državnom prvenstvu, a ove su godine također na dobrom putu. Naime, na Prvenstvu Grada Zagreba sveukupno su prikupili 809 bodova u kategorijama 100m, 400m, 800m, 1500m, skok u dalj, skok u vis, bacanje kugle i štafeta, a time osvojili drugo mjesto i osigurali plasman na državno prvenstvo koje će se ove godine održati u Zagrebu.

No, ni djevojke nisu nikako razočarale. U konkurenciji od čak 32 ekipe izborile su izvrsno peto mjesto na Prvenstvu Grada Zagreba sa 687 bodova. Najviše se istaknula učenica Lorena Hrzan-Kelegević koja je bila drugoplasirana u disciplini 1500 m, a svojem timu je donijela 63 boda. Iako im je malo nedostajalo do plasiranja na državno prvenstvo, pokazale su odličnu spremnost i disciplinu.

Mladi breaker Artur o plesnim uspjesima

Breaking kao stil života

U ovome sportu ništa nije obavezno, nametnuto i sve manje-više ovisi o osobi

Lana Jelovac, IV. f

Na svjetskom prvenstvu

Već je otprije dobro poznato kako Treća ima izvrsne plesače, a ove smo godine tako razotkri-li još jedan skriveni talent iz II. f. Uspješan mladi breakdancer Artur Salihović u zanimljivom nas je razgovoru upoznao s break danceom, svojim početcima, raznovrsnim iskustvima i dosadašnjim uspjesima.

Kako si se počeo baviti break danceom? Moram priznati da sam oduvijek bio ljubitelj hip-hop glazbe, za koju smatram da je krucijalan dio break dancea, što me motiviralo da se upravo njime počnem i baviti. Također, velik utjecaj na mene imao je blizak prijatelj koji mi je sugerirao da svoju, nazovimo je karijerom, započnem u Plesnom centru Tala. Sve to rezultiralo je neopisivom

ljubavi prema ovome sportu i motivacijom da nastavim dalje i nakon četiri godine iskustva.

Je li break dance utjecao i na tvoj privatni život?

Da, imao je velik utjecaj, pogotovo u stilu oblačenja. Naime, mi breakeri najčešće nosimo široku odjeću, iako se neki pojedinci

mogu odlučiti za drugačiju varijantu. U ovome sportu ništa nije obavezno, nametnuto, sve manje-više ovisi o osobi. Ja preferiram široku odjeću jer smatram da je praktičnija. Naravno, osim stila oblačenja, *break dance* priuštio mi je brojne uspomene i nova iskustva koja sam stekao na državnim i međunarodnim natjecanjima.

Spomenuo si odlaske na natjecanja. Koje bi od svih izdvojio?

Na državnoj razini izdvojio bih natjecanje *Break to Future* za koje bih se usudio reći da je natjecanje s najboljim sudcima i društvom. Iznimno sam zadovoljan svojim plasmanom među osmero najboljih *breakera* toga događaja. Nedavno sam sudjelovao i na svjetskom prvenstvu, no na međunarodnoj razini istaknuo bih natjecanje *Break the Floor* koje se održalo u Sloveniji. Mislim da je organizacija premašila sva očekivanja, a najviše me se dojmilo to što se održalo na otvorenom, pa je rezultiralo odličom atmosferom, spontanošću i novim poznanstvima. Vjerujem da ću ponovno posjetiti ovaj susret.

Kakve nam dojmove donosiš sa svjetskog prvenstva?

Ono se održalo 5. i 6. listopada u njemačkom gradu Magdeburgu u organizaciji *IDO Breaking Championships*. Natjecao sam se u dobrom razredu *juniori 2* u kategoriji *1-na-1*, kao i u kategoriji *2-na-2* u kojoj sam ostvario odlično postignuće. Unatoč dugoj vožnji do Njemačke i iznimnoj tremi pred sam nastup završio sam kao četvrti plasirani na svjetskom nivou, što je izvrstan rezultat.

Predstavlja li ti trema uobičajen problem? Misliš li da bi bez nje ostvario još bolje rezultate?

Trema je kod mene prisutna u istoj mjeri kao i kod ostalih sportaša. S vremenom sam se na nju naviknuo, pa mi se svaki put čini sve manja. No ona ipak ima velik utjecaj na moj performans u datom trenutku. Bez obzira na šest treninga tjedno, tremu je još uvijek moguće svesti na minimum što bi zasigurno rezultiralo napretkom vještina i boljim rezultatima.

Kakvu budućnost predviđaš *break danceu*?

Jasno mi je da *break dance* nije uobičajen sport, poput nogometa, rukometa, košarke, odnosno neki ga ne smatraju čak ni sportom. Ali mogu reći da imam vrlo pozitivan predosjećaj po pitanju njegove budućnosti. I pored činjenice da *break* nije toliko razvijen u našoj regiji, kao što je možda u nekim drugim državama, mislim da ga čeka vedro nadolazeće doba zbog iznimnih mladih talenata koji imaju disciplinu, volju i sve što je važno za napredak u ovoj vrsti plesa.

Ponos 4. f

Tradicija koju treba (p)održavati

Međurazredni turnir u nogometu

Lana Jelovac, IV. f

Približava se toplije vrijeme, a time i početak nove sezone međurazrednog nogometnog turnira Treće gimnazije. Ovaj tradicionalni sportski događaj okuplja učenike svih razreda i svake godine donosi mnogo zabave, smijeha i sportskog duha. Turnir je postao nezaobilazan dio školske godine čiji su najčešći pobjednici maturanti, no prošle sezone prvo mjesto u finalu s 4. b razredom izborio je 3. a završivši utakmicu s rezultatom 3:0 i time osvojio prvenstvo. I dok iščekujemo novu sezonu, upitali smo učenike što misle o ovom tipu natjecanja. „Mislim da je ovo do sada bio, a i da će uvijek biti odličan način da se učenici iz različitih razreda zbliže u

opuštenoj igri i dobroj atmosferi“, ističe Ivan Tonković Bibi, igrač iz 4. e razreda. Naravno, osim igrača veliku ulogu imaju i navijači. Atmosfera pored terena dodatno podiže uzbuđenje, a podrška čini ogromnu razliku. „Podrška izvan terena mnogo znači, barem meni, stoga uvijek zovem kolege iz razreda da dođu podržati utakmicu i pridonese stvaranju lijepih trenutaka i uspomena“, dodaje Ivan. Uistinu, međurazredni turnir nije samo natjecanje, već i prilika za povezivanje i gradnju dobrih odnosa među razredima i generacijama. Zato vas pozivamo da se prijavite ili pridružite kao podrška, a mi s nestrpljenjem iščekujemo novu sezonu i svim ekipama želimo sreću i uspjeh.

Uvijek prvi

Kušlanovac Sven Franjković

Mlada nada hrvatske atletike

Najveća mu je inspiracija otac koji ga bodri i za najtežih izazova

Lana Jelovac, IV. f

Iako na početku svoje karijere, maturant Sven Franjković postao je već poznatim imenom kada se govori o sportu. Kao mladi atletičar iznimne volje i posvećenosti, utjelovljenje je pravog sportskog duha i upornosti koja ga vodi do zavidnih rezultata. No, njegovu priču čini mnogo više toga, od samih uspjeha na atletskoj stazi – priča je to o mladiću koji ima hrabrost i viziju uz puno odricanja doći do zacrtanih ciljeva. Ljubav prema atletici Sven je počeo razvijati još od malih nogu, a aktivno se njome bavi već sedam godina. Vjerovali ili ne, prvu je utrku otrčao sa svojim ocem u prvom razredu osnovne škole, a od tada trenira katkad i do devet puta tjedno. „Smatram da je ustrajnost najbitnija osobina koju jedan sportaš treba imati jer bez ustrajnosti nema ni uspjeha“, govori nam Sven. Svoju prvu pobjedu Franjković je ostvario na prvenstvu Hrvatske u krosu još 2017. godine u Kutini. Tada, a i sada njegova je najveća motivacija otac koji ga bodri i za najtežih izazova. „Svoj prvi nastup za reprezentaciju izdvojio bih kao najveći izazov svoje karijere. Ali uz veliku podršku uspio sam čak i tada osvojiti prvo mjesto“, navodi Sven koji kontinuirano osvaja vrhove, a trenutačno je iza njega vrlo uspješna sezona. Naime, s Atletskim klubom *Karlovac* osvojio je pet državnih

zлата u uzrastu juniora i jedno u seniorskom uzrastu. Juniore je predstavljao u kategorijama 3000 metara u dvorani i na stazi, 5000 metara na stazi, 10 kilometara na cesti i 6 kilometara u krosu, dok je sa seniorima trčao ekipno natjecanje na 4 kilometra u krosu. Također, uz ostatak ekipe, predstavlja Treću na županijskim i državnim natjecanjima. „Na županijskom natjecanju stvarno smo se dokazali osvojivši drugo mjesto. A na državnom se nadam najboljem, ali ciljamo na zlato“, otkriva nam

Sven. Uz sve obveze koje kao sportaš ima, Sven ponekad teško balansira sa školom, ali blizina škole i treninga uvelike mu olakšava situaciju. On je, sada već i sami možete zaključiti, perspektivni mladi sportaš koji ima cilj ustrajati u sportu i nakon 10 godina, bilo kao natjecatelj, bilo kao trener. Svojim izuzetnim uspjesima dokazuje kako volja, posvećenost i upornost mogu rezultirati najboljim rezultatima, ne samo u sportu, nego i općenito, kada si u životu zacrtamo neki naizgled neostvariv cilj.

Prolazak kroz cilj

Na tankom ledu, ali doslovno

Sinkronizirano i umjetničko klizanje

Sportovi koji zaslužuju više pozornosti

Lana Jelovac, IV. f

Klizač je osoba koja ima snagu nogometaša, ravnotežu hodača po žici, izdržljivost maratonca, preciznost košarkaša, agilnost gimnastičara, živce igrača golfa i sklad plesača, kako je rekla dr. Albright, olimpijska pobjednica u umjetničkom klizanju iz 1956., a kasnije specijalistica kirurgije. I stvarno, sportovi na ledu vrlo su atraktivni

i zanimljivi, a ipak se o njima govori mnogo manje nego o nekim drugim sportovima, stoga nam je cilj bio ispraviti tu nepravdu i predstaviti vam dva klizačka sporta i dvije naše klizačice, Iru Đurđek i Taru Hercig. Umjetničko i sinkronizirano klizanje dva su različita, ali podjednako zanimljiva sporta na ledu koji kombiniraju tehniku i preciznost, a zahtijevaju kreativnost i fizičku izdr-

žljivost. Natjecanja su velik dio ovog sporta, a zahtijevaju dugotrajnu pripremu i posvećenost. Vrlo važan dio je i klizačka oprema koja se sastoji od mnogo ključnih segmenata. Dio su opreme, naravno, klizaljke i haljine koje se kupuju svake godine ovisno o programskoj tematici. Osim toga, u sinkroniziranom klizanju vrlo su bitni frizura i šminka koji kod svih klizačica moraju biti isti. Na primjer,

najbolji svjetski timovi od svojih klizača traže istu boju i dužinu kose kako bi se postigla identičnost.

Sinkronizirano klizanje

Sinkronizirano klizanje timski je sport na ledu u kojem skupina klizačica zajedno izvodi tehnički zahtjevne pokrete, formacije i koreografije u savršenoj sinkronizaciji. Ovaj se sport razvio

1950-ih u SAD-u te se isprva nazivao *precision skating*. „Ovaj sport spaja preciznost, tehničku izvedbu i timsku suradnju“, objašnjava Ira Đurđek, učenica 4. f razreda i seniorka u klubu sinkroniziranog klizanja Zagrebačke pahuljice. Sinkronizirano klizanje ima više kategorija, od početničkih skupina za djecu, preko juniorki i seniorki do mješovitih grupa. „Zanimljivo je to što su oduvijek u ovom sportu prevladavale djevojke, no sve se više muškaraca pridružuje,“ govori Ira. Treninzi su intenzivni i zahtijevaju mnogo odricanja i izuzetnu predanost, a natjecanja se odvijaju na gradskoj, državnoj i međunarodnoj razini. Najbolji timovi, kakav je i Irin, natječu se na svjetskim prvenstvima. Nažalost, sinkronizirano klizanje još uvijek nije olimpijski sport, no postoje naponi da se to promijeni. „Treniram klizanje već 14 godina i zbilja mislim da je to jedna neraskidiva ljubav. U klizanju sam našla načine za ekspresiju svojeg umjetničkog osjećaja i slobode te sam stekla mnoga prijateljstva i doživjela lijepe trenutke koji će me pratiti tijekom cijeloga života“, otkriva Ira.

Umjetničko klizanje

Za razliku od sinkroniziranog klizanja, umjetničko je klizanje individualni sport koji zahtijeva kombinaciju tehničkih vještina i umjetničkog izražaja. „Umjetničko klizanje je elegantan sport koji zahtijeva nevjerojatnu fizičku spremu, koordinaciju i kreativnost, a karakterizira ga elegancija i gracioznost“, navodi Tara Hercig, učenica 2. b razreda. Povijest ovog sporta seže daleko u prošlost, a njegove discipline uključuju pojedinačno klizanje, sportske parove i ples na ledu. Osim toga, za razliku od sinkroniziranog, umjetničko je klizanje već dugi niz godina olimpijski sport, a mnogi ga smatraju i najljepšim sportom Olimpijskih igara. „Nažalost, unatoč raznim okolnostima, poput samo tri funkcionalna prostora za profesionalne klizače u Zagrebu, kao i privatnih razloga kao što je glazbena škola, prestala sam trenirati. No, svakako mogu izjaviti da me puno toga naučio te i dalje cijenim svaku sekundu provedenu na ledu, a ovaj sport smatram neprocjenjivo lijepim, ujedno i zahtjevnim sportom“, govori Tara.

No, bilo da se radi o sinkroniziranom ili umjetničkom klizanju, možemo se složiti kako se radi o predivnim sportovima koji zahtijevaju iznimnu spremnost i mnogo odricanja, što se ne prepoznaje onoliko koliko bi trebalo.

Vito na postolju

Intervju – Vito Tomljenović

Pazite da vas ne shrva!

Hrvanje me naučilo disciplini i strpljenju, a sa sigurnošću mogu reći da volim svaki trenutak proveden na treningu ili natjecanju

Lana Jelovac, IV. f

Proteklih smo godina dosta slušali o uspjesima naših učenika u atletici, plesu i nekim drugim sportovima, a ove je godine na red došao jedan iznimno uspješan hrvač, Vito Tomljenović. Vito se hrvanjem bavi već devet godina u Hrvачkom klubu Sesvete, a u razgovoru nam otkriva kako se nosi s izazovima, kako usklađuje školski i privatni život te kako uspijeva ustrajati i dalje napredovati.

Kako izgleda tvoj uobičajeni trening?

Traje dva sata, obično se održavaju pet do šest puta tjedno. Počinjemo sa zagrijavanjem, kao i u svakom drugom sportu, zatim radimo gimnastiku. Nakon gimnastike prelazimo na tehniku i *sparring* u hrvanju, a na kraju slijedi kratki trening snage u teretani ili u parovima.

Možeš li nam reći koji su tvoji najveći sportski uspjesi?

Sudjelovao sam na državnom natjecanju 2024. godine i osvojio prvo mjesto, što bih izdvojio kao jedan od najdražih trenutaka u karijeri. Budući da konkurencija postaje sve jača i jača, stvarno mogu reći da sam i više nego zadovoljan baš svakim uspjehom u ovih devet godina treniranja.

Imaš li tremu prije borbe? Kako se s time nosiš?

Naravno, tremu imam prije svake borbe, pogotovo prije velikih natjecanja. Smatram da je ona uobičajena kod svakog sportaša koji se natječe i trenira sport do kojega mu je stalo, kao što je meni do hrvanja. Tremi se definitivno treba suprotstaviti, a ja se s njome nosim tako da idem na što više natjecanja i skupljam što više iskustava. Svakim iskustvom ta trema bude manje intenzivna.

Što bi izdvojio kao najveću prepreku u sportskoj karijeri?

Rekao bih da je najteže uskladiti školske obaveze s treninzima. Teško je ponekad sve stići, i obaviti školske zadatke i odlaziti na treninge. Iako je s vremenom na vrijeme naporno, trudim se uskladiti sve koliko je u mojoj moći jer mi je do hrvanja izrazito stalo.

Kakvi su tvoji planovi za budućnost?

Sport mi je iznimno bitan i definitivno se njime želim nastaviti baviti, ali sve ovisi o tome koji ću fakultet upisati. Jasno mi je da obrazovanje ima svoje prioritete, ali dat ću sve od sebe kako bih uspio uz fakultet uskladiti i sport. Hrvanje me naučilo disciplini i strpljenju, a sa sigurnošću mogu reći da volim svaki trenutak proveden na treningu ili natjecanju.

Priđi mi

Ovca pase na izvoru rijeke
– trava meka ispunja joj grud.
Smilje raste ponad tihe jeke
pučine i žala.
Priđi k meni bezuvjetno, sada
da ne budem šume gorki muk.
Dani minu svijecom u suzama,
mrakom što ga prati sove huk.
O dušo, reci tko ti jadom srce ovi,
bezgrešno i čisto.
Priđi opet, priđi, glavu povi
na moje rame čekinjasto, sklisko.

Dario Samardžija, III. b

Večer

Žitna polja u oku tvome
zovu na žetvu zaraslih dolina.
Kao snijeg što kopni k dnima,
slio se u me' jedan vapaj tome.
Slila se u me' bujica od misli
i gat im neki ne da da oteku.
Dronjke vuče žena stara
uz nabujalu, gorku rijeku.
Dronjke vuče umorna i sama
– na tom putu gdje je suze peku.
Metak svaki nađe svoje meso,
al' ostavlja plača tihu jeku.
I kako ljut da ne zaorim glasno
u večeri hladne kad razum se snebiva?
I kako ja da svijem gnijezdo časno
kad na Zemlji sama mržnja prebiva?

Dario Samardžija, III. b

Haiku niz

bajkovito jutro
majka sprema djecu
za polazak
dom vještaca
u kolijevci žabac
čeka pomirenje
ostavljena
na stolcu kraj peći
knjiga bajki

Dario Samardžija, III. b

La Luna

Oblaci oslikani
nestajućim zrakama sunca.
Dolazi onaj koji pronalazi svjetlost
u tamnoj i tmurnoj noći.
U beskrajnoj rijeci zvijezda
najjače sja ako to ne čini za druge,
već si dopušta da bude najsajjniji
bez želje da je viđen.
Kada se čini da cijeli svijet spava,
on blista.
U najmračnije doba.
U baršunasto crnoj ponoći.

Nina Žitnik, IV. f

Oštra bjelina

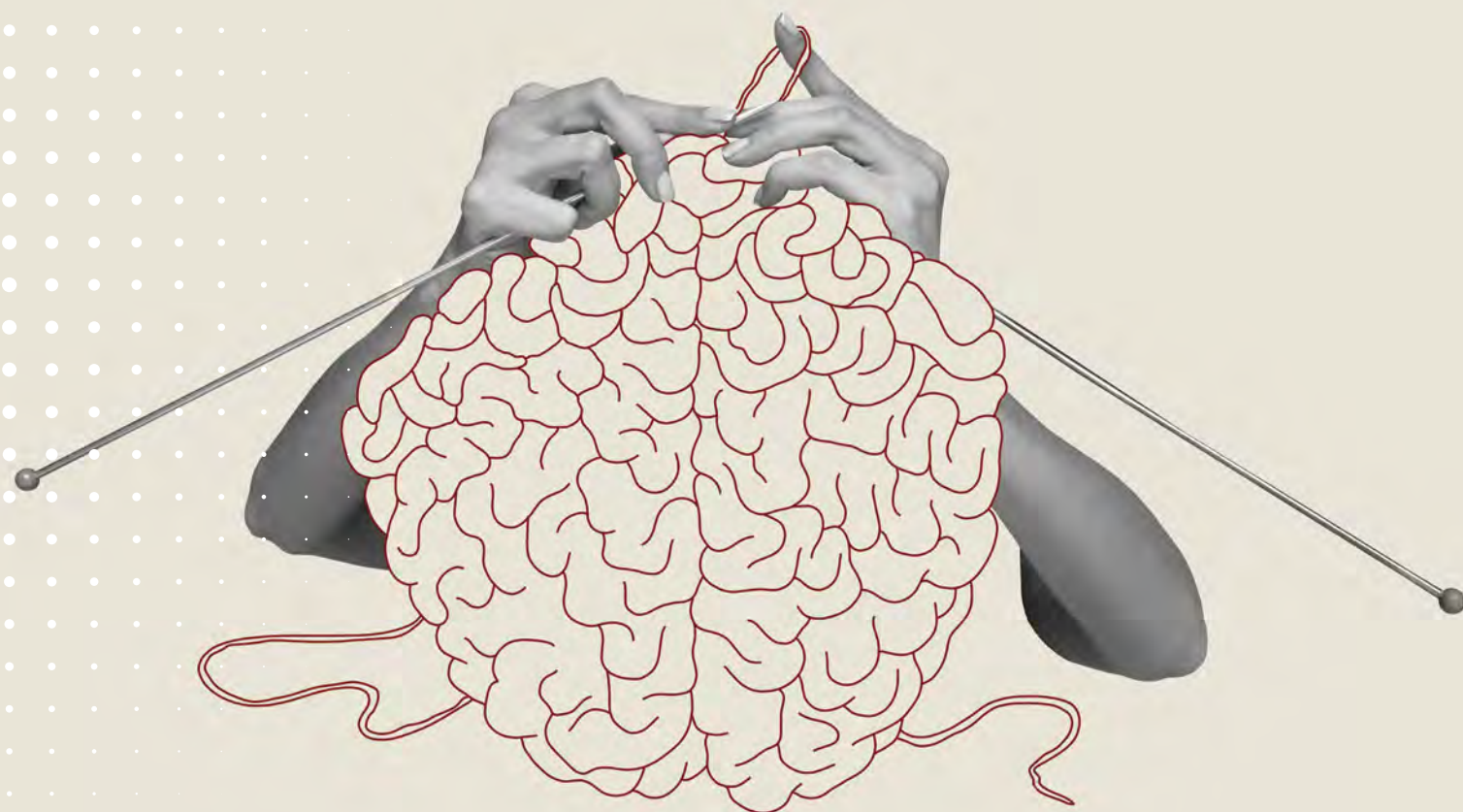
Tratinčice u meni cvatu, brojim im laticе,
jedan, dva, tri, četiri
puta uzdišem, zatvaram oči,
snijegom i hladnoćom ispirem lice.
Pahulje neka peku,
neka grizu mi obraze
i neka zamrzu se cvjetiči
moje dječje duše prolazne.
Gdje nestade leda, baroknog krasa zime
u sigama i mećavi da utihne,
da ubije i prekrije sve nagle promjene?
Samo tišina da nijemo svira
nad glatkim poljima misli
gdje raste oštra bjelina.

Ema Fruk, IV. f

Čežnja u mraku

Dok sjaj sunca zaslepljuje ti oči
i nastavljaš koračati kroz dan,
u krevetu ćeš ispružen,
pod ispucalim stropom
što ljušti se u boje mraka,
oguljen do kože sa strahom u žilama
opipavati ledene si obraze,
ukočene noge, utrnete prste,
naježene mišice i grudi tihe, čvrste.
Srce u tebi odzvanjat će buntovno
u ritmu otkucaja zidnoga sata,
glasno i jače, drhtat će dok ne razbije
sva ta rebra od kristalna stakla.
Neka tutnji, vapi za nadom,
dok mozak ti jalovo jeca,
kovitla se s oblacima
prepunih suza, ogledala balavca.
Stenj od muke, bič u leđa,
prasak pogleda iz obijenih vjeđa,
san o stvarnosti će te moriti
dok ne počneš vjerovati, činiti:
pokreni se, pronadi se, shvati se.

Ema Fruk, IV. f

Školski biseri

(Učenik se vraća sa zahoda. Ulazi u učionicu.)

Profesorica: Eh, baš smo te spominjali. Pričali smo o drogama...

Profesorica: Uskoro se pomiče vrijeme.

A govorili su da će ukinuti to...

Učenik: Zar će ukinuti vrijeme?!

(Učenik se vraća sa zahoda. Ulazi u učionicu.) Učenik: Ah! Reliquiae reliquiarum. (lat. *reliquiae reliquiarum* – ostatci ostataka)

Profesorica: Zna li iz kemije tko je bio Lewis?

Učenik: A ona legenda, kaj je točkice stavlja...

(Dvojica učenika raspravljaju o zadatku.)
Profesorica: Što je?
Razmjenjujete tugu nakon ispita?

(Pričanje o hororima.)

Profesorica: Ma ja vam volim horore! Da ne volim, ne bih radila u školi.

Učenik 1: Profesore, smijem li do kabineta popiti vode?

Profesor: Smiješ. Samo mi nemoj pipu žvalit'!

Učenik 2: A pustite ga, profesore, da barem nešto žvali!

Profesorica: Jeste me se zaželjeli?

Učenik: Više nego drugih profesora.

Profesorica: A čuj, manje je crn vrug kojeg poznaješ!

(Usred rješavanja zadatka na ploči.)

Profesorica: A stvarno – tko je kupio ovakav dezodorans?

Ljudi umiru, a komarci pogotovo!

(Nakon katastrofalne riješenosti ispita.)

Profesorica: Stara sam i debela, ali slijepa i glupa nisam!

Profesorica: Koji te vrug tjerao da se vratiš?

Učenik: Pa vi, profesorice!

Profesorica: Što jednojajčani blizanci imaju isto?
Učenik: Jaje!

(Učenica briše suze.)

Profesorica: A šta si mi ti tužna?

Učenica: Ma leće...

Profesorica: A, to se sad tako zove?

(Profesorica najavljuje prezentaciju učenika.)

Profesorica: A sad, spektakl – sve što ste oduvijek željeli znati o eukariotskoj stanici, a niste se usudili pitati! Nastupa učenik, odličan na nogometnom terenu, odličan u prezentaciji modela stanice. Sve što je okruglo ide mu od ruke!

RAZBIBRIGA

ANECDOTE I VICEVI

Dijeliti ili ne dijeliti?

Dvoje prijatelja dijele na stolu knjigu iz matematike, spazi ih profesorica s ploče:

– Svaki od vas treba nositi svoju knjigu, nema dijeljenja. – Okrene se prema ploči i nastavi sa zadatkom.

– Kako mislite da ne dijelimo, a onda povučete razlomačku crtu?

Na velikom odmoru

Na velikom odmoru izlazeći iz pekare susretne jedan prijatelj drugoga pa ga pita:

– Ako pogodiš koliko kifli imam u džepu, dat ću ti obje. – Mora biti da ih imaš tri!
– Gledaj frende, nismo tako bliski...

Pitanje - odgovor

Kako se zove riba koja jako puno radi?
– Poslič

Kako se zove motociklista bez kacige?
– Donator organa

Kako se zove japanski DJ?
– DJ Richter

Što je H_3O^+ ? – Malo dublja voda

Zašto gorile imaju široke nosnice?
– Zato što imaju široke prste

Kako se zove grčki bog brzine?
– Odeon

Zašto je kolovoz tužan?
– Jer je uzrujan

Kada možeš vidjeti leteći tanjur?
– Kad konobaru postaviš nogu

Kako informatičar popravljaju auto?
– Ugasi ga pa ga opet upali

RAZREDNIK/RASKA
ŠALJE PORUKU U
WAPP GRUPU

„SUTRA NE DOLAZITE
NA PRVI SAT“

„...A KASNIJE IMATE 3
SATA KEMIJE!“

KAD MISLIŠ DA
SI RASTURIO
TEST, ALI ON JE
RASTURIO TEBE

Pssst, dolazi proljeće,
a ti si maturant...

U FORMI ZA SEZONU

SEZONU TESTOVA

Jedne su subote naši vrijedni novinari sasvim slučajno naišli na komad otrgnuta papira koji je sa sobom nosio pjesnički uradak anonimnog autora. U priču koju ova pjesma nosi, kao i uzroke njezina nastanka, uvjerite se sami (tekst je ostao nepromijenjen):

Za moju DUBRAVA GIRL

Kada vidim tebe,
pomislim kako bi nam izgledale bebe.
Tebe ne mogu imat,
ali kada te vidim srce mi počinje svirat.
Hodali smo zajedno ovim gradom
a sada moram s svojim jedinim bratom.
Svi su sve po pitanju tebe imali pravo,
ti jedna pokvarena kravo.
Hodam ovim bijednim i praznim blokom,
radi tebe sam si glavu uperio glockom.
Sada se osjećam prazno,
iako sam se osjećao krasno.
Sada pušim travu,
jer ne mogu imati svoju kravu.
Više nije ništa isto,
ti jedna mala glisto.
Autor: anonimn

Križaljka

Katja Kveštak, II. a

Vodoravno

- 3. Postoje da bi komunicirali sa širom javnošću, u današnje vrijeme često potiču senzacionalizam radi profita
- 6. Fokus samo na vlastiti život, kao moguća posljedica korištenja društvenih mreža
- 8. Sredstvo javnog oglašavanja

Okomito

- 1. Jedan od neurotransmitera, potiče nas da ponavljamo ponašanja koja nam donose zadovoljstvo
- 2. Umjetnica koja mora biti zdrava
- 4. Ugledni njemački psihijatar koji je objasnio pojam digitalne demencije
- 5. Obmanjujući način postupanja
- 7. Prema procjenama svjetske zdravstvene organizacije, do 2030. godine bit će najraširenija bolest svijeta

Rješenja: 1. Dopamin, 2. Konstrukta, 3. Mediji, 4. Spitzer, 5. Manipulacija, 6. Hipertindividualizam, 7. Depresija, 8. Reklama

Pronađi svoje ime

Bruna Barić, II. a

Koliko nas je briga?

Piše i crta: Ema Fruk, 4.f

Od davnina su ljudi
zatupljivani na
svakojake načine...

...od vjerovanja
da su prirodne
pojave bogovi,...

...i učenja da svijet čine
samo 3 kontinenta,...

...i slijepog prihvatanja
masovnih uvjerenja...

...do naivnosti i nespretnosti
u odabiru vlasti...

rasizam

Ili si to radimo sami?

I to je dobro pitanje!

Što nam je danas smiješno
jer nam znanstvenici na
pladnju nude prognozu i sve
geografske i biološke
odgovore. Zapravo skoro sve
- još ne predviđamo potrese,
erupcije, epidemije, ... kad
promislite podosta nam je
još nepoznato.

...i zanemarivanja
štetnih utjecaja na
svijet okoline...

kažnjavanje hereze

...i brojni drugi primjeri.
Sad, naravno da u priču
ulazi mnoštvo drugih
faktora, recimo: porijeklo i
intelekt čovjeka, jedinstvo
istomišljenika ili naroda,
resursi i alat ili baš određen
sklop događaja koji možemo
nazvati i nedostatkom
sreće, koji su doveli
mnoge ljude u stanje
pasivnosti... ali, i danas
nas se baš zatupljuje,
zar ne?

Koliko su nam mozgove isprala
istraživanja, opomene naših staraca,
vijesti i nasumična teta na TikToku koja
nam cijelu poruku ponavlja iznova
umogućenu u nekom svom kontekstu:

NE BUDI OVISAN!

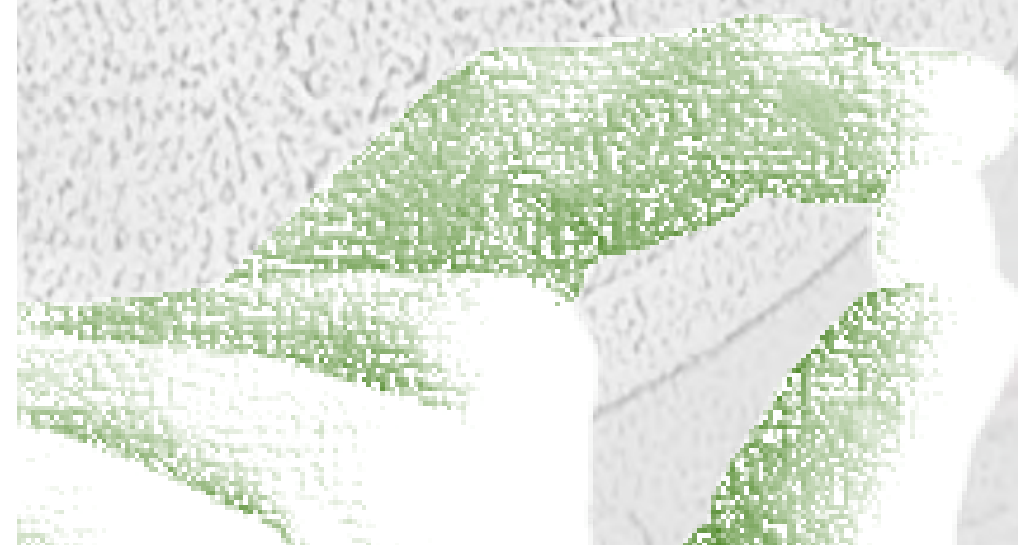
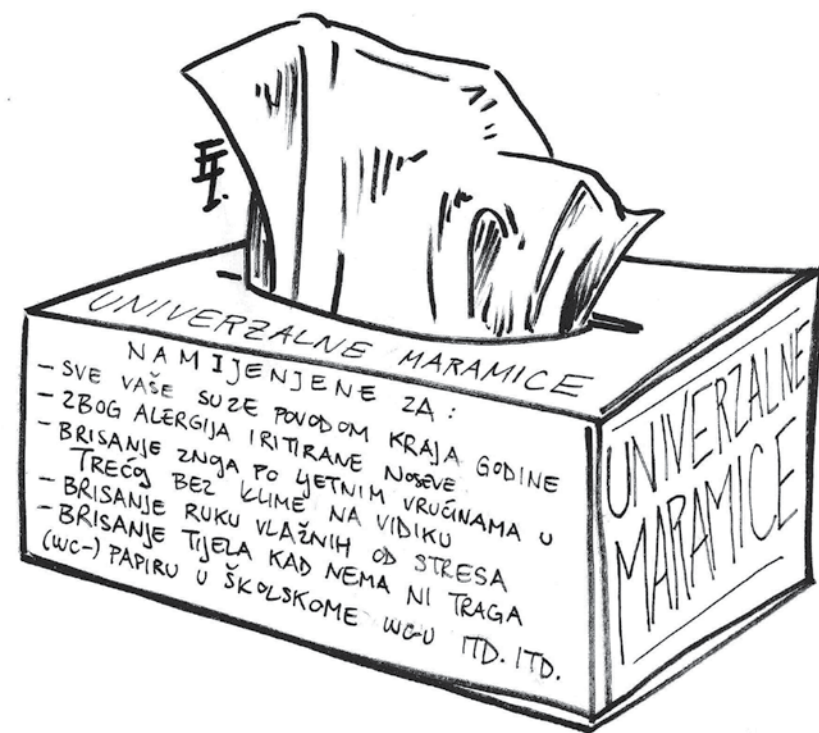
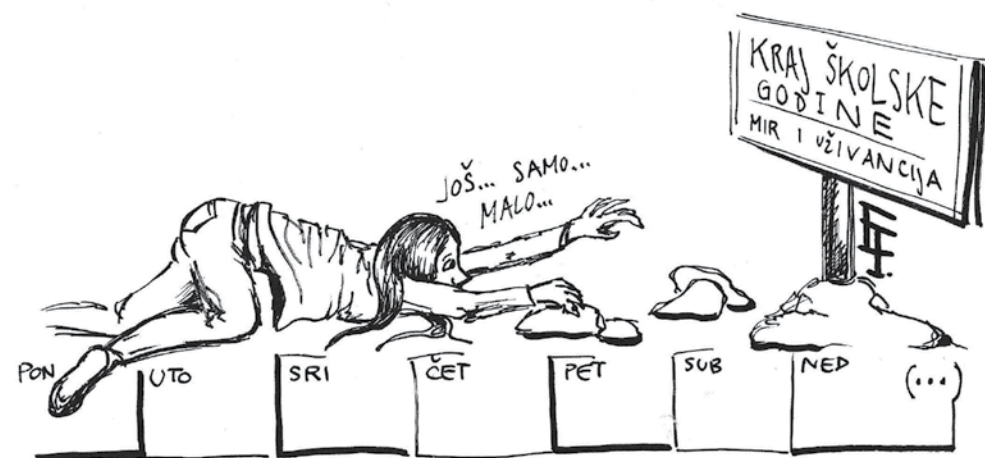
Gledaj to, jednostavno radi ovo, ovo i
ovo i bit ćeš u top 1%, nel, gledaj mene,
ako želiš ovako izgledati moraš bla bla,
pet najplaćenijih poslova s najmanje
stresa, zaprati me, ne ili da, istina je,
lagali su vam o bla bla... u nedogled.
I nastavljate scrollati, ali razmišljate li?

Moje pitanje je: jesmo li svjesni što si
radimo? Uživamo li u
samozatupljivanju i jesmo li prelijeni
stalno biti odgovorni? Ili pak nemamo
samouvjerenja i hrabrosti odreći se
rutine ili nagona? Možda nismo ni
svjesni, ili nam to osviještenje dolazi u
valovima pa smo lenujavi i neodlučni.

Jel' ova došla s filozofskog?

Ne, još sam u
Trecjoj plus imam
dručkije ambicije.
Ali netko vam
mora predstaviti
našu temu
ovogodišnjega
broja jer se nama
novinarima poput
krpelja uvukla
pod kožu. Možda
ovo sve čak nekog
potakne da
sagleda svoju
svakodnevicu iz
drugog kuta.

Jesmo ovisni. Nije toliko bitno o čemu, već
zašto i koji nedostatak u duši smo ispunili
tom ovisnosti... i koliko nas to ometa da
budemo oštroumniji, razboritiji i iskreni.

Možemo
li se
oduprijeti?

